

UNIVERSITY OF HELSINKI

Ymmärsikö kaikki, förstod alla?

Kommunikation och ledarskap i en flerspråkig fotbollsmiljö

Helsingfors Universitet
Pedagogiska fakulteten
Allmän och vuxenpedagogik
Pro gradu – avhandling
Februari 2019
Ronja Schüller
Handledare: Anna Slotte och
Gunilla Holm

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET – UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Pedagogiska fakulteten		Laitos - Institution - Department Avdelningen för pedagogik	
Tekijä - Författare - Author Ronja Schüller			
Työn nimi - Arbetets titel – Title Ymmärsikö kaikki, förstod alla? Kommunikation och ledarskap i en flerspråkig fotbollsmiljö			
Oppiaine - Läroämne – Subject Allmän- och vuxenpedagogik			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art Pro gradu-avhandling		Aika - Datum - Month and year Februari 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 80 + 18
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Globalisering förändrar och ställer nya krav på vårt samhälle. Som en följd av de nya kraven ökar även behovet av att utveckla fungerande flerspråkiga miljöer. I framtiden kan lärare och verksamhetsledare för till exempel föreningsverksamhet allt oftare arbeta i miljöer där flera språk används parallellt med varandra. Då aktualiseras frågan, hur leda och kommunicera på flera språk på ett pedagogiskt sätt? Flerspråkighet samt flerspråkiga skolor och dess potential har diskuterats i den finländska median och därmed är diskussionen kring flerspråkiga praktiker aktuell. Studiens syfte är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk.</p> <p>Avhandlingen har skrivits i samarbete med projektet <i>UPS-HIFK</i>, ett samarbete mellan Helsingfors Universitet, FSI (Finlands svenska idrott) och fotbollsforeningen HIFK. Projektet ingick i det större forskningsprojektet "Ung på Svenska" som finansierades av Kulturfonden. Studien är induktiv och kvalitativ till sin karaktär och datainsamlingen bestod av videoinspelningar och intervjuer. De huvudsakliga informanterna i studien var fyra tränare, tränarna observerades i sin autentiska arbetsmiljö. Utöver observationerna intervjuades tränarna för att få en ökad förståelse för deras upplevelser av den flerspråkiga verksamhetskulturen.</p> <p>Tränarens ledarskap studerades utifrån Chelladurais (2017) multidimensionella ledarskapsmodell samt även teorier kring ett transformellt ledarskap. Medan det flerspråkiga agerandet studerades utifrån Garcías (2009) flerspråkiga strategier. Resultaten visar att ledarrollen är komplex och formas av kontexten, spelarnas-, samt tränarens karaktärsdrag. Tränaren och miljön stöder spelarens utveckling på flera plan, även språkligt. Tränarens språkval styrdes främst av vem tränaren kommunicerade med och utgående ifrån spelarnas språkkunskaper. De använda flerspråkiga strategierna kunde stundvis fungera som resurser för tränarens kommunikation och ledarskap. Tränarna uppvisade en flexibel och dynamisk kommunikationsstil som stöddes av kroppsspråk. Varje tränare hade skapat sin egen mikropraktik för att hantera den flerspråkiga miljön. Villkoren var givna men varje tränares resurser i form av till exempel språkkunskap och ledarskapsstil formade praxisen. Resultaten tyder på att en flerspråkig verksamhetskultur kunde införlivas i andra liknande sammanhang. Ledare behöver dock satsa på planeringsarbetet, språkinläring samt inneha en positiv och öppen attityd för att miljön ska vara pedagogisk och utvecklande för deltagarna.</p>			
Avainsanat – Nyckelord - Keywords Flerspråkighet, flerspråkiga praktiker, ledarskap, kommunikation			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingfors Universitet, Helda, E-thesis			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET – UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Faculty of Educational Sciences		Laitos - Institution - Department Department of Education	
Tekijä - Författare – Author Ronja Schüller			
Työn nimi - Arbetets titel - Title Förstod alla, did everyone understand? Communication and leadership in a multilingual football environment			
Oppiaine - Läroämne - Subject General and Adult Education			
Työn laji - Arbetets art – Level Master's Thesis		Aika - Datum - Month and year February 2019	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 80 + 18
<p>Tiivistelmä - Referat – Abstract</p> <p>Globalization is changing and challenging our society. As a result of this change, there is also a growing possibility to develop well-functioning multilingual environments. In the future, teachers and leaders of different associations may often work in environments where two languages are used in parallel with one another. This leads us to the question, how to lead and communicate pedagogically using multiple languages? Multilingualism and multilingual schools, along with their potential, have been discussed in the Finnish media, which makes the discussion about multilingual practices relevant. This study's aim is to examine how football coaches in a multilingual environment communicate and lead while using multiple languages.</p> <p>The thesis has been written in collaboration with the project <i>UPS-HIFK</i>, a cooperation between the University of Helsinki, FSI (Finlands svenska idrott) and the football club, HIFK. <i>UPS-HIFK</i> was part of a study project called “Ung på Svenska” which was financed by Kulturfonden. The study is inductive and qualitative and data has been gathered through both video and interviews. Moreover, the main participants consisted of four football coaches who were observed in their natural working environment. The coaches were also interviewed to get a deeper understanding of their experiences of the multilingual practice.</p> <p>The coaches' leadership was examined through Chelladurai's (2017) multidimensional leadership model as well as through transformational leadership theory; while the multilingual working methods were studied through García's (2009) multilingual strategies. The results demonstrate a complex leadership role that is shaped by context, as well as players- and coaches' characteristics. Furthermore, the coach and the environment supported the players' individual growth in many areas, including language development. The coach altered his language depending on the players' language skills and who he was communicating with. The multilingual strategies used could occasionally work as resources for the coaches' leadership and communication. The coaches showcased a flexible and dynamic communication style that was supported by body language. Every coach had developed their own micro practice to cope in the multilingual working environment. The conditions were given, but every coach's varying level of language skills and leadership style shaped the outcome of the praxis. The results show that a multilingual approach could be incorporated in other similar environments. However, leaders in these environments need to put effort into planning the work and language acquisition, while maintaining a positive and open mindset to reassure that the environment is pedagogical and developing for the participants.</p>			
Avainsanat – Nyckelord - Keywords Multilingualism, multilingual practices, leadership, communication			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Helsingfors Universitet, Helda, E-thesis			
Muita tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Bakgrund och syfte	9
2.1 Att träna och leda inom idrott	9
2.2 Projektet UPS-HIFK	10
2.3 Ett mer flerspråkigt Finland	11
2.4 Problemformulering och studiens forskningsfrågor	12
3. Teoretisk referensram	13
3.1 Begreppsdefinitioner	13
3.1.1 Ledarskap	13
3.1.2 Verbal och icke-verbal kommunikation	14
3.1.3 Flerspråkighet	14
3.2 Ledarskapsteori	15
3.2.1 Chelladurais multidimensionella ledarskapsmodell	16
3.2.2 Transformellt ledarskap	18
3.3 Mellanmänsklig kommunikation	20
3.3.1 Verbal kommunikation	20
3.3.2 Icke-verbal kommunikation	21
3.4 Flerspråkiga praktiker och strategier	22
3.4.1 Att leda på flera språk	26
3.5 Sammanfattning	28
4. Den empiriska undersökningen	29
4.1 En kvalitativ utgångspunkt	29
4.2 Val av ansats	30
4.3 Datainsamlingsmetoder och genomförande	31
4.3.1 Beskrivning av fältet	31
4.3.2 Beskrivning av Informanter	32
4.3.3 Informerat samtycke	35
4.3.4 Datainsamling: Observation	35
4.3.5 Datainsamling: Intervju	36
4.4 Analys av material	38
4.4.1 Etiska aspekter	41
4.4.2 Tillförlitlighet och trovärdighet	42
5. Resultat	45
5.1. Kommunikationsstil i en flerspråkig miljö – ett tränarperspektiv	46
5.1.1 En mångsidig och flexibel kommunikationsstil	46

5.1.2 Stöd av kroppsspråk	52
5.2 Ledarskap i en flerspråkig fotbollsmiljö	54
5.2.1 Att ge feedback och ställa frågor på flera språk	55
5.2.2 Att tillrättavisa på flera språk.....	60
5.2.3 Samhörighet och personlig utveckling.....	64
5.3. Möjligheter och utmaningar gällande kommunikation och ledarskap i en flerspråkig miljö	69
5.3.1 Möjligheter inom den flerspråkiga miljön	69
5.3.2 Utmaningar inom den flerspråkiga miljön	70
6. Sammanfattande diskussion	75
7. Referenser	81
8. Bilagor.....	87
Bilaga 1. Transkriptionsnyckel	87
Bilaga 2. Intervjuguide	88
Bilaga 3. Uppföljande intervjufrågor till tränarna	89
Bilaga 4. Förfrågan om forskningslov till barn, tränare och föräldrar	90
Bilaga 5. UPS-HIFK elektroniska tillståndsblankett	96

Figurer

<i>Figur 1. Hughes, Ginnet & Curphys ledarskapsmodell</i>	16
<i>Figur 2. Chelladurais ledarskapsmodell</i>	17
<i>Figur 3. Dimensioner av ett transformellt ledarskap</i>	19
<i>Figur 4. Tvåspråkiga arrangemang, strategier och undervisningsmodeller</i>	25
<i>Figur 5. Studiens informanter</i>	33
<i>Figur 6. Koder som använts i analysarbetet</i>	39
<i>Figur 7. Koder som använts för att analysera tränarnas kommunikation</i>	46
<i>Figur 8. Koder som använts för att analysera tränarnas ledarskap</i>	55

Transkript

<i>Transkript 1. "Kuunnellaan, hör på nu"</i>	47
<i>Transkript 2. "When the trainer speaks"</i>	48
<i>Transkript 3. "Menkää lisakille"</i>	49
<i>Transkript 4. "Kanterna"</i>	50
<i>Transkript 5. "Odota, odota"</i>	53
<i>Transkript 6. "Vi tjänar nu vår speltid"</i>	56
<i>Transkript 7. "Miten tää ois helpottanut"</i>	58
<i>Transkript 8. "Kuka muistaa meidän säännöt"</i>	61
<i>Transkript 9. "Ymmärrättekste pojat"</i>	63
<i>Transkript 10. "Vad om man missar"</i>	66
<i>Transkript 11. "Koska se on maailman paras"</i>	68

1. Inledning

Flerspråkighetens betydelse ökar i vårt globala samhälle (Teir-Siltanen & Andelin, 2017; Otterup, u.å.). Människan rör sig idag friare både mellan land- och språkgränser. Det betyder att olika språk och kulturer är i ständig växelverkan med varandra och att det uppstår flerspråkiga miljöer allt oftare. (Axelsson, Hyltenstam & Lindberg, 2012; British Council Spain, 2017; Cenoz, 2013) Genom att begripa komplexiteten i flerspråkiga praktiker har vi även möjlighet att förstå de utmaningar och tillgångar den inrymmer.

I takt med att flerspråkigheten ökar i samhället måste även samhället förnya sig. Det betyder att ledare, utbildare och lärare måste ha kunskap i och beredskap att arbeta med de krävande undervisnings-, arbets-, och utbildningsmiljöer som flerspråkighet för med sig (Otterup, u.å.). Därför har jag valt att undersöka hur ledarskap och ledarens kommunikation kan se ut i ett flerspråkigt sammanhang. Flerspråkig verksamhet kräver en klar och tydlig ledare som styr verksamheten så att gruppen har en trygg inlärningsmiljö. Att leda en flerspråkig grupp kan vara utmanande, hur leda och kommunicera på ett enkelt och tydligt sätt på flera språk? En ledare fungerar dessutom ofta som förebild för unga i föreningsverksamhet och har därmed ett stort ansvar (Hämäläinen, 2008). Därför är det viktigt att ledare inom föreningar välkomnar alla oavsett språk- eller annan bakgrund. En accepterande och tolerant miljö kan dels stöda individens personliga utveckling, men även i längden bidra till ett positivare samhällsklimat.

I takt med att flerspråkigheten ökar i samhället finns det möjlighet att medföra flerspråkighet i fler föreningar eller liknande verksamheter. Därför har jag valt att undersöka fenomenet ur ett idrottssammanhang och studerar fotbollstränare i en flerspråkig förening. Syftet med studien är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk. Studien granskar idrottsföreningen HIFK, och närmare bestämt HIFK Soccer. HIFK Soccer beskriver sig som en tvåspråkig idrottsförening och målet är att undersöka hur tränarna leder och kommunicerar flerspråkigt samt vilka pedagogiska metoder de använder sig av i sitt arbete. Den empiriska undersökningen har utförts bland HIFK Soccers juniorfotbollslag i årgångarna 2005 (05), 06, 08 och 09. Jag har valt att utföra en kvalitativ studie som utgår ifrån ett etnografiskt perspektiv. Materialinsamlingen har utgjorts av observation i form av videoinspelningar och intervjuer.

Denna pro-gradu avhandling har skrivits i samarbete med projektet UPS-HIFK som leddes av Helsingfors Universitet. Projektet varade i ca ett år och projektmålet har varit att förstå sig på HIFK Soccers arbetsmetoder inom tvåspråkig idrottsverksamhet för att kunna utveckla en handbok för flerspråkig verksamhet.

Jag började själv spela fotboll som fem år gammal i ett lag där majoriteten av spelarna hade finska som modersmål. I och med att jag är uppvuxen i ett enspråkigt svensktalande hem var mina finskakunskaper så gott som obefintliga. Vår tränare var flerspråkig och använde främst finska men översatte även vid behov instruktionerna till svenska för att jag skulle hänga med. Tränarens uppmuntran väckte ett språkintresse hos mig. Tack vare fotbollen lärde jag mig ett till språk redan innan skolstarten. Min tidiga upplevelse av en flerspråkig ledare som lyckades fungera på ett pedagogiskt och stödjande sätt bidrar till mitt intresse att studera flerspråkigt ledarskap.

2. Bakgrund och syfte

I det här kapitlet presenteras studiens bakgrund och syfte samt teman som är viktiga för ämnet, att träna och leda inom idrott, forskningsprojektet UPS-HIFK, och diskussion kring ett mer flerspråkigt Finland.

2.1 Att träna och leda inom idrott

Det är viktigt att förstå den mångsidiga och komplexa tränarrollen som bakgrund till forskningsfrågorna. Tränarrollen diskuteras kort ur synvinklar som tangerar ledarskap och kommunikation då de fungerar som huvudteman i studien.

Hämäläinen (2013) beskriver i olympiakommitténs handbok för tränare de kunskaper som tränare behöver behärska och dess effekter på spelare. Hämäläinen presenterar följande kunskapsområden som nödvändiga för tränare inom samtliga grenar. Områdena är god social kompetens, medvetenhet om egna inneboende resurser (finska, voimavarat), gren specifika färdigheter, självmedvetenhet samt självutveckling (finska, itsensä kehittämistaidot). Handboken illustrerar centrala kunskapsområden för tränare. Samtidigt klargör den hur viktigt det är att en tränare har kunskaper som sträcker sig ut över själva sport disciplinen. Bland annat social kompetens och behovet av goda kommunikationsfärdigheter. En tränare har en unik möjlighet att påverka en spelares utveckling på flera plan samtidigt, som individ, som idrottare och inom sin egen idrottsgren. Därutöver kan tränare skapa en känsla av samhörighet hos spelarna och öka individens självmedvetenhet och dessutom bidra till personlig utveckling. (Hämäläinen, 2013; Rydberg, 2005)

En duktig tränare är pålitlig och trygg för spelaren. Både spelarna samt deras föräldrar måste kunna lita på tränarens ord och att hen vill spelarnas bästa. Samma gäller tränaren, hen måste lita på att spelaren kan arbeta på egen hand. (Rydberg, 2005) Tränaren har ett ansvar i att fostra och motivera spelaren till självständigt arbete, som stöder utvecklingen av ett sunt självförtroende. I en tränares jobb finns det även plats för frihet och kreativitet vilket kan öka spelarens inlärning. (Autio & Kaski, 2005)

Idrottsverksamhet och lagverksamhet är ett samarbete mellan ledare och barn, samt deras föräldrar. Tillsammans skapar alla dessa parter långsiktiga mål för laget och gruppen. Det intensiva och regelbundna samarbetet lägger grund för delaktighet och meningsfulla relationer. (Karvinen, Hiltunen & Jääskeläinen, 1991) Ett vanligt träningsstillfälle utgörs av olika delmoment bland annat av, uppvärmning, lek, spel,

teknikträning, fysisk träning med mera. Tempot under träningarna är ofta högt och tränaren måste snabbt kunna agera för att upprätthålla spelarnas uppmärksamhet och koncentration. Tempot varierar dock från lag till lag beroende på spelarnas motivation och färdighetsnivå. I kapitel tre kommer jag mer ingående att presentera studiens teoretiska referensram som sammanbinder och fördjupar det som presenterats i detta kapitel.

2.2 Projektet UPS-HIFK

Helsingfors Universitets projekt gick under namnet UPS-HIFK, UPS är en förkortning av Ung på svenska och HIFK står för fotbollsföreningen HIFK Soccer. Projektet ingick i det större forskningsprojektet Ung på Svenska som finansierades av kulturfonden under åren 2014-2016. UPS-HIFK var ett samarbete mellan FSI – Finlands svenska idrott, idrottsföreningen HIFK Soccer och Helsingfors universitet. Projektet varade i ungefär ett år och syftet var att studera flerspråkiga föreningen HIFK Soccer och deras sätt att arbeta på flera språk.

I slutet av projektet publicerades en handbok ämnad för flerspråkig verksamhet och flerspråkiga ledare. Handboken innehåller råd och arbetsmetoder för tränare som arbetar med en flerspråkig grupp. Handboken strävar efter att ge konkreta och enkla råd som kan bidra till ökad förståelse för flerspråkigt arbete, samt pedagogiska metoder som stöder lärande. Jag arbetade som forskningsassistent inom projektet och fick således direkt kontakt med dem som medverkade i projektet och det material som spelades in. Denna avhandling bidrar till UPS-HIFK projektet med att undersöka hur en ledare kan arbeta på flera språk ur ett ledarskapsperspektiv.

HIFK Soccer är en flerspråkig förening med ursprung från Sverige. De dominerande modersmålen inom klubben är svenska och finska, med enstaka undantag. För projektet intervjuades en föreningsrepresentant som presenterade hur föreningen planerar och distribuerar sin flerspråkiga verksamhet. Under intervjun framkom det att tränarna inte direkt får någon övning eller skolning i hur de ska utöva sitt flerspråkiga arbete och ledarskap, utan de måste själva planera och pröva sig fram.

2.3 Ett mer flerspråkigt Finland

Syftet med studien är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk. För att få en djupare förståelse för fenomenet är det nödvändigt att lyfta fram villkoren för flerspråkighet i vårt samhälle för tillfället. I Finland har det förts diskussioner om flerspråkighetens hotbilder och möjligheter. Samtalen har också handlat om huruvida det är nödvändigt att språkrättigheterna har stadgats i lagen (Nuolijärvi, 2013).

Enligt Finlands grundlag (731/1999) 17§ 2 mom. har var och en rätt att använda sitt eget språk, finska eller svenska, i till exempel domstol eller hos andra myndigheter. Närmare bestämmelser är fastställda i språklagen (423/2003) som trädde i kraft år 2004. Samhällelig flerspråkighet syftar på att ett land genom lagstiftning har fastställt att det officiellt fungerar på två eller fler språk. Flerspråkiga länder använder flera språk inom regeringen, erbjuder sina medborgare tjänster på de officiella språken och språken undervisas i skolor. Exempel på flerspråkiga länder är Finland, Canada och Indien. (Munir, 2017)

Sundman diskuterar i sin artikel, *"Kaksikielisiä kouluja kaksikieliseen Suomeen?"* (2013) hur Finland kunde utvecklas till ett mer flerspråkigt samhälle. För att Finland ska kunna bli ett mer flerspråkigt land behövs stödjande insatser från skolan och andra institutioner. För tillfället fungerar det två parallella skolsystem i Finland, det svenskspråkiga och det finskspråkiga. År 2011 diskuterades möjligheten att införa och grunda tvåspråkiga skolor i Finland. Den tvåspråkiga skolan fick både anhängare och motståndare. Där den flerspråkiga läroplanen och modellen kunde stödja språkutveckling hos unga, fanns även risken för att den ena språkgruppen skulle bli i skymundan. En risk ansågs vara att svenskan skulle användas betydligt mindre bland eleverna. Slutsatsen drogs på grund av att de svenskspråkiga eleverna troligen skulle ha bättre baskunskaper i finska än vad de finskspråkiga eleverna har i svenska. (Sundman, 2013) Ahlholm (2018) konstaterar i sin artikel, *"Saako monikielisessä koulussa puhua ruotsia? Får man prata finska i den flerspråkiga skolan? Kieli, koulutus ja yhteiskunta"* att flerspråkig verksamhet för tillfället utvecklas från gräsrotsnivån uppåt, med vilket hon menar att allt fler barn och lärare tillhör flerspråkiga grupper utanför skolan. Ett flerspråkighet förfarande utförs inom frivillig verksamhet där arrangörerna fritt kan välja hur de styr upp verksamheten och vilka språk de vill använda. Detta syns till exempel i idrott-, eller hobbyssammanhang.

Diskussionen om flerspråkighet har även varit aktuell i den återkommande debatten kring "tvångssvenskan". Debatten har delat befolkningen och både kampanjer för och emot svensk skolundervisning har förts. Yle rapporterade 20.1.2017 att språkdebatten resulterat i att regeringen och utbildningsministeriet efter ett medborgarinitiativ bestämt sig för att under hösten 2017 pröva på att frångå svenskan som ett obligatoriskt ämne i skolorna. Tanken bakom detta är att ge utrymme åt andra språk som kan vara mer ändamålsenliga, till exempel språkundervisning i ryska i östra Finland. (Mäntymaa, 2017) Det återstår att se hur olika språks roll kommer att förändras i Finland, men i och med dessa initiativ är det tydligt att språk och deras roll diskuteras och ifrågasätts i Finland.

2.4 Problemformulering och studiens forskningsfrågor

Globaliseringen ökar behovet av öppenhet mellan olika språkgrupper och kulturer. Flerspråkiga strategier och modeller för ett flerspråkigt ledarskap kunde bidra med ökad förståelse för fenomenet. Syftet med studien är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk. Vad är kännetecknande för kommunikationen mellan tränaren och spelaren? Vad karakteriserar tränarens ledarskap samt hur påverkar flerspråkigheten dessa aspekter?

3. Teoretisk referensram

Följande kapitel presenterar de teoretiska utgångspunkter som genomsyrar studien. Kapitlet inleds med begreppsdefinitioner, därefter presenteras de teorier som studien stöder sig på samt tidigare forskning. Då syftet med studien är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk behandlas ämnena som verbal och icke-verbal kommunikation, ledarskap, flerspråkighet samt flerspråkiga praktiker.

3.1 Begreppsdefinitioner

3.1.1 Ledarskap

Människan är fascinerad av starka och kompetenta ledare och de är även många gånger högt uppskattade i samhället. Duktiga ledare behövs inom alla sammanhang där fler än två människor samarbetar, bland annat inom organisationer, idrottslag, volontär- eller föreningsverksamhet. Trots mycket forskning i ämnet har inte en entydig definition påvisats, vilket har resulterat i kring hundra mer eller mindre etablerade begreppsdefinitioner (Northouse, 2016). Northouse (2016) menar att ledarskap innehåller följande aspekter, ledarskap är en egenskap, en kunskap, en förmåga att få saker till stånd, ett beteende, en relation, och en inflytandeprocess. Den sistnämnda faktorn brukar speciellt poängteras och lyftas fram.

Hughes, Ginnet och Curphy (2018) definierar ledarskap som en process genom vilken en person kan påverka en grupp och få dem att sträva efter ett gemensamt mål. Hughes, Ginnet och Curphy anser att ledarskap är kontextbundet och därför inte kan kopplas till en viss roll eller position, ledarskap är således situationsbundet.

Ledarskap och ledare har utöver givna roller också ett symboliskt värde, en ledare har ofta ett stort inflytande på hur en organisation eller ett idrottslag upplevs och uppfattas. Ledarskapet innehar också en kulturell dimension och ledaren har en stor inverkan på den upplevda och utövade organisationskulturen eller idrottskulturen som hen är verksam i. Således är ledaren och ledarskapet som utövas enormt viktigt för organisationers funktion. (Schein, 2010) I denna studie studeras ledarskap i en idrottsförening och därför betonas den kontext och kultur som råder i detta sammanhang.

3.1.2 Verbal och icke-verbal kommunikation

Kommunikation och mellanmänsklig interaktion är en av det mest fundamentala aspekterna i vårt samhälle. Kommunikationen har möjliggjort utväxling av tankar som resulterat i utvecklingen av det snabbt förändrande kunskapssamhälle som vi för tillfället lever i (Säljö, 2010). Begreppet kommunikation är brett och den här studien fokuserar på verbal samt icke-verbal kommunikation och hur dessa företeelser tar sig i uttryck hos tränarna i deras arbete.

Mänsklig interaktion sker genom verbal kommunikation. Verbal kommunikation äger rum mellan två eller fler personer med hjälp av språk. Kommunikationen består ofta av ett utbyte av tankar, känslor eller åsikter. (Säljö, 2010) I praktiken består verbal-kommunikation av en process där en människa sänder ut ett meddelande som sedan mottas och tolkas av en eller flera individer. Med andra ord är det fundamentalt för kommunikationsprocessen att en individ pratar och en annan lyssnar. (Nilsson & Waldemarson, 2016) Den verbala delen består av kommunikation i form av tal och skrift medan den icke-verbala består av till exempel miner och gester. Icke-verbal kommunikation definieras som de miner, gester, och kroppsliga handlingar som en individ signalerar, det kan handla om en åsikt, ett humör eller en känsla. Icke-verbal kommunikation är situationsbunden och miljön där kommunikationen äger rum påverkar hur de icke-verbala gesterna tolkas. (Knapp & Hall, 2010)

3.1.3 Flerspråkighet

Att definiera flerspråkighet är komplext eftersom forskare haft svårt att enas om ett universellt teoretiskt perspektiv. Mängden flerspråkiga i världen varierar beroende på vilken definition som följs. Strängare definitionskriterier fastslår att en individ ska vara flytande på samtliga språk, medan andra förhåller sig mildare till kraven. (Ganuza & Sayehli, 2018; Otterup, u.å.) En vedertagen definition slår fast att en individ kan definieras som flerspråkig om hen använder sig av två eller fler språk så gott som varje dag (Lüdi, u.å.).

Medan begreppet "balanserad tvåspråkighet" beskriver hur en individ behärskar två språk lika bra. Detta synsätt har dock sina utmaningar eftersom språk sällan används och upplevs lika i sociala sammanhang. Individer använder olika språk beroende på sammanhang och kan därmed ha olika förhållningssätt och upplevelse av dem. Dynamisk flerspråkighet kan ses som en utvecklingstrend i vårt globala samhälle där kodväxling (skifta mellan språk) eller "transspråkande" (att på ett naturligt sätt använda

och kombinera två eller fler språk då man kommunicerar) blir allt vanligare (García, 2009). Begreppen kodväxling och transspråkande kommer att diskuteras mer ingående i kapitel 3.4.

I denna studie diskuteras flerspråkighet genom att granska hur tränare kan leda och kommunicera i en flerspråkig grupp. I studien syftar begreppet flerspråkighet på individer som kan använda sig av två eller tre språk. Språkkunskapen behöver inte vara flytande, men individen bör kunna grunderna inom språket och göra sig förstådd.

Härnäst presenteras studiens teorier, teorierna berör ledarskap, kommunikation, och flerspråkighet. Utöver detta diskuteras även tidigare forskning som utförts inom dessa områden.

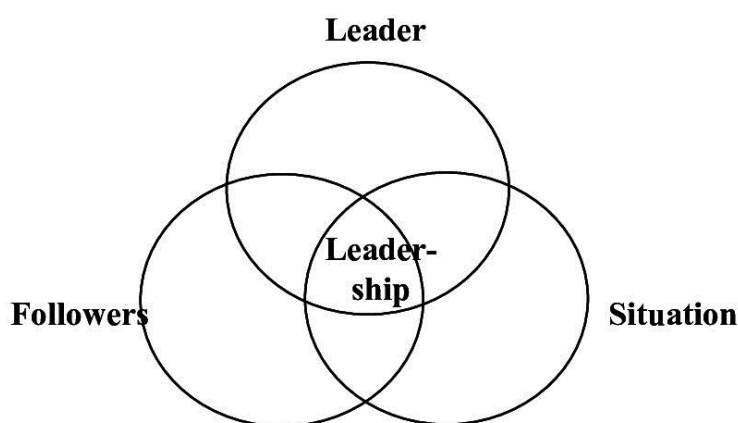
3.2 Ledarskapsteori

Ett av det mest centrala begreppet och fenomenet i denna studie är ledarskap. Ledarskapet är centralt för tränarrollen och utgör ett ramverk genom vilket tränarens arbete kan analyseras. Stycket inleds med en kort genomgång av ledarskapsforskningens historia, sedan presenteras de ledarskapsteorier som studien utgår ifrån.

Det har forskats mycket inom ledarskap och ett antal diskurser har uppstått under begreppets utveckling. Den generella åsikten idag är att ett gott ledarskap är något som det går att lära sig. Denna syn är dock relativt ny och om vi ser tillbaka på 1940-talet pekade forskningen på att man antingen föds till en god ledare, eller så saknades kvaliteterna för att bli en. Forskningar påvisade att individen måste innehålla ett antal kvaliteter och personlighetsdrag för att kunna bemästra ledarskap, något som idag anses kunna utvecklas med tid och träning. (Hertting, 2007; Northouse, 2016)

Ledarskapsforskningen kan enligt Nahavandi (refererad i Hertting, 2007, 13) delas in i tre olika tidsperioder under vilka varierande åsikter har varit dominerande. Under den första tidsperioden var forskarna intresserade av att undersöka vilka personlighetsdrag som var mest nödvändiga för en god ledare (trait theoris = egenskapsteorier). Efter 1940-talet och fram till 1970-talet var behaviorismen framträdande inom ledarskapsforskning. Den syn som dominerar idag poängterar själva ledarskapsprocessen, samt kontexten där ledarskapet utförs (contingency theories = hur väl en ledarstil passar en situation). (Hertting, 2007; Northouse, 2016)

Dagens forskning intresserar sig för själva situationen där ledarskapet utförs och poängterar deltagarnas betydelse (Northouse, 2016). Hughes, Ginnet och Curphy (2018) beskriver i figuren nedan (Figur 1) sin uppfattning om ledarskap. Figuren illustrerar ledarskapsprocessen och synliggör aktörernas växelverkan. Enligt dem uppstår ledarskapet i den brännpunkt där dessa olika aktörer möts.

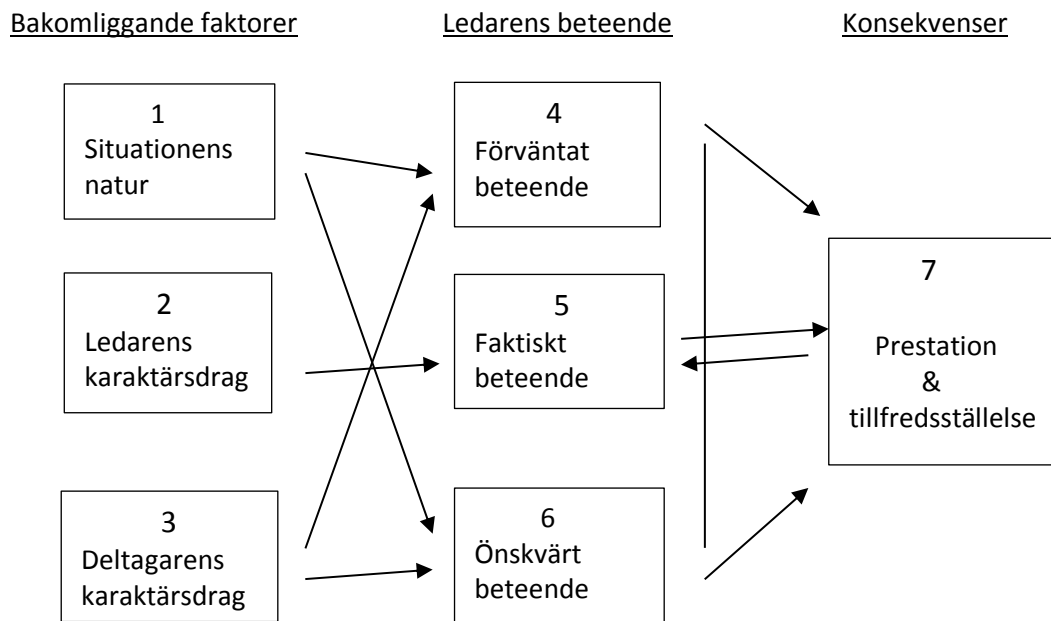

Figur 1. Hughes, Ginnet & Curphys ledarskapsmodell (Hughes, Ginnet & Curphy, 2018, 1)

Forskningsintresset för denna studie är brännpunkten som uppstår i mötet mellan, ledaren, deltagarna och situationen. Ledarna som medverkat i min studie arbetar inom föreningsverksamhet som gör att ledarskapet skiljer sig från det ledarskap som utövas på till exempel arbetsplatser. Deltagarna i studien utgörs av fotbollsspelare som är sju till tretton år gamla. Idrottskontexten och den miljö där ledarskapet utövas spelar således en avgörande roll för tränarens handlande. Då materialinsamlingen utförts i en flerspråkig fotbollsmiljö kommer situationsfaktorernas betydelse för ledarna att beskrivas och förklaras i resultatkapitlet.

3.2.1 Chelladurais multidimensionella ledarskapsmodell

Chelladurais multidimensionella ledarskapsmodell tillämpas ofta inom idrott. Chelladurai anser att en ledare alltid utgår från en viss karaktär men betonar likaså situationens betydelse. (Chelladurai, 2017) Enligt teorin utformas en individs ledarskap av hans beteende och de förväntningar som ställs på hans beteende. Konsekvenserna av ledarskapet syns i deltagarens prestationer och tillfredsställelse. I nedanstående figur illustreras huvudfaktorerna i teorin (figuren är tillämpad utifrån Chelladurais (1993) utarbetade modell).

Figur 2. Chelladurais multidimensionella ledarskapsmodell

Bakgrundsfaktorer som påverkar ledarens beteende är enligt Chelladurai (2017) *situationens natur*, *ledarens karaktärsdrag* samt *deltagarens karaktärsdrag*. Med andra ord betyder det att situationens natur spelar en roll i hur ledaren bör och kan agera. Med ledarens karaktärsdrag menas till exempel tränarens temperament, målsättningar och personlighetsdrag och de ger olika uttryck i ledarskapsarbetet hos individen. Deltagarens karaktärsdrag står för de individuella olikheter som förekommer mellan till exempel spelarna i ett fotbollslag, varje individ har olika utgångslägen och intressen vilket resulterar i att spelarna kan föredra och behöva olika ledarskapsstilar.

Chelladurai (2017) anser att bakgrundsfaktorerna påverkar varandra samtidigt som de korrelerar med de förväntningar som förekommer i relation till ledarens beteende. Chelladurai diskuterar tre olika former av beteende som är avgörande för hur ledaren utvecklar sitt ledarskap: förväntat beteende (eng. required behaviour), faktiskt beteende (eng. current behaviour) samt önskvärt beteende (eng. preferred behaviour). (Chelladurai, 2017) Det förväntade beteendet (fjärde rutan) definieras främst av situationens natur (första rutan), med andra ord, är kraven på tränarens beteende olika beroende på situationen och dess villkor. Situationsbundna faktorer påverkar och fungerar som ramverk inom vilket individens och i denna studies fall, tränarens ledarskapsstil formas.

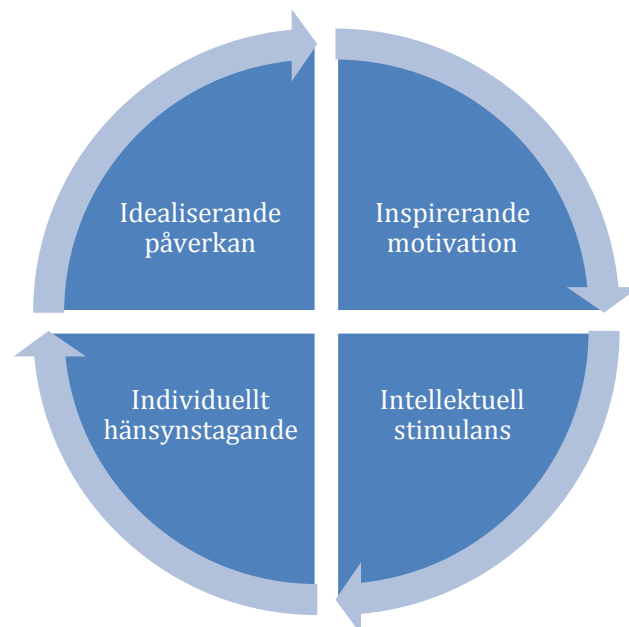
Situationen och idrottarens egenskaper påverkar de förväntningar som ställs på och önskas av ledaren (tränaren). Med andra ord betyder detta att de krav som ställs på

tränaren utformas av spelarnas förväntningar, samt av de möjligheter och begränsningar som situationens natur medför. I denna kontext har både tränarens kolleger samt spelarna en inverkan på vilket sätt ledaren fungerar. Kollegerna eller spelarna signalerar vilken sorts beteende de önskar sig och tränaren agerar utgående ifrån det för att väcka förtroende samt tillfredsställa spelarna. (Chelladurai, 2017) Teorin utgår således från att ledaren är lyhörd och kan läsa situationer samt följa omgivningens krav och behov. (Fahlström, 2004)

3.2.2 Transformellt ledarskap

Transformella ledarskapsteorier kan användas för att förstå ledarskapsbeteende i en sportkontext. Transformellt ledarskap handlar om uppbyggandet av emotionella och personliga band mellan ledare och deltagare, i denna studies fall, tränare och spelare. Forskning har visat att emotionellt engagemang mellan tränare och spelare ökar spelares motivation och prestanda. (Smith, Arthur, Hardy, Callow, & Williams, 2013)

Det transformella ledarskapet grundar sig på fyra dimensioner (figur 3), *inspirerande motivation*, *intellektuell stimulans*, *individuellt hänsynstagande* och *idealiserande påverkan*. Inspirerande motivation innebär att ledaren förmedlar en motiverande och nåbar målsättning för spelarna.

Figur 3. Dimensioner av ett transformellt ledarskap

Ledarens uppgift är även att få spelarna att samarbeta sinsemellan och få spelarna att överträffa sig själva genom att tro på dem. Med intellektuell stimulans menas det att ledaren uppmuntrar deltagarna till att till exempel ta risker, pröva nya arbetssätt, och ta del i beslutsprocesser. Medan individuellt hänsynstagande i sin tur betyder att ledaren ska agera mentor för deltagarna (spelarna) och ta deras behov och styrkor i beaktande. Den sista dimensionen, idealiserande påverkan karakteriseras av att ledaren fungerar som en förebild för spelarna och leder på ett respekt- och förtroendefullt sätt. (Bass & Riggio, 2006)

Ett gott tränararbete kräver ömsesidigt förtroende mellan tränare och spelare. Att skapa förtroende är en process som kräver tid och tålamod från båda parterna (Hughes, Ginnet & Curphy, 2018). En gemensam målsättning inom ett lag stöder också utvecklingen av en stark grupp kohesion som i sin tur ökar deltagarnas engagemang (Bass & Riggio, 2006). Studier som utförts inom transformellt ledarskap tyder på att ledarskapsbeteendet främst påverkar hur omgivningen och sociala normer upplevs och utvecklas bland deltagarna. Ledarens beteende har således en stor inverkan på hur omgivningen formas, inte enbart på individens prestation. (Wang, Oh, Courtright & Colbert, 2011)

I en studie utförd av Smith, Arthur, Hardy, Callow, & Williams (2013), *"Transformational leadership and task cohesion in sport: The mediating role of intrateam communication"*, diskuteras effekterna av transformellt ledarskap inom sport. I studien undersöktes sambandet mellan transformellt ledarskap och upplevelsen av kohesion inom sportlag och betydelsen av lagets interna kommunikation. Studiens resultat bekräftade att till exempel individuellt hänsynstagande och inspirerande motivation hade en direkt inverkan på hur väl deltagaren upplevde sammanhållning (kohesion) inom laget. Studiens resultat visar att ett transformellt ledarskap påverkar spelares motivation och visar dessutom att intern kommunikation är ett användbart verktyg för denna utveckling.

En annan studie, utförd av Vella, Oades och Crowe (2013), *"The relationship between coach leadership, the coach-athlete relationship, team success, and the positive developmental experiences of adolescent soccer players"*, diskuterar transformellt ledarskap. Främst då förhållandet mellan ett transformellt ledarskap och dess inverkan på en spelares upplevda relation med sin tränare, lagets framgång, samt unga spelares upplevelse av personlig utveckling (t.ex. identitetsutveckling, initiativtagande, kognitiv och fysisk utveckling samt sociala kunskaper) (eng. youth development).

Studiens resultat visar att det förekommer en positiv korrelation mellan transformellt ledarskapsbeteende hos tränare samt spelares upplevda personlighetsutveckling. Studiens resultat åskådliggör att ett transformellt ledarskapsbeteende utvecklar spelarens förmåga att ta initiativ, sätta upp mål samt hens sociala kunskaper. Med andra ord har tränares användning av ett transformellt ledande många positiva följder för spelare. Vella, Oades och Crowes (2013) menar att tränare främst kan påverka spelares personliga utveckling genom att utmana dem intellektuellt, agera som förebild samt genom att uppmärksamma deras individuella styrkor.

3.3 Mellanmänsklig kommunikation

3.3.1 Verbal kommunikation

Kommunikationsstudier innefattar många olika perspektiv, kommunikation och dess roll diskuteras inom allt från mass-media och organisationer till familjerelationer (Wilson & Sabee, 2003). Denna studie fokuserar på mellanmänsklig kommunikation och mer specifikt på den verbala och icke-verbala kommunikationen eftersom den förekommer mellan en tränare (ledare) och spelare (deltagare).

Mellanmänsklig kommunikation är närvarande i alla sociala sammanhang och dess utveckling är en viktig del av människans socialisering. Människor har ett behov av att kommunicera med varandra och denna process är påtagbar då det handlar om ett samarbete mellan tränare och spelare. Människor behöver kommunikationsfärdigheter för att kunna uttrycka känslor, utbyta tankar eller be varandra om tjänster. (Dimbleby & Burton, 1998) Människans kommunikation baserar sig på att sända ut och ta emot meddelanden. Förenklat sett ser kommunikationsprocessen ut enligt följande: avsändaren sänder ut ett budskap (signal) till mottagaren och sedan genomgår signalen ett antal filter hos mottagaren innan budskapet tas emot och tolkas. Dessa filter består och formas av individers egna erfarenheter, förväntningar och fördomar. Då kommunikation sällan sker i tomrum kan brus och andra störande variabler störa kommunikationen. Bruset kan försvåra kommunikationen och som en följd av det kan missförstånd uppstå då signalerna ska avläsas och tolkas av parterna. (Fiske, 1997)

I kommunikation är det även nödvändigt att lyfta fram språkets betydelse. För att de meddelanden som utbyts mellan individer skall vara begripliga måste en gemensam förståelse finnas. I en sportkontext behärskar till exempel tränare och spelare ofta samma fotbollstermer och det underlättar deras kommunikation. Här betonas också ofta situationens och kulturens betydelse, varierande situationer kräver olika

användning av språk och kommunikationsstilar. En gemensam bakgrund förenklar individers kommunikation och stöder individernas process att avläsa de meddelanden som mottagits. (Fiske, 1997)

För att mellanmänsklig interaktion och verbal kommunikation ska vara fungerande måste människor klara av att lyssna på varandra. Att kunna lyssna anses vara väsentligt för att kunna upprätthålla och bevara goda förhållanden. Det finns ett antal olika faktorer som kan försämra kvalitén på diskussioner. Vardagliga hinder som uppstår i kommunikation är till exempel att jämföra, att ge råd, att förbereda sig inför sin nästa tal tur, att filtrera innehållet av ett meddelande, och att döma. Om någon förorsakar ett eller flera av dessa hinder är hen inte fullständigt närvarande och kan vara mer upptagen av att reflektera över hur hen själv kunde ha klarat av en motsvarande situation. (McKay, Davis & Fanning, 2009) Att lyssna är en aktiv process som kräver koncentration från individen. I en diskussion kan lyssnaren med sitt eget agerande bekräfta att hen lyssnar genom att till exempel ta ögonkontakt, nicka instämmande eller ställa följdfrågor. (Nilsson & Waldemarson, 2016)

Kommunikationsproblem är vanliga och dålig kommunikation resulterar ofta i missförstånd mellan individer. Samma problem gäller även i ledar-deltagare (tränare-spelare) förhållanden. I idrottssammanhang uppstår problemen oftast ifall kommunikationen sker då tränaren är under stress eller press. Tränaren kan till exempel uppleva tidsmässig press för att uppnå goda resultat eller påtryckning om speltid från föräldrarna. Härutöver måste dessutom mottagarens roll (spelaren) i kommunikation uppmärksammas, kommunikationsproblem kan också härstamma från individers negativa attityder. (Laios, 2005) I en studie utförd av Laios (2005) *"Communication problems in professional sports: the case of Greece"*, diskuteras kommunikationsproblem och de främsta problemen som upplevts bland tränarna var tolkningsfrågor, tidsbrist, samt språksvårigheter.

3.3.2 Icke-verbal kommunikation

Icke-verbal kommunikation som även kallas kroppsspråk har en betydande roll i mellanmänsklig interaktion. Kroppsspråk har en stor inverkan på hur människor tolkar och avläser varandra och icke-verbal kommunikation kan uttrycka information som inte uttrycks verbalt. Icke-verbal kommunikation utnyttjar sig av koder som t.ex. miner och gester. Genom kroppen är det lätt att uttrycka sinnesstämningar hos människor. (Dimbleby & Burton, 1998)

Dimbleby och Burton (1998) beskriver hur vi människor producerar och tar emot icke-verbala tecken då vi är i kontakt med varandra. Icke-verbala tecken används ofta i samband med ord och de kan på så vis stärka vårt budskap. Icke-verbal kommunikation kan delas in i tre huvudkategorier, nämligen kroppsspråk, paraspråk och klädsel. Kroppsspråk avspeglar människors känslor, avsikter och attityder. Dimbleby och Burton (1998) delar in *kroppsspråk* i fem olika huvudgrupper: *gester*, *mimik*, *kroppshållning*, *kroppsutrymme* och *kroppsnärhet*, samt *beröring*. Icke-verbal kommunikation är vanligtvis inlärd och ofta till en viss del omedveten. Kategorin *paraspråk* står för ickeverbala och omedvetna reaktioner, till exempel *tonfall*, *volym* och *betoning*. Paraspråk synliggör människors känslor och sinnestillstånd, om en människa till exempel pratar väldigt fort och höjer på rösten kan det betyda att personen är nervös eller arg.

En studie i icke-verbal kommunikation utförd av Elfatihi (2006) ställer hypotesen att lärande och undervisning kan förbättras med hjälp av icke-verbala kommunikationsformer. Studien utfördes i en Marockansk skola och bekräftar att individer kan förstärka sitt lärande med hjälp av icke-verbal kommunikation. Den icke-verbala kommunikationen är ett sätt för elever att visa att de förstått det som undervisas, men även ett sätt för läraren att förstärka och utveckla undervisningen. Elfatihi menar att hela 60 % av all kommunikation som sker mellan människor består av icke-verbal kommunikation.

I denna studie är flera av de icke-verbala kategorierna inom kommunikation synliga. I och med att studien granskar tränarnas sätt att leda samt kommunicera med spelarna i laget har i synnerhet kroppsspråk och även tränarnas tonläge en inverkan på hur spelarna förstår tränarnas budskap.

3.4 Flerspråkiga praktiker och strategier

För att förstå hur de flerspråkiga tränarna leder och kommunicerar med sina spelare är det nödvändigt att diskutera flerspråkiga praktiker. Följande kapitel kommer att ge en överblick av flerspråkiga strategier som används i undervisningssammanhang.

Det har genomförts en del forskning om två- och flerspråkig språkanvändning inom skolvärlden. Lärares sätt att använda sig av olika undervisningsmetoder samt pedagogiska arbetssätt har många likheter med hur tränare inom ett idrottssammanhang fungerar. Följaktligen tänker jag utnyttja forskning som utförts i flerspråkiga skolmiljöer i min studie.

Två- eller flerspråkig undervisning kan ordnas på olika sätt, García (2009) presenterar tre olika upplägg som lärare kan använda sig av: *flexibelt konvergent*, *flexibelt mångfaldigt* och *strikt särskiljande*. Dessa kategorier skiljer sig enligt följande, i användningen av ett flexibelt konvergent system fungerar två olika språk i en viss "rangordning", dvs. det underordnade språket (t.ex. minoritetsspråk) används enbart för att eleven ska kunna stödja sig på sitt starkare språk i sin läroprocess av majoritetsspråket. Medan undervisning som sker i ett flexibelt mångfaldigt system använder språken parallellt med varandra och målet är att eleven ska utvecklas till en flerspråkig individ med starka kunskaper i båda språken. I en strikt särskiljande tvåspråkig undervisningen är målet likaså att eleven ska få bättre kunskaper i båda språken men undervisningen förverkligas genom att ett språk är bundet till en viss person (lärare, tränare), en viss plats eller verksamhet.

De olika uppläggen för flerspråkig språkundervisning (flexibelt konvergent, flexibelt mångfaldigt och strikt särskiljande) innefattar olika strategier som läraren kan använda sig av i sin undervisning. I en flexibel konvergent undervisningsmiljö använder sig läraren av slumpmässig kodväxling, vilket betyder att läraren växlar sporadiskt mellan språken när en och samma helhet behandlas. Inom denna strategi reflekterar läraren inte särskilt mycket över när hen byter språk utan kan göra det sporadiskt. Lärare kan använda sig av kodväxling för att få bättre kontakt med barnet men även för att upprätthålla ordning. Till skillnad från ett strikt särskiljande arrangemang, där språkanvändningen är mer inrutad och bestämd. I ett strikt särskiljande arrangemang håller en lärare sig alltid till ett undervisningsspråk, till exempel språkbadsklasser. (García, 2009) Språkbad kan arrangeras på olika sätt och definitionen lever enligt upplägget. Tidigt språkbad är den vanligaste formen av språkbad och då används det främmande språket i intensivt från en tidig ålder. En finskspråkig skola kan till exempel ordna undervisning till sina elever på svenska i en språkbadsklass, antingen i sin helhet eller till femtio procent. Tvåvägsspråkbad definieras däremot som en miljö där elever badar i båda språken som används parallellt. Detta är till exempel vanligt i USA där det finns program med både engelsk och spansk undervisning i en och samma klass. (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi & Skinnari, 2017)

I en flexibelt mångfaldig språkmiljö använder sig pedagogen av flera olika språkstrategier i sin undervisning. De strategier som kan användas är, *ansvarsfull kodväxling*, *parallell språkanvändning* och *transspråkande* (engelska, translanguaging). Det förekommer olika tolkningar kring hur strategierna borde

definieras och de går därför lätt in i varandra. *Ansvarsfull kodväxling* uppstår i situationer då läraren rör sig medvetet mellan olika språk för att förbättra pedagogiken. (García, 2009) Exempelvis kan läraren understryka en viss fråga eller fånga elevernas intresse kring ett specifikt tema genom att stundvis byta språk. Medan *parallell språkanvändning* kan ses som en översättningsstrategi. När en lärare använder sig av denna strategi översätter och upprepar hen all information till båda språken. En flexibelt mångfaldig miljö är aktuell i till exempel tvåvägsspråkbadssammanhang. *Transspråkande* innebär att individer använder sig av hela sin lingvistiska repertoar för att uttrycka sig. Individen är inte bunden till en viss omgivnings majoritetsspråk och kan med andra ord blanda olika språk för att uttrycka sig bättre. Transspråkande kan på så sätt ses som en resurs för flerspråkiga individer. I flerspråkiga sammanhang uppstår det ofta diskussioner kring språk som kan kallas för *språklig topikaliserings*. Detta kan till exempel ta sig i uttryck i situationer där individer gör kodväxlingar som uppmärksammar språk eller språkbyten. För att kunna fungera på detta sätt är det dock nödvändigt att samtalspartnern likaså har kunskap i båda språken. (García, 2009)

Kodväxlingar används av olika orsaker, till exempel när man inte kommer ihåg rätt ord på det språk som man använder, eller för att framhäva sin egen identitet och grupptillhörighet. (Slotte-Lüttge, 2005) Likaså, kan det användas för att ta avstånd från en individ eller en grupp. (Sahlström, Forsman, Hummelstedt-Djedou, Pörn, Rusk & Slotte-Lüttge, 2012) Sahlström, et al, (2012) diskuterar i sin bok, "*Språk och identitet i undervisning – inga konstigheter*", hur kodväxling hos elever i flerspråkiga skolmiljöer kan stärka deras identitetsuppfattning. I den skolmiljö som Sahlström et al. studerat flerspråkiga elever diskuterar kodväxlingar med jämna mellanrum, diskussionerna som uppstår initieras ibland av eleverna och ibland av lärarna. Mångsidig kodväxling och användningen av flera språk visar att flerspråkighet inte är statiskt utan föränderligt. Sahlström et al. (2012) betonar dessutom vikten av att ge utrymme för interaktion i en skolmiljö som vill fungera språkstödjande. Det handlar med andra ord om att skapa möjligheter för elever och lärare att samtala med varandra, processen måste stödjas av läraren. I en klassrumsmiljö kan lärare till exempel aktivera elever genom att föra en dialogisk undervisning där de ställer öppna frågor och aktiverar eleverna. Då läraren vill arbeta språkstödjande bör hen använda sig av flera språk och stödja sig på kodväxling samt topikaliseringar. (Sahlström, et al., 2012) Slotte och Forsman (2016) betonar även att en språkstödjande omgivning i bästa fall är inkluderande. En miljö där elever sporras till att använda flera språk och aktivt ta del i de diskussioner som sker skapar möjligheter för utveckling och lärande.

I en artikel skriven av Mård-Miettinen och Palviainen (2014), *"Pedagogik på två språk: en beskrivning av användningen av svenska och finska hos en tvåspråkig pedagog på en finsk daghemsavdelning"* diskuteras och används Garcías strategier. Mård-Miettinen och Palviainen har översatt och anpassat tabellen från boken, *Bilingual Education in the 21st Century* (García, 2009, 310) där de redogör för tvåspråkiga praktikers strategier och metoder (se figur nedan).

Tvåspråkigt arrangemang	Flexibelt konvergent	Strikt särskiljande	Flexibelt mångfaldigt
Tvåspråkiga strategier	<ul style="list-style-type: none"> • Slumpmässig kodväxling 	<ul style="list-style-type: none"> • En tid–ett språk • En pedagog–ett språk • En plats–ett språk • Ett ämne–ett språk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarsfull kodväxling • Parallell användning • 'Translanguaging'
Tvåspråkiga undervisningsmodeller	Konvergerande	Språkbadande	Multipla
Teoretiskt ramverk	Subtraktivt	Additivt/Rekursivt	Dynamiskt
Typer	<ul style="list-style-type: none"> • transitionell 	<ul style="list-style-type: none"> • språkbevarande eller språk-revitaliserande • prestige • språkbad 	<ul style="list-style-type: none"> • tvåvägsspråkbad • CLIL (Content and Language Integrated Learning) • multipelt flerspråkig

Figur 4. Tvåspråkiga arrangemang, strategier och undervisningsmodeller (Mård-Miettinen & Palviainen, 2014, 323)

I Mård-Miettinen och Palviainens (2014) artikel diskuteras en tvåspråkig (finska-svenska) pedagogs användning av tvåspråkiga strategier samt utveckling av en tvåspråkig verksamhet i en finskspråkig daghemsgrupp. De barn som var med i studien hade inga kunskaper i svenska och syftet med studien var därmed att stifta bekantskap med det svenska språket. Vårt starka avskiljande mellan svenska och finska i undervisningssammanhang syntes i pedagogens förhållningssätt. Pedagogen var tvungen att ändra på sin uppfattning och bortse tidigare erfarenheter om hur finska och svenska används i en undervisningsmiljö innan hon kom igång med arbetet. Mård-Miettinen och Palviainen (2014) analyserar pedagogens verksamhet ur Garcías (2009) presenterade praktiker och anser att hen använder sig av ett flexibelt mångfaldigt arrangemang i sin undervisning. Pedagogen strävar således efter att utveckla och använda båda språken likvärdigt sin i undervisningen. I artikeln kom det även fram att flera verktyg är speciellt användbara i en flerspråkig undervisningsmiljö, pedagogen

använde sig bland annat av ansvarsfull kodväxling i sin kommunikation. Därutöver märkte Mård-Miettinen och Palviainen (2014) hur pedagogen använde sig av flera stöttande metoder i sin undervisning, till exempel av betoningar, klart och tydligt tal samt upprepning av centrala begrepp (på både finska och svenska). Pedagogen ansåg att hen var medveten om sin egen användning och växling mellan språken och menade därmed att hen uppnått sitt mål med att få de finska barnen att bli bekanta med det svenska språket.

3.4.1 Att leda på flera språk

Det finns ett antal färdigheter och knep som kan stöda ledare i att fungera på flera språk. Palojärvi, Mård-Miettinen och Palviainen (2016) sammanfattar viktiga kunskaper som ledare i flerspråkiga verksamheter behöver för att arbeta språkstödjande på två språk. De aspekter och färdigheter som Palojärvi et al. lyfter fram som nödvändiga beskrivs härnäst. En flerspråkig ledare behöver kunna båda språken, ha en positiv inställning samt vara pedagogiskt kompetent för att klara av den utmanande miljön. Likaså, behöver ledaren vara medveten och kunna reflektera över sitt egna språkbruk. För att flerspråkigheten ska kunna bli en del av ledarens kommunikation är det även nödvändigt att hen kan implementera det på ett naturligt sätt. Ledaren behöver dessutom vara lyhörd för barnens eventuella språkutveckling. En flerspråkig verksamhet kräver ofta mer planeringstid eftersom ledaren måste tänka på hur språkinläringen kan förverkligas i verksamheten. (Palojärvi, Mård-Miettinen & Palviainen, 2016)

Palojärvi et al. (2016) betonar dessutom att ledaren måste uppskatta språken lika mycket. Då ledaren visar att båda språken är viktiga och används lika mycket stöder det barnets positiva attityd gentemot språken och användning av dem. Pedagogen som hade arbetat på två språk såg flera möjligheter och fördelar med den tvåspråkiga praktiken. Pedagogen såg det som en fördel att barnet lärde sig språket i en naturlig och social omgivning i sin egen takt. Likaså ansåg hon att tvåspråkigheten gav småbarnspedagogiken nya insikter och variation. Den flerspråkiga pedagogiken upplevdes som givande eftersom den väckte språkitresse hos både barn och föräldrar.

Slotte, Maury och Lehtonen, diskuterar i handboken, *"Stärk och utmana, Idéer för flerspråkig fritidsverksamhet"* (2017) hur ledare inom olika fritid- och föreningsverksamheter kan arbeta på flera språk. Slotte et al. anser att

språkmedvetenhet är en av grundpelarna som möjliggör flerspråkig verksamhet. Ledare och representanter som planerar en flerspråkig verksamhet bör utgå ifrån språk i planeringsfasen och tänka på hur flerspråkighet samt olika språkmöten kan användas som resurs i deltagarnas lärande.

Slotte, Maury och Lehtonen (2017) tar likt García (2009) upp språkstrategierna parallell språkanvändning och ansvarsfull kodväxling. Slotte et. al betonar vikten av att ledare inom flerspråkiga verksamheter uppmärksammar deltagares tidigare språkkunskaper. Ledarna kan dessutom arbeta språkstärkande genom att uppmärksamma individernas ordval. Inom flerspråkiga praktiker måste individer mötas och stödjas till att använda flera språk. För att en flerspråkig verksamhet ska lyckas måste ledarna skapa en öppen och trygg kultur. Ledaren ansvarar för att skapa en miljö där deltagaren känner sig trygga nog att använda ett språk som hen inte är flytande på. Likaså, en miljö där deltagaren vågar fråga och diskutera om språken ifall det är något hen inte förstår. (Slotte, et al., 2017)

Slotte och Ahlholm (2017) menar att flerspråkiga ledare kan använda sig av transspråkande som en pedagogisk strategi för att fördjupa barns förståelse kring olika begrepp. Slotte och Ahlholms (2017) resultat baserar sig de facto på samma material som handboken av Slotte, Maury och Lehtonen (2017), det vill säga tvåspråkiga (finska-svenska) sommarläger. På sommarlägren använde sig ledarna av transspråkande, alltså, skiftade mellan olika språk och använde sig av hela sin språkliga repertoar. Transspråkandet kunde ta sig till exempel följande uttryck, ledarna översatte en del av en mening till två språk och fortsatte sedan på endera språket för att förklara mer ingående vad ett visst begrepp betydde. Det var dessutom vanligt att ledarna sammanfattade något de nyligen diskuterat framför gruppen med hjälp av att använda sig omgående av båda språken. I detta sammanhang skedde transspråkandet dels genom ansvarsfull kodväxling och kodväxlingarna användes på ett genomtänkt sätt. Därmed fick ledaren in båda språken i sin kommunikation och kunde vidareutveckla det som tidigare diskuterats med barnen. Strategin kan utveckla barns förståelse för ett visst begrepp samtidigt som det utvecklar språkkunskaperna. Med andra ord så fungerar transspråkande som en resurs som beaktar både en- och tvåspråkiga barn. (Slotte & Ahlholm, 2017) Transspråkande anses därmed kunna stöda lärande, informationsbearbetning och tolkningsprocessen. Färdigheterna utvecklas då begrepp används i olika språkliga sammanhang som sin tur utvecklar verktyg som stöder kunskapsbearbetningen. (García & Wei, 2014)

Flerspråkiga strategier och skapandet av flerspråkiga praktiker är aktuella för studien då intresset ligger i att förstå hur tränaren leder och kommunicerar på flera språk.

3.5 Sammanfattning

De aspekter som granskats är kommunikation, ledarskap och flerspråkighet. I följande kapitel knyts de olika aspekterna ihop.

Kommunikation tillhör grundpelarna för lärande, pedagogik och ledarskap. För att barn och ungdomar ska lära sig och utvecklas måste ledare eller i detta fall tränare kommunicera på ett stödjande, tydligt och informativt sätt. En tränares kommunikation är beroende av ledarstil eftersom tränarens uttryckssätt påverkar hur hen leder och upplevs av andra (Chelladurai, 2017).

Flerspråkighet och kommunikation lever i växelverkan med varandra. Budskapen som människan sänder ut i form av språk utgör grunden för mellanmänsklig interaktion, utan det ena förekommer inte det andra. Språk har en inverkan på ens utövade ledarskap eftersom det avspeglar sig i hur man blir bemött och förstådd. Därför påverkar en ledares språkliga uttryck också hens trovärdighet.

Ledarskap, kommunikation och flerspråkighet fungerar som huvudkomponenterna i denna studie. Tillsammans bygger komponenterna upp den ömsesidiga interaktionen som bildas och utvecklas mellan tränaren och deltagarna. Interaktion bidrar till lärande och utveckling hos de som tar del i verksamheten. I studiens analysdel presenteras det hur de tre olika delarna syns i tränarens arbete samt hur ett flerspråkigt ledarskap kan se ut och fungera.

Till följande presenteras studiens empiriska undersökning.

4. Den empiriska undersökningen

Syftet med studien är att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk. Forskningsintresset är att undersöka fenomenet ur ett ledarskaps- och kommunikationsperspektiv för att se ifall tränarna använder sig av några specifika metoder för att hantera den utmanande arbetsmiljön. Studien är kvalitativ och deskriptiv till sin karaktär. Det empiriska materialet har samlats in i en flerspråkig idrottsförening där ledarna arbetar och leder på flera språk. Det undersökta materialet är taget ur ett idrottssammanhang, men intresset ligger inte i sporten i sig utan i de ledar- och kommunikationstekniker som ledarna tillämpar. Följande forskningsfrågor fungerar som utgångspunkt för studien:

1. Vad karaktäriserar kommunikationsstilen ur ett tränarperspektiv i den flerspråkiga miljön?
2. Vad karaktäriserar tränarens ledarskap i den flerspråkiga miljön?
3. Vilka utmaningar och möjligheter finns det inom den flerspråkiga miljön gällande kommunikation och ledarskap?

4.1 En kvalitativ utgångspunkt

I kvalitativa studier vill forskaren få en ökad förståelse för ett fenomen genom att granska det ur ett mindre sampel. Kvalitativ forskning studerar det unika och personliga i människors upplevelsevärld. (Fejes & Thornberg, 2016) I och med att studien undersöker hur tränare arbetar och leder på flera språk är det nödvändigt att undersöka och observera tränarens arbetssätt och upplevelser för att få en ökad förståelse för ämnet.

Inom kvalitativ forskning utgår forskare ofta omedvetet från sitt eget synsätt. Aspekter som kan influera forskarens objektivitet är världsuppfattning, förutfattade meningar och omedvetna åsikter. Följaktligen kan forskarens subjektiva upplevelser påverka forskningsresultaten. Därför är det viktigt att vara konsekvent i analysarbetet och på så vis se till att en studies tillförlitlighet inte lider. (Fejes & Thornberg, 2016)

Studien är induktiv till sin karaktär och generella slutsatser dras ifrån ett antal enskilda fall. Fejes och Thornberg (2016) menar att det inte finns absoluta sanningar inom induktiva studier då fortsatta analyser kan skapa variation i analysen, samma gäller själva förståelsen av observationen.

Synen på kvalitativ forskning och speciellt pedagogisk forskning har utvecklats mycket sedan 1960-talet. Förr ansågs forskare vara kapabla till att rent objektivt kunna analysera material och beskriva totala "sanningar". Disciplinen växte och forskare började ifrågasätta det föråldrade synsättet. Synsättet utvecklades och idag är den generella åsikten att total objektivitet inte förekommer inom kvalitativ forskning. Relationen mellan forskare och studieobjekt är därmed komplicerat. (Fejes & Thornberg, 2016)

4.2 Val av ansats

Det sätt som forskare väljer att närma sig samt behandla studerade problem som hen möter i sin studie kallas för ansats. I denna studie har det aktuella fenomenet, flerspråkiga tränares ledarskap och kommunikation, observerats i den autentiska miljön där tränarna arbetar. Studiens datainsamlingsmetod består av observation och intervju och därför är valet av etnografi lämpligt. Jag har använt mig av videografi inom den etnografiska studien. I detta kapitel presenteras inledningsvis etnografi och sedan diskuteras videografi.

Etnografin studerar en viss miljö, närmare bestämt en specifik plats eller "kultur" genomgående. Etnografen vill förstå den miljö som hen studerar i sin helhet, till exempel hur personer i den specifika platsen arbetar, hur de upplever varandra och varför kulturen ser ut som den gör. Etnografin ska ge en detaljrik och korrekt bild av villkor och verklighet för en social praktik och observerar därför fenomenet i sin naturliga miljö. I bästa fall kan etnografin ge en insikt i vardagslivets diversitet och komplexitet. Då målet är att studera ett fenomenens naturliga förekomst krävs dessutom tillstånd av både deltagarna och andra intressenter. (Johansson, 2009)

Etnografin har sina rötter i bland annat socialantropologin och Chicagoskolan som var kända för sina urbanstudier. Chicagoskolan var en föregångare i sina studier om urbanisering och studerade hur människors liv påverkades av det. Kulturstudier som inte längre överlappande med antropologin eller sociologin växte fram som ett resultat av etnografins utveckling. Idag används etnografin flitigt för att studera västvärldens subkulturer och vardagsliv. (Hammersley & Atkinson, 2007)

Etnografin bygger på ett antal grundprinciper men är även formbar. En av grundprinciperna är att forskaren inte ska utgå ifrån färdiga föreställningar och detaljerade analysplaner, utan själva forskningsprocessen och analysarbetet formar problemformuleringen. Huvudfokus för studien bestäms ofta först efter

datainsamlingen, huvudpoängen är att forskaren vet vilken "kultur" eller vardagssituation som hen vill studera och bekanta sig med. Målet med dataanalysen är att förstå och beskriva människohandlingar och hur de ser ut i förhållande till det undersökta fenomenet i dess specifika "kultur". (Hammersley & Atkinson, 2007) Forskaren kan bli mycket involverad i observationsprocessen och därför är det viktigt att forskaren granskar sin egen roll kritiskt (Johansson, 2009). Inom etnografin är det vanligt att använda sig av flera datainsamlingsmetoder, till exempel observation och intervju. De olika datainsamlingsmetoderna stöder varandra och ger en helhetsmässig och mer omfattande bild av det som studeras.

Videografi är ett forskningsfält som utvecklats mycket på 2000-talet som en följd av den accelererande teknologiska utvecklingen. Videografi används främst för att studera social interaktion och fungerar bra i pedagogiska studier som intresserar sig för mänsklig interaktion i lärande. Video ger en möjligheten att studera interaktioner i dess naturliga miljö från flera olika synvinklar. Inom videografiska studier är det viktigt att forskaren är reflexiv, eftersom forskaren beslutar när hen sätter på och av kameran och vad som fångas på film. Forskaren kan med sin egen placering även påverka synvinkeln för inspelningen som i sin tur påverkar hur det insamlade materialet formas. (Tanner & Roos, 2017)

För att få svar på mina forskningsfrågor utgående ifrån vald ansats granskar jag tränarnas helhetsmässiga "kultur" och vardagsliv.

4.3 Datainsamlingsmetoder och genomförande

Till följande diskuteras studiens datainsamlingsmetoder, fältarbetet, informanter och tillstånd. Inledningsvis presenteras fältarbetet och studiens informanter.

4.3.1 Beskrivning av fältet

Studiens fält består av HIFK Soccers träningsmiljö. Efter att samarbetsparterna och projektgruppen inom UPS-HIFK projektet fastslagits kontaktades HIFK Soccers projektansvarige och hen ansvarade för att rekrytera lämpliga lag till projektet. Studiens urvalsprocess påverkades i och med detta till en viss del av vem HIFK Soccer valde att kontakta. Ett kriterium från projektledningens sida var att laget måste vara flerspråkigt och träningarna måste hållas på flera språk. Detta resulterade i fyra potentiella juniorlag för datainsamling. För att anonymisera har jag valt att använda

pseudonymer då jag diskuterar lagen. Lagen kallas här efter för Venus, Mars, Jupiter och Pluto.

Spelarna i lagen var sju till tretton år gamla och hade en varierande språkbakgrund. De främsta modersmålen var svenska och finska men även engelska och andra språk förekom. Vi fick reda på detta genom att samla in förhandsinformation om spelarnas språkanvändning hemma och i skolan. Frågorna skickades elektroniskt till familjerna (bilaga 5).

Av laget Venus spelare gick 66 % av spelarna i en svenskspråkig skola, 33 % av spelarna använde svenska hemma medan 13 % använde både finska och svenska. Intressant nog använde 47 % av spelarna finska hemma. Utav dessa 47 % gick dock 20 % procent av spelarna på en språkbadsklass. I jämförelse med laget Mars pratade 50 % av spelarna både finska och svenska hemma och hela 86 % av dem gick i en svenskspråkig skola. I laget Jupiter distribuerades språkbakgrunden mellan barnen ganska jämt, 27,5% av barnen pratade både finska och svenska hemma och samma andel hade enbart svenska som hemspråk. Medan 31 % av spelarna använde finska hemma. 65 % av spelarna gick i svensk skola och den återstående andelen i finsk eller skola på något annat språk. I laget Pluto fördelades barnens skolspråk så gott som jämnt mellan finska och svenska. Dock använde en något större andel spelare finska hemma. Det naturliga bortfallet bidrar till att den procentuella fördelningen inte blir fullständig. Fördelningen visar dock att språkbakgrunden var varierande och ganska jämnt fördelad med finska med en aning mer svenskspråkiga spelare. Tränarnas språkanvändning diskuteras i följande kapitel.

4.3.2 Beskrivning av Informanter

Studiens huvudsakliga informanter utgjordes av tränarna som valdes med i UPS-HIFK projektet. Alla studiens informanter hade en bakgrund inom fotboll och det var vanligt att tränarna själv hade spelat i flera år innan de började arbeta som tränare. Alla tränarna var i en ålder mellan 20-28 år. Informanternas språkbakgrund var varierade, tränarna använde flera språk men enbart en av dem hade svenska som modersmål. Informanterna var bekanta med varandra från innan genom den gemensamma arbetsplatsen.

Informanterna beskrivs i tabellen nedan, namn, lag och nivå av tränarutbildning klargörs.

Namn	Lag	Tränarutbildning
<ul style="list-style-type: none"> •Julius •Daniel •Tomi •Mikko 	<ul style="list-style-type: none"> • Huvudtränare, 05 - Venus • Huvudtränare, 06 - Mars • Huvudtränare, 08 - Jupiter • Hjälptränare, 08 - Jupiter 	<ul style="list-style-type: none"> • Svar saknas • E och D • E och D (snart C) • E och D

Figur 5. Studiens informanter

Tränarutbildningar organiseras av Finska Bollförbundet och är ämnade för tränare som arbetar med juniorer. Bollförbundets mål är att skapa och upprätthålla tränarverksamhet som föder och utvecklar skickliga spelare och därför behöver tränarna ändamålsenlig utbildning. Nivå E är den första nivån som tränarna ska delta i och kursen fokuserar på teman som, en individbaserad träningsfilosofi och att lära ut att träna med spel-glädje. Kurs D är följande steg från E-nivån och berör följande teman, att dra och utveckla teknik- och fysik träningar, från grupp tänkande till lagtänkande, att se och höra barn på individnivå samt självreflektion. Nivå C förbereder tränaren för att träna och leda spelare i en ålder mellan 12-15 år och fungerar som bas för att träna unga vuxna eller vuxna. (palloliitto.fi, u.å.) I och med att bollförbundet vill erbjuda kunniga tränare åt finländska barn håller de för tillfället på och förnyar sitt tränarutbildningsprogram (palloliitto.fi, u.å.).

Den första tränaren som presenteras är Julius. Julius arbetar som huvudtränare för laget Venus och är född och uppvuxen i Finland. Julius föräldrar kommer ursprungligen från Brasilien och således är hans modersmål portugisiska. Julius har en stark finska samt baskunskaper i svenska och har gått alla skolor på finska. Julius har dessutom goda kunskaper i engelska, vilket är behövligt då en del spelare i hans lag har engelska som modersmål. Julius började arbeta som tränare i HIFK Soccer efter att själv ha spelat i föreningen i ett par år. Han inledde som hjälptränare för Venus för fyra år sedan och arbetade med laget i två år, därefter blev han tillfrågad att ta över ett annat lag och arbetade som lagets huvudtränare i ca två år. År 2016 blev Julius dock erbjuden att börja jobba med Venus igen, nu som lagets huvudtränare. Detta var något han länge strävat efter och är idag är han nöjd över att få vara huvudtränare för laget. Julius har inte nämnt vilka tränarutbildningar han gått men har troligtvis gått i alla fall grundkursen (E-nivå) då det hör till processen att bli fotbollstränare.

Studiens andra informant heter Daniel. Daniels modersmål är svenska och han är uppvuxen i Helsingfors. Daniel har vuxit upp i en väldigt svenskspråkig miljö och kom i kontakt med finskan först i skolåldern, som i sin tur ledde till att han började använda språket mer aktivt först under tonåren. Utöver svenskan och finskan pratar Daniel engelska. Daniel har spelat både fotboll och handboll och började arbeta som tränare i HIFK Soccer för fyra år sedan efter att själv ha spelat i föreningen i ca tio år. Dessutom har han dragit fotbollsskolan i HIFK Soccer men är numera huvudtränare för laget Mars. Daniel har utfört både E och D nivån av tränarutbildning.

Huvudtränaren för laget Jupiter heter Tomi. Tomi har studerat på en annan ort och flyttade till Helsingfors ca 2,5 år sedan i sök efter bättre jobbmöjligheter. Han är ursprungligen uppvuxen i Savolax trakten. Tomi har inlett sin fotbolls hobby vid fem års ålder och har redan som barn haft ett emotionellt band till HIFK Soccer via sin far. På grund av denna koppling blev naturligt för honom att söka sig till HIFK Soccer i samband med att han flyttade till Helsingfors. Tomi har varit huvudtränare för laget Jupiter nu i ett och ett halvt år vid sidan om sitt heltidsjobb. Tomi kommer från en väldigt finskspråkig ort var det sällan används svenska. Således hade Tomi väldigt svaga kunskaper i svenska när han började arbeta som tränare i HIFK Soccer. De svaga språkkunskaperna gör Tomis arbete utmanande. Tomis engelska är god och han måste använda språket i sitt heltidsjobb. Tomi har utfört E, D och snart C – nivån av tränarutbildning.

Studiens sista informant är hjälptränaren för laget Jupiter. Mikko är född och uppvuxen i Savolax området likt Tomi och har också en stark finskspråkig bakgrund. Mikko flyttade till Helsingfors för ca fem år sedan. Han har ett starkt förflutet inom fotboll och har själv spelat i ca 20 år. Mikko lyckades hålla ett år paus från fotbollen innan en tränare fick honom övertalad att börja träna för HIFK Soccer. Mikko har alltid gillat att studera språk och har i och med det utvecklat goda kunskaper i svenska i skolan. Även Mikko har utfört E och D – nivån av tränarutbildning.

4.3.3 Informerat samtycke

Spelarna i fotbollslagen var under 15 år gamla vilket innebar att varje spelares förälder måste ge sitt samtycke till att barnen fick delta i studien. I planeringsskedet av tillståndsblanketten diskuterades informationskravet, samtyckeskravet samt konfidentialitetskravet. Dessa aspekter togs i beaktande när tillståndsblanketten utformades och kommer att diskuteras mer detaljerat i kapitel 4.4.1. Etiska aspekter.

4.3.4 Datainsamling: Observation

Observation tedde sig som en naturlig metod för datainsamlingen då studien undersöker hur flerspråkig kommunikation och ledarskap tar sig i uttryck. Det var avgörande att tränarna kunde observeras i den autentiska miljön för verksamheten för att få en helhetsmässig uppfattning om fenomenet. Då observation används som datainsamlingsmetod kan forskaren själv bestämma hurudan roll hen vill ta under observationstillfället. Olika situationer ställer varierande krav på forskaren, en del studier gynnas av att forskaren har en aktiv roll medan andra studier kräver en mer passiv roll. I denna studie valde jag att ta en passiv observerande roll, jag gick ut för att observera tränarens roll så ostört som möjligt. Jag är dock medveten om att min närvaro vid träningarna kan ha haft en inverkan på tränarens beteende och arbetssätt. Under de första inspelningarna uppmärksammade tränarna min närvaro och det kan ha haft en inverkan på tränarnas agerande och språkanvändning. Denna aspekt måste tas i beaktande då studiens tillförlitlighet diskuteras.

Datainsamlingen och videoinspelningarna för projektet UPS-HIFK inleddes under våren 2017 och intresset låg i att studera tränarnas och barnens språkval samt interaktionen mellan de olika parterna. Under observationens gång lade jag märke till tränarnas krävande och mångsidiga ledaruppgift. Följaktligen väcktes tanken om att fokusera på tränarnas kommunikation och ledarskap inom den flerspråkiga verksamheten. Jag valde slutligen denna infallsvinkel efter att vi slutfört datainsamlingen för UPS-HIFK projektet. Således har jag påbörjat mitt analysarbete med att undersöka den vardag som tränarna handlade i, varefter jag arbetat mot ett specifikt fokus, precis som den etnografiska ansatsen förespråkar.

Själva observationstillfället kommer att beskrivas till följande. För att samla in materialet använde jag mig av kamera, stativ, mikrofon och diktafon. Sammanlagt spelade jag in ca 14 h material. Vilket i praktiken bestod av tre inspelningar per lag, förutom laget Pluto, som enbart genomgick två inspelningar. Datainsamlingen räckte

cirka två månader och inspelningarna utfördes på vardagskvällar. Inspelningarna fördröjdes en del på grund av dåliga väderförhållanden. Lagen hade ofta träningar rakt efter varandra som fick mig att spela in material ett par timmar i sträck. Utöver dessa inspelningar genomfördes även en uppföljande videoinspelning under hösten 2017 i samband med projektet. Detta material blev väldigt bra, dels för att vi var mer rutinerade men främst för att vi visste vad vi ville titta närmare på gällande tränarnas och spelarnas beteende samt språkanvändning. Följaktligen kommer dessa klipp att komma till stor användning i min studie.

Alla inspelningar utfördes av mig förutom två då projektets ledare var med och observerade. Observationen inleddes alltid med att jag satt fast en mikrofon i en spelare varefter den kopplades till videoinspelaren. Efter detta gav jag diktafonen till huvudtränaren som fick bära den med sig under hela träningen. Mikrofon hade såpas bra ljudkvalitet att den oftast bandade in både tränarens och spelarnas röster, samt det bakgrundsljud som producerades under träningarna. Detta var jag inte förberedd på då vi inledde inspelningarna och den högklassiga ljudkvalitén möjliggjorde att jag hörde både spelaren och tränaren i samma videoklipp. En aspekt som gjorde materialet enklare att hantera samtidigt som det gav en ökad inblick i fenomenet. Träningarna varade alltid i cirka en timme och tio minuter. En träning bandades oftast in i två separata, 30-40 minuter långa videoklipp eftersom materialet var enklare att hantera och överföra till dator som två separata filer.

4.3.5 Datainsamling: Intervju

Fyra intervjuer utfördes för att få en bättre helhetsblick över hur tränarna upplever den flerspråkiga tränarrollen. Intervjuer genomfördes med följande tränare, huvudtränaren för laget Venus, huvudtränaren för laget Mars och huvudtränaren samt hjälptränaren för laget Jupiter. Grundtanken var att även intervjua Plutos huvudtränare men han slutade som tränare strax efter att vi slutfört inspelningarna och ville därför inte ställa upp för intervju.

Då studien utgick från en etnografisk ansats var det nödvändigt att utgå ifrån en intervjumetod som gav en helhetsmässig bild av fenomenet som studerades. Således tedde det sig naturligt att välja den semistrukturerade intervjumetoden. I den semistrukturerade intervjumetoden utgår forskaren ifrån ett par större teman och frågeområden istället för exakt förvalda frågor. Detta möjliggör en naturlig växelverkan och ett flytande samspel mellan informanten och intervjuaren (Hedin, 1996, reviderad

av Martin, 2011). En öppen diskussion skapar förutsättningar för informativa svar som inte styrs av intervjuaren (Fejes & Thornberg, 2016).

De semistrukturerade intervjuerna var väl planerade och intervjubotten hade diskuterats med projektets handledare innan intervjuerna utfördes. Jag hade varit i kontakt med informanterna redan då UPS-HIFK projektet inleddes och därför var det naturligt och enkelt för mig att kontakta dem på nytt angående intervjuerna. Jag föreslog olika kaféer och tider som mötesplats och informanterna fick själv välja vad som passade dem bäst. Denna flexibilitet satte en stämning för hur intervjutillfället skulle se ut och det hade en positiv inverkan på mitt och informantens samarbete. De kaféer jag valde var hemtrevliga och avslappnade, en stämning jag ville förmedla till intervjutillfället. Intervjuerna tog mellan 20–30 minuter och jag lät tidtabellen leva enligt hur pratsam informanten var. Botten för den semistrukturerade intervjun finns som bilaga i slutet av studien (bilaga 2). Förberedelser för intervjun har en inverkan på hur väl intervjun kommer att gå samt hur avslappnat och naturligt situationen kommer att upplevas från båda parterna. Intervjustämningen kan avspegla informantens svar och resultatens tillförlitlighet. (Hedin, 1996, reviderad av Martin, 2011)

När intervjuerna var utförda och genomgången av videomaterial inletts märkte jag att ett par frågor fortfarande vore nödvändigt att få besvarade av tränarna. Orsaken till varför svaren uteblivit berodde främst på att intervjufrågorna tangerade UPS-HIFK projektets intressen och inte min studies forskningsfrågor. De frågor som ställdes var intressanta med tanke på min studie men berörde inte samma huvudtema vilket syntes i genomgången. Således bestämde jag mig att kontakta informanterna på nytt. Frågorna jag ville få besvarade gällde tränarnas upplevelse om sig själv som ledare, nivå av tränarutbildning, samt hur de upplevde flerspråkigheten i sitt arbete. Tilläggsintervjufrågorna hittas som bilaga i slutet av studien (bilaga 3). Tilläggsfrågorna skickades till tränarna via epost och vilken effekt detta kan ha haft på svarens tillförlitlighet diskuteras i kapitel 4.4.2.

4.4 Analys av material

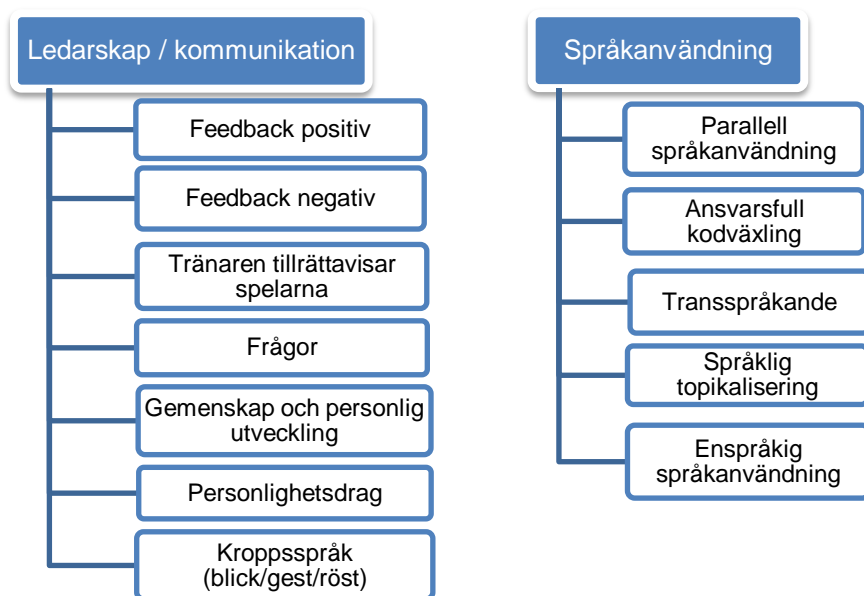
I följande kapitel beskrivs studiens analysarbete. Analysarbetet skapar grunden för resultatgenomgången och belyser hur jag gått till väga för att analysera och behandla mitt material. Kapitlet avslutas med en genomgång av studiens etiska aspekter samt tillförlitlighet.

Studien använder sig av en etnografisk ansats vilket innebär att fenomenet har observerats i sin naturliga miljö och att analysarbetet inletts utan några färdigt utarbetade kategorier. Istället identifierades teman kring situationer och diskussioner som exemplifierade hur tränarna arbetade under analysens gång. De situationer och beteendemönster som var återkommande och som visat sig ha ett samband med hur tränarna leder och kommunicerar i förhållande till deras språkanvändning utgör resultaten i studien.

För att skapa en strukturerad analysprocess har jag granskat mitt material med hjälp av analysverktyget Atlas.ti. Atlas.ti är ett verktyg som möjliggör noggrann genomgång av inspelat ljud- och videomaterial vilket kan kategoriseras och kodas enligt ändamål. Denna studies datamaterial består främst av videoinspelningar och genom att ladda upp det inspelade materialet i Atlas.ti har jag kunnat koda materialet med hjälp av egna koder. Då jag inlett materialgenomgången och blivit bekant med materialet märkte jag att intresset ligger i att titta på situationer som tangerar tränarens språkanvändning, ledarskap och kommunikation. Därmed utvecklades språkanvändning och ledarskap/kommunikation (figur 6) till två huvudområden inom vilka jag skapade mina koder.

De olika koderna beskriver ett visst sorts agerande hos tränaren. För att klargöra hur jag utnyttjat koderna beskriver jag ett exempel härnäst. En av koderna jag använde mig av var *feedback positiv* och med den koden markerade jag situationer som illustrerade detta agerande hos tränaren. Samma situation som markerats med koden, *feedback positiv*, kunde likaså belysa hur tränaren använde sig av flera språk när han kommunicerade med spelarna. Därmed var det vanligt att jag markerade samma situation med två olika koder, vilket i detta fall skulle ha varit, *feedback positiv* och till exempel *ansvarsfull kodväxling*. Samma situationer kunde följaktligen ofta illustrera både tränarens kommunikation, ledarskap och sätt att använda språk i den flerspråkiga miljön. Genom att koda materialet kunde jag se hur kommunikationen och ledarskap fungerade i förhållande till flerspråkigheten och ifall det fanns något

samband eller orsak-verkan effekter mellan dem. I analysarbetet syntes det att materialet var mångsidigt och att mycket kunde ske i en och samma situation. Jag utarbetade figuren nedan för att göra analysen och användningen av koderna så strukturerad och klar som möjligt.

Figur 6. Koder som använts i analysarbetet

Till följande beskrivs de koder som använts för att markera ut tränarens språkanvändning. Koderna baserar sig på Mård-Miettinen och Palviainens (2014) översättning av Garcías (2009) utarbetade tabell om språkstrategier som kan användas i flerspråkiga undervisningsmiljöer. *Parallell språkanvändning* kan ses som en översättningsstrategi och i denna studie har koden använts då tränaren översätter en mening från ett språk till ett annat. *Ansvarsfull kodväxling* innebär att tränaren skiftar mellan två olika språk i samma sats eller mening. Min bedömning är att språkbytet är genomtänkt och pedagogiskt. I materialet var språkbyten ofta tillfälliga och korta och användes för att stödja spelarnas förståelse och lärande. *Transspråkande* syftar på hur tränaren använder sig av hela sitt språkliga kunnande för att kommunicera med spelarna. Denna kod kunde således användas i varierande situationer där det verkade som om tränaren inte direkt planerade sina språkbyten utan omgående varierade mellan flera språk under en längre stund. Transspråkandet kunde dessutom ofta ses i samband med ansvarsfulla kodväxlingar, jag har dock avskilt dem genom att markera en situation som transspråkande ifall kodväxlingarna och språkskiftandet pågick i en längre stund och i större omfattning. Medan *språklig topikaliserings* beskriver hur det uppstår diskussion om språk, antingen från tränarens eller spelarens initiativ.

Avslutningsvis används koden *enspråkig språkanvändning* i situationer där tränaren enbart använder sig av ett språk och inte arbetar flerspråkigt för att få en bild av hur ofta sådana situationer förekom.

De koder som använts inom området ledarskap och kommunikation belyser kort och gott de situationer som de beskriver. För att lyfta fram koder som kan vara en aning svårtolkade beskrivs koden *gemenskap och personlig utveckling*, *personlighetsdrag feedback positiv* samt *frågor*. Koden *gemenskap och personlig utveckling* används för att markera situationer där tränaren går in för att skapa en känsla av gemenskap genom ordval eller gester. Därutöver används koden för att beskriva situationer där tränaren fostrar spelarna, detta kunde till exempel vara situationer där tränaren sätter gränser för spelarna eller uppmanar spelaren att tro på sig själv och våga misslyckas på planen. Koden *personlighetsdrag* används för att markera situationer där tränarens personlighetsdrag eventuellt påverkade hur han agerade i en viss situation. Koden används främst för att se ifall det finns stora skillnader mellan de olika tränarnas kommunikation och ledarskap. Medan koden *feedback positiv* används för att markera situationer där tränaren kommenterar spelarens prestationer positivt, stödjande eller kommer med uppmuntrande förbättringsförslag. Med koden *frågor* markeras situationer där tränaren antingen ställer direkta eller öppna frågor till enskilda spelare eller hela gruppen.

Diskussionerna som illustrerade ovanstående kategorier kunde vara i flera minuter eller i någon enstaka sekund. De exempel som kommer att presenteras i resultatkapitlet transkriberades enligt transkriptionsprinciper som finns med som bilaga i slutet på studien (bilaga 1).

Analysarbetet har även involverat analys av intervjuer med tränare. För att transkribera intervjuerna har jag använt mig av programmet InQscribe. InQscribe möjliggör ett systematiskt och välfungerande transkriptionsarbete och förbättrar studiens tillförlitlighet då det stöder forskaren till ett omsorgsfullt arbete. Jag inledde analysarbetet med att inledningsvis lyssna igenom alla intervjuer. På andra lyssningen började jag transkribera. När intervjuerna skrivits ut började jag söka efter mönster i texterna för att se ifall det fanns några teman som var påtagbara. I analysen av intervjuerna försökte jag se ifall det skulle framkomma kommentarer eller åsikter som stöder studiens forskningsfrågor. Jag var främst intresserad av deras egna upplevelser gällande den flerspråkiga verksamheten och hur de upplevde sitt ledarskap i den kontexten. Jag inledde studiens analysarbete genom att först studera det inspelade

videomaterialet, varpå jag analyserade intervjuerna. Följaktligen har jag kunnat stödja mig på de huvudområden som var påtagbara i videomaterialet i analysen av intervjuerna.

4.4.1 Etiska aspekter

Jag har succesivt försökt konstruera och utveckla min förståelse för fenomenet som studeras genom ett reflexivt förhållningssätt för att trygga studiens etiska aspekter. Guillemin och Gilliam, diskuterar i sin artikel *"Ethics, Reflexivity and "Ethically important moments" in Research"* (2004) sambandet mellan ett etiskt förfarande och ett reflexivt handlande. Guillemin och Gilliam (2004) understryker att genomförandet av en studie innebär att aktivt ifrågasätta, kritiskt granska och samtidigt utveckla ens förståelse för fenomenet under studiens gång.

Informerat samtycke tillhör ett välutfört etiskt förfarande. (Kvale & Brinkmann, 2009 i Patton, 2001) De tränare och spelare som deltog i studien har gett sitt samtycke genom att fylla i en tillståndsblankett som delades ut innan forskningsprojektet inleddes. Eftersom spelarna som deltog i studien var under femton år gamla behövdes föräldrarnas samtycke. Samtyckeskravet, informationskravet och konfidentialitetskravet diskuterades i tillståndsblanketten som delades ut till deltagarna. Informationskravet innebär att alla som är delaktiga i en studie på förhand måste bli informerade om studiens forskningssyfte. Konfidentialitetskravet avser att alla informanternas namn måste bytas ut för att deras anonymitet ska bevaras (Kvale & Brinkmann, 2009 i Patton, 2001). Varenda en informants namn har modifierats i min studie, jag har dock försökt använda mig av pseudonymer som motsvarade individernas namn då deras namn kan ge uttryck för deras ursprung och språkbakgrund. Dessutom har namnen på fotbollslagen ändrats så att det inte ska vara möjligt att känna igen dem.

Tillståndsblanketterna delades ut av lagets lagledare under träningarna och senare skickades dessutom samma information ut via epost till föräldrarna. Föräldrarna blev ombedda att fylla i en elektronisk blankett på nätet genom programmet Google Forms. HIFK Soccers kontorsassistent koordinerade för föräldrarnas samtycke. Google Forms är ett användbart program för att skapa elektroniska enkäter på nätet. Genom att använda Google Forms med sin egna Google profil (Google epost) samlas och sparas den information som fås genom enkäten till en elektronisk Excel-fil som underlättar hantering av materialet. (Google.com, u.å.)

Inspelningarna påbörjade inte innan vi fått tillstånd av varje förälder och till vår glädje ville alla delta i undersökningen. Följaktligen kunde vi börja inspelningarna enligt planerna vilket underlättade datainsamlingen. Tränarna fyllde likaså själv i den elektroniska blanketten för att ge sitt samtycke och de fick samma blankett och information som föräldrarna. Tränarna var positivt inställda till projektet och såg deras delaktighet som en självklarhet då föreningen de jobbar för aktivt ville ta del i UPS-HIFK projektet. Båda tillståndsbblanketterna hittas som bilaga i slutet av avhandlingen (bilaga 4 och 5).

Tillståndsbblanketten innehöll information om vad syftet med studien var, de olika samarbetsparterna samt finansiärerna för projektet. Inom UPS-HIFK projektet samlade vi även in förhandsinformation om spelarnas och tränarnas språkkunskaper. Vi ville få reda på vilka språk spelarna och tränarna använde hemma och på fritiden. Därtill tillsattes en extra fråga där informanterna fick möjligheten att berätta mer om sin språkmiljö om de så önskade. I min studie har jag inte fokuserat på spelarnas språkkunskaper utan har istället koncentrerat mig på tränarnas förvärvade språkkunskaper. Dock var uppgifterna om spelarnas språkkunskaper nödvändiga då de gav en insikt om hur språkindelningen i de olika lagen såg ut.

Tillståndsbblanketten inkluderade ytterligare information som behandlade konfidentialitet. I blanketten informerades barn och föräldrar om att projektet följer ett etisk förfarande för att trygga deltagarnas konfidentialitet.

4.4.2 Tillförlitlighet och trovärdighet

Jag har strävat efter att arbeta konsekvent och noggrant i min studie för att kunna besvara studiens forskningsfrågor. En tillförlitlig och trovärdig studie ska bidra med ny kunskap eller nya insikter för dem som läser studien. Forskaren måste dessutom beakta sin egen subjektivitet och dess möjliga inverkan på studiens tillförlitlighet. (Fejes & Thornberg, 2016) De resultat som uppnått inom forskningsprojektet UPS-HIFK har inte fått styra eller påverka analysarbete för min studie. Forskaren bör vara medveten om sina egna utgångspunkter och tolkningstendenser då hen inleder analysarbetet. Medvetenhet om individens begränsade objektivitet gör forskaren mer självmedveten vilket skapar en bättre utgångspunkt till ett systematiskt analysarbete. Det är enligt denna princip jag har arbetat med materialet och gick därför igenom materialet även efter att projektet UPS-HIFK avslutats, nu som självständig forskare, inte projektanställd. Projektet fokuserade på att studera och utarbeta metoder samt

verktyg för ledare inom flerspråkig verksamhet, medan min studie fokuserade på att granska hur själva kommunikationen och ledarskapet inom den flerspråkiga miljön tog sig i uttryck.

En aspekt som kan ha påverkat studiens tillförlitlighet är att det faktum att jag efter utförd intervju skickade ett par tre följdfrågor till tränarna. Under analysen av intervjuerna insåg jag att jag behövde ytterligare information om tränarna. Främst beträffande tränarnas upplevelse om sig själv som tränare och ledare, deras tränarutbildning, samt hur de upplevde flerspråkigheten i sitt arbete. På grund av att följdfrågorna skickades till tränarna via epost fick de mer tid på sig att besvara frågorna. Denna aspekt kan ha påverkat intervjuernas tillförlitlighet. Dels har tränarna haft mer tid att tänka igenom hur de ser på sitt eget sätt att leda och arbeta vilket kan ha gett dem möjligheten att ge ett mer uttömmande svar, ett svar de kanske inte skulle ha klarat av att åstadkomma under ett intervjutillfälle. Dock kan denna tid också ha gett individerna tid att tänka på svar som de tror att jag som forskare velat höra, eller alternativt kan individerna ha påverkats av hur jag formulerat frågorna. Likaså, finns det alltid en risk för tolkningsfel och individer kan uppleva skriftliga frågor olika eftersom det inte finns samma möjlighet att gå igenom frågans innehåll som vid intervjusituationen.

Utöver de uppföljande intervjufrågorna bör min roll under själva observationstillfällena i förhållande till studiens tillförlitlighet diskuteras. Under observationstillfällena hade jag en passiv roll och tränarna observerades i sin autentiska arbetsmiljö och kultur. Varje inspelning inleddes med att jag gick fram till den tränare som observerades för att fästa diktafonen på honom, varefter jag fäste en mikrofon på en av lagets spelare. I och med att jag var tvungen att fästa mikrofonen i början av varje träningstillfälle blev min roll aktivare till en början. Efter det tog jag dock en passiv roll och försökte observera så obemärkt som möjligt. Den enstaka utväxlingen av ord mellan mig och tränare samt mig och spelare gjorde individerna medvetna om att de snart skulle bli observerade, något som kan ha påverkat deras kommunikation och agerande. Tränarna kan till exempel ha ändrat på sitt agerande som en följd av min närvaro. Denna aspekt behöver inte direkt påverka studiens tillförlitlighet, men bör ändå nämnas. Under de första inspelningarna var intresset kring observationen tydligt bland spelarna, i klippen hördes det hur spelarna diskuterade mikrofonen, kameran och avsikten med dem i ett par omgångar. Diskussionerna handlade oftast om ifall de inspelade klippen skulle synas på nyheterna samma kväll eller varför en viss individ blivit vald att bära mikrofonen. I genomgången av materialet märks det hur spelarna i början av

träningarna lägger märke till instrumenten, men småningom avtar intresset. Tränarna kommenterar inte självmant kameran eller diktafonen, men besvarar spelarna ifall de har några frågor kring dem. Tränarna verkade dock inte alltid helt övertygade om varför jag var på plats för att filma in lagets träningar och kunde ge oklara svar till spelarna. Med tanke på studiens trovärdighet kan tränarnas och spelarnas omedvetenhet vara positiv, i och med att informanterna inte har kunnat justera sitt agerande eller sin kommunikation enligt det de trott att jag som observatör velat se.

Studien är trovärdig eftersom observationerna har utförts i tränarnas autentiska arbetsmiljö. I analysarbetet har jag granskat materialet med en infallsvinkel som beaktat kommunikation, ledarskap och flerspråkighet. Detta gör att studien granskar de nämnda fenomenen och inte några andra teman. Studien har dessutom utförts i samarbete med ett större forskningsprojekt och granskats av flera personer. Då en annan individ också kontrollerat materialet och sett samma fenomen som beskrivits ökar resultatens trovärdighet.

Största delen av studiens data är videomaterial. Men även intervjuer utfördes för att få en annan infallsvinkel på det studerade fenomenet. Användningen av två olika datainsamlingsmetoder stöder studiens trovärdighet då det ger en bredare vidd på materialet. Trovärdigheten stöds likaså av det systematiska analysarbete som utförts med hjälp av Atlas.ti. Genom att systematiskt markera de situationer som är betydelsefulla för det studerade fenomenet uppfylls kravet på en omsorgsfull materialgenomgång.

5. Resultat

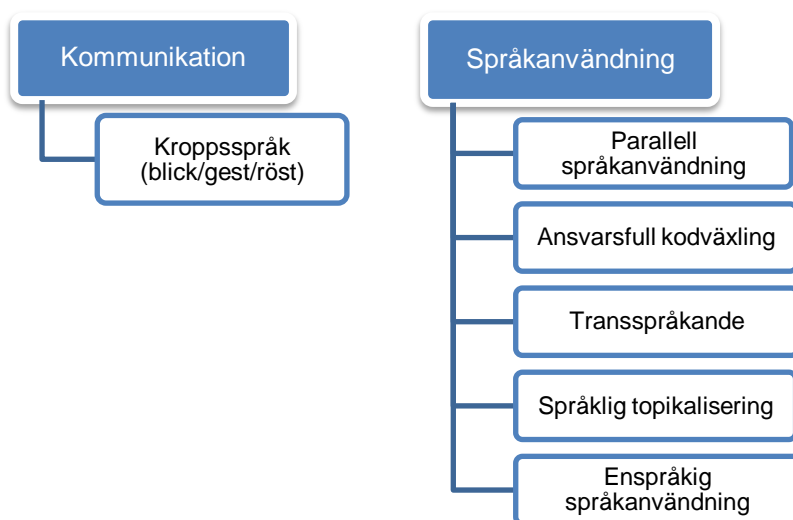
Studiens resultat presenteras till följande. Resultaten presenteras utgående ifrån studiens tre forskningsfrågor. Frågorna löd, 1. Vad karaktäriserar kommunikationsstilen ur ett tränarperspektiv i den flerspråkiga miljön? 2. Vad karaktäriserar tränarens ledarskap i den flerspråkiga miljön? 3. Vilka utmaningar och möjligheter finns det i den flerspråkiga miljön gällande kommunikation och ledarskap?

I genomgången av materialet visade det sig att svaren på forskningsfrågorna ett och två hade flera gemensamma nämnare. Det är med andra ord svårt att definiera när tränarens agerande styrdes av hans kommunikations-, och eller ledarskapsstil. Medverkande krafterna påverkar varandra och i resultatgenomgången presenteras svaren i olika kapitel samtidigt som de knyts ihop. Resultaten presenteras på detta sätt då det är väsentligt att förstå att dessa fenomen är starkt sammankopplade med varandra.

Resultaten kommer att presenteras utgående ifrån forskningsfrågorna. Under huvudrubrikerna diskuteras de teman som var framträdande i sammanhanget. Resultaten illustreras därtill med utdrag från diskussioner mellan tränare och spelare samt av citat från intervjuer med tränare. För att göra språkbyten så tydliga som möjligt har jag valt att markera språken med olika färger i alla transkript, svenska är markerat med svart, finska med rött och engelska med blått. Dessutom markeras tränarna med namnförkortningar i transkripten för att det ska vara enklare att urskilja dem. Förkortningar som använts är t för tränare och ht för hjälptränare. Som redan nämnt finns transkriptionsprinciperna som följs i studien med som bilaga (bilaga 1). Betoningar har till exempel markerats med understrykningar i exemplen och tränarnas kroppsspråk förklaras i parenteserna. Därutöver har alla finskspråkiga citat översatts till svenska och gjorts mer läsvänliga i resultatkapitlet. Med andra ord har citaten förenklats och språkgranskats. Original citaten finns med som fotnot. Den miljö och situation där diskussionerna ägt rum kommer ytterligare att beskrivas.

5.1. Kommunikationsstil i en flerspråkig miljö – ett tränarperspektiv

Det insamlade materialet illustrerar en mångsidig fotbollsmiljö där spelare och tränare kommunicerar med varandra på varierande sätt. Tränarnas så gott som kontinuerliga användning av flera språk formade kommunikationen mellan tränaren och spelarna. Tränarna kommunicerade med spelarna i huvudsak på ett "traditionellt" ledarspelarsätt, där tränaren (ledaren) är i huvudroll och leder kommunikationen medan spelaren tar order och följer de instruktioner som hen får av tränaren. I denna sportkontext förekom det ett par olika aspekter som karaktäriserar tränarens kommunikation med spelaren. De flerspråkiga strategier som tränarna använde sig av kommer att beskrivas och även tränarnas användning av kroppsspråk diskuteras närmare i detta kapitel. Följande koder användes under analysarbetet för att markera situationer relaterade till den första forskningsfrågan.

Figur 7. Koder som använts för att analysera tränarnas kommunikation

5.1.1 En mångsidig och flexibel kommunikationsstil

Det inspelade materialet visade upp en flexibel kommunikationsstil från tränarnas håll. Flexibiliteten står i detta fall för en kommunikation som var varierande i förhållande till hur tränaren reagerade i situationer och på de krav som ställdes på honom i fotbollsmiljön. Medan kommunikationsstil i sin tur syftar på hur tränaren använder sig av olika språk och olika flerspråkiga strategier i sin kommunikation.

Tränaren använde sig av flera olika flerspråkiga strategier i sin kommunikation med spelarna, bland annat parallell språkanvändning, ansvarsfull kodväxling och transspråkande. Parallell språkanvändning, det vill säga upprepning av samma sak på

olika språk användes i synnerhet då tränaren ville rikta sitt meddelande till hela gruppen. Med andra ord, ge allmänna instruktioner till hela gruppen som han tränade. Tränaren bytte ofta språk då han ville uppmärksamma en enskild individ genom att byta från parallell språkanvändning till att enbart kommunicera på spelarens modersmål eller på det språk som spelaren använt i sammanhanget. Tränarnas sätt att variera sin kommunikation i förhållande till om meddelandet var riktat till en enskild spelare eller en hel grupp bildade ett mönster i tränarens flerspråkiga kommunikation. Detta mönster kommer att presenteras med hjälp av exemplet 1. ”Kuunnellaan, hör på nu”. Exemplet illustrerar hur Mikko, hjälptränaren för Jupiter instruerar spelarna genom att använda sig av parallell språkanvändning och ansvarsfull kodväxling. Mikko använder sig av både finska och svenska i sin kommunikation. Mikko ansvarar för en grupp på ungefär tio spelare i situationen, han och huvudtränaren för laget har delat in spelarna i mindre grupper för att underlätta arbetet. Mikko står i mitten bland spelarna då han ger instruktioner till dem, spelarna står runt omkring honom och de gör sig färdiga för att påbörja en ny övning. Spelarna är en aning otåliga och Mikko måste tilltala två spelare enskilt (Linus och Lukas) på grund av att de stör honom när han försöker ge instruktioner till gruppen.

1. ”Kuunnellaan, hör på nu”

1.	Mikko (ht):	Okei hyvä, <u>KUUnnellaan</u> , hör på nu. (1.0) Linus och Lukas. Jo.
2.	Lukas:	Hur hör du när hon talar?
3.	Mikko (ht):	Lukas, det är jag som pratar... (2.0)
4.		<u>Neljä pelaajaa pallojen kanssa tähän keskelle</u> . Fyra spelare,
5.		med bollar (pekar med händerna på de koner där spelarna ska stå)
6.	Linus:	<u>Mä [jään]</u>
7.	Mikko (ht):	[i rutan] här. <u>Ja neljä pelaajaa ilman palloja jokaiselle punaiselle</u>
8.		<u>tötsälle, eli yks per tötsä</u> . Och fyra spelare utan
9.		bollar på röda koner, en spelare per kon.
10.		<u>Noniin, liikkuu</u> , rör dig. Fyra här och fyra dit...

I exemplet ser man hur Mikko ger instruktioner parallellt på finska och svenska till spelarna. Han inleder med finska och översätter sedan det han sagt till svenska. På rad tre ser vi dock att Mikko skiftar från att upprepa allt innehåll på finska och svenska till att enbart prata svenska då han tilltalar Lukas. Här är det också värt att påpeka att Mikkos modersmål är finska. Varefter han igen på rad fyra fortsätter att använda sig av parallell språkanvändning då han riktar sitt meddelande till hela gruppen. I och med skiftningen av språk ser vi hur tränarnas kommunikation varierar i relation till person i den flerspråkiga miljön.

Följande exempel 2. "When the trainer speaks" illustrerar en situation där tränaren är tvungen att upprepa instruktionerna flera gånger eftersom spelarna har svårt att koncentrera sig. I detta exempel använder laget Mars huvudtränare Daniel och hjälptränare Ville sig av tre olika språk, engelska, finska och svenska. I exemplet använder Daniel sig av transspråkande samt parallell språkanvändning när han kommunicerar med spelarna.

2. "When the trainer speaks"

1.	Ville (ht):	When the trainer speaks you are quiet and listen (2.0)
2.	Daniel (t):	Aarne, Ensimmäinen sääntö treeneissä, mikä se on?
3.	Robin:	INte prata (.)
4.	Aarne:	Inte Prata?
5.	Daniel (t):	Ei puhuta, kun valmentaja puhuu, hyvä.
6.		Alltså, första regeln på fotisträningarna, va e de?
	Flera spelare:	Inte prata!
7.	Daniel (t):	Hyvä, okei. Tänään emme ehtineet, HEI (.)
8.		Vad syss... (.). Gör ni just? (Daniel pekar på två spelare som avbryter honom)
9.	Aarne:	Jag sa vad du sa (.)
10.	Daniel (t):	Bra, hei nyt ei ehditä sitten tehdä kaikki (.). nämä kaikkia
11.		alueita loppuksi tänään, vaan jatketaan keskiviikkona
12.		ja pelataan nyt. Vi spelar tillslut.(.)
13.	Aarne:	Okej, hur länge?
14.	Daniel (t):	Katotaan just. Kaikki liivilliset menee tonne lisakin luokse
15.		ja katotaan pelipaikkoja...

Ville börjar med att fånga spelarnas uppmärksamhet och uppmanar dem att vara tysta, han använder sig av engelska. Daniel fortsätter på finska och frågar spelarna om de minns vad den första regeln på träningarna är. Språkbytet visar hur tränarna samarbetar när de kommunicerar flerspråkigt med spelarna. I detta fall kan det ses som att tränarna tillsammans använder sig av transspråkande som strategi i sin kommunikation med spelarna. Spelarna kan besvara frågan som ställs och verkar förstå innehållet i tränarnas meddelanden trots språkbyten.

Daniel ställer frågan till en enskild spelare på finska (rad två) och får svar av två olika spelare på svenska. Efter svaret fortsätter Daniel att kommunicerar med spelarna på finska innan han upprepar frågan (rad två) nu översatt till svenska (rad sex). Tränaren byter alltså inte till spelarens modersmål även om han tilltalar en enskild individ som avviker från det mönster som presenterades innan.

På rad åtta tilltalar Daniel Aarne direkt på svenska för att få honom att koncentrera sig, enligt det mönster som presenterats i föregående exempel. I det inspelade materialet märktes det att tränaren ofta tilltalade en individ på hans modersmål ifall han måste säga till och tillrättavisa spelaren. I detta fall verkade det som om det var enklare för tränaren att få kontakt med spelaren när han använde sig av spelarens egna modersmål. Dessa observationer visar dock att det finns undantag gällande det iakttagna mönstret.

Transspråkande var en strategi som tränarna använde sig av när de kommunicerade med spelarna. Det förekom dock betydande skillnader mellan tränarnas användning av strategin och i detta sammanhang syntes det att tränarnas språkkunskaper avgjorde språkbruket i stunden. Hjälptränarnas roll var framstående i kommunikationen. Ifall tränarnas språkkunskaper var otillräckliga kunde hjälptränaren komplettera med sina kunskaper för att förbättra kommunikationen. Följande exempel 3. "Menkää lisakille" belyser en situation där tre olika språk används omgående genom transspråkande. I exemplet sker dessutom en språklig topikalisering. Exemplet äger rum under laget Mars träningar då tränarna förbereder sig inför ett nytt träningsmoment. Huvudtränaren Daniel delar in spelarna i grupper genom att dela ut västar. Hjälptränarna Ville och Isak är också med i exemplet tillsammans med en spelare från laget, Arthur.

3. "Menkää lisakille"

1.	Daniel (t):	Kaikki jotka saivat liivin laittaa käsi ylös, alla som har västar...
2.		Adam and Mark you can be on the same (.) <u>oh wait you can't (.)</u>
3.	Flera spelare:	Hahaha
4.	Daniel (t):	Too [late]
5.	Ville (ht):	[Sex stycken] västar
6.	Daniel (t):	Sex, sju... <u>åtta, YHdeksän</u> , ööh vi tar ännu en tionde, Kristian
7.	Ville (ht):	<u>Ne jotka sai liivin OTTAKAA PALLO ja mee Isakille. (2.0)</u>
8.	Arthur:	<u>MENKÄÄ Isakille (.)</u>
9.	Ville (ht):	(gestikulerar lättsamt med handen "lägg av")

I ovanstående diskussionen kan vi se hur huvudtränaren inleder med finska och svenska, för att sedan övergå till engelska. Tränaren byter till engelska när han tilltalar två spelare enskilt. Daniel använder engelska med Adam och Mark då deras modersmål är engelska. Hjälptränaren Ville deltar i diskussionen på rad fem och byter då till svenska. Den ansvarsfulla kodväxling som sker (rad ett) illustrerar åter hur tränaren med sina språkval kan ta individer i hänsyn. Tränaren kan med sin

språkanvändning och kommunikation skifta mellan att fokusera på enskilda individer eller hela gruppens behov. I det inspelade videoklippet såg alla spelarna ut att förstå innehållet i träningsmomentet trots tränarnas fria språkbyten (transspråkande). Spelarna är troligtvis vana med den flexibla kommunikationen och språkanvändningen och har därmed lärt sig att ha tålamod med tränarnas kommunikation.

I exemplet umgås Daniel lättsamt med spelarna, han skämtar med dem och bjuder på sig själv. Daniels förhållningssätt bidrar till en positiv atmosfär i laget som stöder lagandan. Därefter tar hjälptränare Ville ordet och dirigerar alla spelare som fått västar till Isak som väntar på andra sidan planen. Ville ger order på finska (rad sju) men uttrycker sig grammatikaliskt inkorrekt och det kan Arthur inte låta bli att kommentera. Arthur korrigerar det finska verbet som Ville använde högt och tydligt för alla. Här uppstår med andra ord en språklig topikalisering, Arthur uppmärksammar det finska språket med sin kommentar. I videoklippet blir det synligt hur Ville efteråt tittar roat på Arthur och gestikulerar med sin hand att Arthur ska "lägga av" och inte vara så petig. Villes reaktion tyder likt Daniels på en god självkänsla och detta förhållningssätt lägger ton för träningarna, spelarnas medverkande och den ömsesidiga kommunikationen. I det insamlade materialet förekom det fler situationer där tränare och spelare tillsammans diskuterade språk (språklig topikalisering). Följande exempel, 4. "Kanterna", tar plats under Venus träningar då huvudtränaren Julius förklarar en ny övning för spelarna. Exemplet illustrerar hur diskussion om språk kan ta sig i uttryck i denna miljö, samt hur tränarna och spelarna tillsammans kommer fram till en lösning.

4. "Kanterna"

1.	Julius (t):	Ekstra pelaaja, ekstra pelaaja, keskikenttä, pakki, pakki. Extra
2.		spelaren e... <u>mikä nyt nää oli</u> (.)
3.		(visar med händerna på kanterna av planen)
4.	Markus:	Ööh laidat!
5.	Julius (t):	Joo <u>laidat</u> (.) ruotsiks, mikä se oli <u>ruotsiks</u> ?
6.	Flera spelare:	Sidorna...nej, kanterna!
7.	Julius (t):	Joo, kanterna
8.		Kun me PUOLustetaan, <u>katsokaa</u> , kun me <u>PUOLustetaan</u> meil on
9.		<u>tämmöinen muoto eli nopasta viiskulmainen</u> (.)
10.		när vi försvarar. <u>Tiivis</u> , ja sit kun me <u>hyökätään</u> <u>levitetään</u>
11.		<u>enemmän</u> , silloin kun me <u>hyökätään</u> meil on mikä muoto?

I exemplet förklarar Julius hur spelarna ska placera sig på planen och speltaktik. Julius söker efter ordet "laidat" på svenska och frågar spelarna till råds. Här illustreras det

hur en språklig topikalisering sker genom kodväxling. Kodväxlingen initieras av tränaren då han behöver spelarnas hjälp för att översätta ett ord. I och med att Julius riktar frågan till spelarna måste de delta i diskussionen. I exemplet använder sig Julius av ansvarsfull kodväxling och byter enstaka ord till svenska. Julius var en tränare som inte varierade sin kommunikation och språkanvändning lika mycket som de andra tränarna. Julius hade en svag svenska vilket verkade begränsa hans språkrepertoar. Dessutom verkade det som att Julius inte värdesatte användningen av svenska lika mycket under träningarna som de andra tränarna. Han ansträngde sig inte lika mycket som de andra tränarna för att förklara övningar till exempel parallellt på flera språk.

De faktorer som verkade vara av betydelse för tränarens flexibla kommunikation var situationsbundna faktorer samt vem tränarna kommunicerade med. De situationsbundna faktorerna utgörs av, hur sträng tränaren måste vara, hur pratglada spelarna var, hur övningen såg ut och hur bråttom tränarna hade i att komma igång med en övning. Tränarnas användning av flerspråkiga strategier verkade främst påverkas av, tränarens egen attityd, språkkunskaper samt förväntningar, dels egna och spelarnas. Resultaten visade även att gruppindelningar var betydande för språkvalen. Ifall tränarna hade en enspråkig grupp kunde de ofta lämna bort de flerspråkiga strategierna för att de inte ville ödsla tid på att förklara en träning på flera språk. Detta förklarar på vilket sätt själva situationen kunde inverka på tränarens kommunikationsstil i de olika lagen. Följande citat från intervjun med Mikko illustrerar hur han planerade sin egen språkanvändning utgående ifrån omständigheterna.

"När spelarna kommer till träningarna tränar de tillsammans men sedan delas de alltid in i två eller tre grupper. Jag medger att jag på förhand tittar ifall gruppen består enbart av finskspråkiga spelare, då pratar jag enbart finska, eller så alternativt om jag märker att alla förstår svenska så pratar jag... eller då pratar jag nästan enbart svenska. Men jag använder nästan alltid båda språken och ifall jag använder ett är det för att vi märker, aha alla är finskspråkiga. Men okej såklart också för att de underlättar mitt eget arbete då de inte tar lika mycket tid när man inte måst säga allt på två språk när alla förstår då man använder ett"¹ (Mikko)

¹ Kun kaikki pelaajat tulee treeneihin ne treenaa samassa mut sit aina treeneissä niin jaetaan kahteen tai kolmeen ryhmään, niin kyl mä myönnän sen et mä katon etukäteen et onks siinä pelaajia ketkä kaikki puhuu suomee nii sit mä vaan puhun suomee tai sit vaihtoehdosesti nii oon mä joskus sillee et mä oon huomannu et kaikki on sellasii ketkä ymmärtää ruotsii nii silloin mä puhun pelkän, tai puhun melkee pelkästää ruotsii. Mut kyl mä lähes aina käytän molempia kieliä ja totaa jos mä niinkiu katson etukäteen et kumpaa kieltä käytän nii se on enemmänkin sitä et

I citatet berättar Mikko att han för att underlätta sitt eget arbete inte alltid översätter alla instruktioner till båda språken om gruppen han tränar tillåter det. Med andra ord så använder han sig inte av parallell språkanvändning eller någon annan strategi då omständigheterna inte kräver det.

5.1.2 Stöd av kroppsspråk

Tränarna kan använda sig av kroppsspråk för att förtydliga instruktionerna till spelarna. De former av kroppsspråk som användes flitigast var, gester, ögonkontakt samt rösten (betoningar osv.). I de transskript som presenterades i kapitel 5.1.1 *En mångsidig och flexibel kommunikationsstil*, användes parenteser inom vilka det förtydligades hur tränaren använde sig av sin kropp för att visa eller förtydliga något i sin instruktion till spelarna. Till exempel Mikko i exempel 1. "Kuunnellaan, hör på nu" pekar på de koner där han vill att spelarna ska röra sig. I det videoinspelade materialet syntes det dessutom att Mikko fäste sin blick och tog ögonkontakt med de spelare han talade till. Genom en enkel gest som att peka kan tränaren förtydliga sitt meddelande och enklare göra sig förstådd. Likaså, kan en styrande blick stöda kommunikationen och klargöra för spelaren vem tränaren tilltalar i gruppen. I den flerspråkiga miljö där kommunikationen försiggick fanns det dessutom spelare som hade begränsade språkkunskaper i antingen finska eller svenska och då underlättade användningen av kroppsspråk tränarens arbete.

I det sist presenterade exemplet i kapitel 5.1.1 illustreras det hur tränaren med spelarnas hjälp försökte komma på vad ordet "laidat" heter på svenska. Julius försökte förklara ordet han ville få översatt från svenska till finska och använde sig då även av kroppsspråk. Han pekade mot de långa kanterna av planen för att markera spelområdet i fråga. Dessutom betona Julius det mest väsentliga i sina meddelanden. Betoningarna syns som understreckningar i transkriptet. Två huvudsakliga teman betonades i instruktionerna, för det första hur spelarna ska agera då de anfaller (finska, hyökätä) och försvarar (finska, puolustaa). I en sport kontext är det väldigt tacksamt att använda sig av kroppsspråk. Tränare kan genom eget exempel visa hur spelarna ska röra sig på planen eller hur de ska använda sina ben i teknikövningar.

Julius kommunicerade således både genom röst och kropp och använde dessutom andra hjälpmedel som till exempel koner för att åskådliggöra speltekniker. I det

me katotaa et aha kaikki on suomenkielisiä et käytän vaa yhtää kieltä, ok tottakai kyl sen takia kans et se helpottaa mua kun siinä ei mee niin paljon aikaa ku ei tarvitse kahdella kielellä kertoa kun kaikki ymmärtää yhdellä..

inspelade videoklipppet syns det hur Julius lägger koner på planen för att visa hur spelarna förväntas röra sig medan han pratar. I utdraget pratar Julius om en spelformation, "nopasta viiskulmainen", och med den syftar han på att spelarna ska röra sig i samma formation som nummer fem på en tärning. Han lägger konerna på marken i samma formation för att markera var spelarna ska stå. Exemplet tydliggör att tränarna använde sig av många olika hjälpmedel för att förtydliga sin kommunikation. Kommunikationen innehöll många olika dimensioner och tränarna var kreativa i att demonstrera hur de ville att spelarna skulle röra sig.

Exemplet som redogjordes för diskuterade hur tränarna kan använda sig av kroppsspråk. Gester, blicken samt rösten var närvarande i tränarens kommunikation och en av de tre aspekterna syntes i så gott som varje situation då tränaren kommunicerade med spelarna. I följande exempel 5. "Odota, odota" är alla tre komponenter närvarande och Mikko använder sig av kroppsspråk då han tränar laget Jupiters nybörjargrupp. I exemplet försöker han ge individuella instruktioner till en spelare som behöver stöd.

5. "Odota, odota"

1.	Mikko (ht) :	ODOTA, <u>ODota</u> , odota, Hei!
2.		Jos <u>sun joukkoeella on maalipotku</u> (går till spelaren som behöver
3.		hjälp) HEI (pekar på två andra spelare som stör) <u>älä häiritse sitä (.)</u>
4.		(återvänder till första spelaren) Jos <u>sun joukkueella</u>
5.		<u>on maalipotku, niin miks sä menet silloin estämään vastustajaa?</u>
6.		<u>Ku idea on silloin se että sun pitäis pyytää pallo,</u>
7.		(visar med gester hur han ska be om bollen nerifrån planen)
8.		<u>että sulle tulee pallo. Silloin jos (2.0)</u>
9.		HEI! <u>Lägg av, lopettakaa nyt</u> (måste säga till Ron och Wilhelm igen)
10.		HEI (Mikko går fram till spelarna) <u>stanna på plats,</u>
11.		<u>olkaa paikoillanne vähän aikaa. (5.0)</u>
12.		(går tillbaka till spelaren som behövde hjälp)
13.		<u>Silloin kun sun joukkueella on pallo, niin silloin ideana on se et sä (.)</u>
14.		(spelaren pekar själv uppåt på planen, mot motståndarens mål),
15.		<u>pyydät palloa itsellesi tai jos sä et oo vapaana, niin liikut semmoiseen</u>
16.		<u>paikkaan et mihin sulle voi syöttää.</u>
17.		(gestikulerar med handen hur han ska röra sig till en tom yta).

Exemplet "Odota, odota" inleds med att Mikko avbryter spelet och går tvärs över planen till spelaren som verkar behöva hjälp. I det inspelade materialet är det synligt att Mikko håller sin blick fäst vid spelaren samtidigt som han närmar sig honom med bestämda steg. Spelaren ser en aning osäker ut i situationen. Mikko inleder

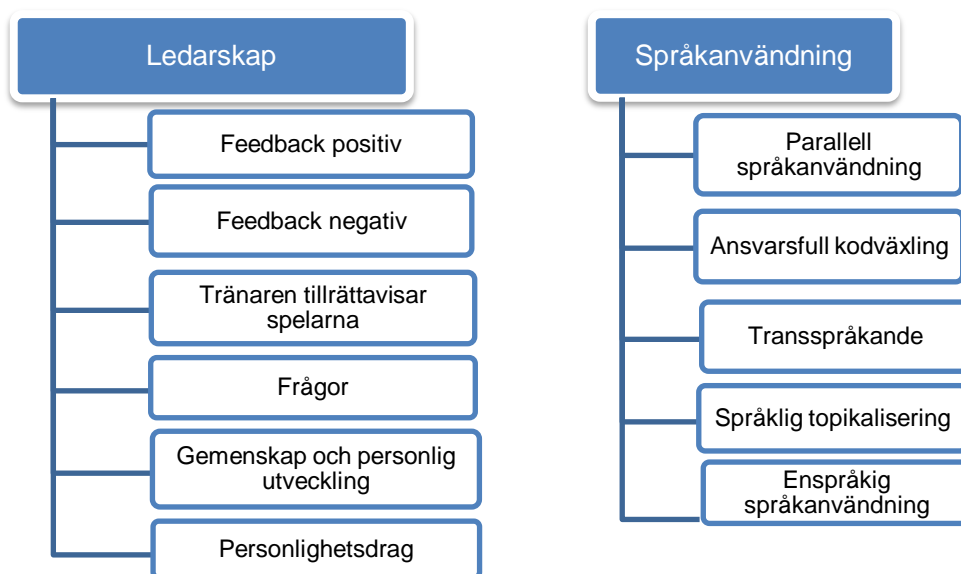
diskussionen med att fråga varför spelaren agerade som han gjorde, därefter försöker han förklara hur spelaren borde handla i liknande situationer. Mikko använder nästan enbart finska i detta exempel, med undantag av ett par ansvarsfulla kodväxlingar som sker i samband med att han tillrättavisar spelare som inte lyder honom. Då Mikko förklarar hur spelaren borde röra sig i förhållande till den som har bollen betonar han nyckelord som förstärker spelförståelsen. De ord eller satser som Mikko betonar är till exempel "sun pitäis pyytää" och "sun joukkueella". Här blir det tydligt att Mikko använder sig av sin röst för att betona nyckelorden i sitt meddelande.

Vidare i exemplet blir Mikko avbruten och måste tilltala två spelare direkt då de bråkar med varandra. För att få fram att han menar allvar går Mikko fram till spelarna och för att lugna ner dem. För att förstärka sitt meddelande gör han en lugn handrörelse ner mot marken och uttrycker sig strängt. När han sedan återvänder till spelaren som behöver stöd byter han till en mjukare ton. I samma ögonblick som han börjar prata med en mjukare ton, tar han dessutom ett lugnare tempo. Således går det och konstatera att tränarna utnyttjade sig av olika tonlägen och tempoväxlingar för att förtydliga sin flerspråkiga kommunikation. Alla dessa komponenter karaktäriserade det kroppsspråk som tränaren använde i sin kommunikationsstil.

5.2 Ledarskap i en flerspråkig fotbollsmiljö

När jag inledde genomgången av det inspelade materialet, blev det direkt klart för mig att tränaren snabbt måste kunna reagera i oväntade situationer. Tränarens agerande och kommunikation utformar hans ledarskap. Den forskningsfråga i studien som tangerade ledarskap löd enligt följande, *vad karaktäriserar tränarens ledarskap i den flerspråkiga miljön?*

För att få fram hur tränarna ledde sina lag har jag analyserat det inspelade materialet och markerat det som anknyter till ledarskap. De koder jag använt mig av gällande ledarskap i en flerspråkig miljö syns i tabellen nedan.

Figur 8. Koder som använts för att analysera tränarnas ledarskap

5.2.1 Att ge feedback och ställa frågor på flera språk

Ett tema som karaktäriserade tränarens ledarskap i den flerspråkiga miljön var tränarens användning av feedback. Tränaren växlade mellan att ge feedback till enskilda spelare samt hela gruppen. Genom att ge feedback kan tränaren ge riktlinjer till spelare och förklara vad som förväntas av dem. I den flerspråkiga miljön var det synligt att tränarna varierade sin språkanvändning beroende på vem de gav feedback till, främst enligt spelarens modersmål. Det vill säga samma resultat som även erhöles i föregående kapitel som diskuterade tränarens flexibla kommunikationsstil. Tränarna använde sig varierande av ansvarsfull kodväxling eller parallell språkanvändning när de gav feedback åt spelarna. En flerspråkig strategi användes ofta som resurs för att understryka det mest väsentliga eller för att försöka få spelarnas uppmärksamhet. Tränarna kunde göra detta genom språkbyte mitt i en mening för att få spelarna att lyssna till dem. Tränarna använde sig dessutom av upprepning som stöd för att förtydliga instruktioner. Då tränaren arbetar på flera språk kan samma instruktioner sägas på båda språken. Upprepningen ger tränaren möjligheten att repetera den mest väsentliga informationen på ett naturligt sätt flera gånger. Således kunde strategin parallell språkanvändning användas som en resurs när tränaren gav feedback till spelarna.

Följande exempel, 6. "Vi tjänar nu vår speltid" illustrerar hur huvudtränaren för laget Mars ger feedback till spelarna genom att använda sig av parallell språkanvändning i form av upprepning. Samtalet sker under följande omständigheter, Daniel har satt igång en spelövning där han vill att spelarna ska implementera de speltekniker som

de övat tidigare under samma träning. Daniel har i denna övning med sig hjälptränaren Viktor som är med och assisterar. Daniel följer med spelarna en stund och ingriper sedan i spelet då han anser att spelarna inte når sin egen nivå. Daniel rör sig vid sidan av planen enligt bollen och spelet. Han tar dessutom kontakt med spelarna och följer med blicken dem och bollen.

6. "Vi tjänar nu vår speltid"

1.	Daniel (t):	Kaikki muistaa, kun ollaan treeneissä se on nyt milloin
2.		<u>ansaitsemme peliajamme</u> . Vi tjänar nu vår speltid.
3.		Ne jotka <u>treenaa parhaiten</u> ,
4.		<u>ne pelaa enemmän</u> . Dom som tränar ordentligt, spelar.
5.	Fredrik:	Ai matseissa?
6.	Daniel (t):	Matseissa joo (.) nyt on <u>korkee aika ansaita peliaikaa</u> .
7.		Hyvä prässä Fredrik (14.0)
8.		Oskar muista, sä et auta niitä jos sä <u>seisot niitten viereen</u> ,
9.		<u>sun pitää liikkua pois niistä</u> . Tää ei toimi jos vaan seisotaan,
10.		de här <u>funkar int</u> om vi ba står, <u>noni, valkoinen jatkaa</u> ,
11.		<u>Nyt liikettä</u> . Vi behöver rörelse.
12.	Flera spelare:	Conraad, Conrad! (spelarna ropar på Conrad och försöker få honom att passa bollen)
13.	Daniel (t):	<u>Pelaa vaan, pelaa [vaan] (.)</u>
14.	Viktor (ht):	<u>Keltainen [jatkaa]</u>
15.	Daniel (t):	<u>(.) se oli hyvä</u> , se oli hyvä yritys, mutta hei <u>nyt muistetaan aina</u>
16.		<u>syöttöjen jälkeen tehdään liike</u> , että ollaan
17.		<u>pelattavissa uudestaan</u> . Alltid en ny löpning
18.		så vi e spelbara. <u>Teiän pitää halua sitä palloa</u> , ni vill ha bollen.

Exemplet inleds med att Daniel påminner spelarna om varför deras insatser under träningarna är viktiga. Daniel uppmanar spelarna att satsa på träningarna för att dessa prestationer korrelerar med hur mycket speltid de får i lagets matcher. Denna feedback är inte direkt riktad till en enskild spelare utan Daniel styr sitt meddelande till hela gruppen. Daniel upprepar det han säger parallellt på de båda inhemska språken och väljer att använda sig av ord som "ansaitsemme", tjänar (att tjäna, förtjäna) i sin kommunikation. I och med detta utnyttjar han sig även av att upprepa det viktigaste budskapet i sitt meddelande på båda språken. Med ordvalen vill han eventuellt väcka tankar om ansvarstagande hos spelarna. Spelarnas insats under träningarna påverkar hur bra de utvecklas och hur mycket ansvar de får i framtiden.

Det blir en kort paus i diskussionen efter rad sju och Daniel observerar en stund spelet tyst från spelkanten, innan han öppnar upp dialogen igen. Denna gång ger Daniel

direkt feedback till en spelare som han anser behöver handledning (rad åtta och nio). Daniel använder sig nu enbart av finska. I slutet på samma sats byter han dock till svenska då han skiftar från att tilltala en enskild individ till hela gruppen. Här blir det påtagligt att tränaren kan göra feedbacken mer nyanserad och personlig då han använder sig av flerspråkiga strategier. Det sätt som tränaren ger feedback till spelarna har en inverkan på hur tränarens ledarskap utformar sig. Något som i sin tur kan ha en effekt på hur spelarna upplever och förhåller sig till tränaren. Med detta menar jag mer specifikt att de aspekter som tränaren väljer att kommentera och ta fasta på i spelarens prestationer formar stämningen i laget. Tränaren kan till exempel välja att kommentera spelarnas prestationer från en mer positiv eller negativ synvinkel. Kommentarer och feedbacken påverkar stämningen som uppkommer i laget och mellan spelarna. I exemplet ser vi hur tränaren använder sig parallellt av båda språken och på så vis tar hela gruppen i beaktande. Med sin språkanvändning ser tränaren till att alla förstår och har möjligheten till att lära sig av det andra språket. Tränaren måste i sitt sätt att leda gruppen följa upp att alla spelare hänger med, samt att olika språkbakgrunder känner sig välkomna.

I den feedback som Daniel ger till spelarna uppmanar han spelarna att ta initiativ på planen. De befallningar som Daniel ger är direkta och han vill med sin respons aktivera spelarna. Avslutningsvis uppmanar han spelarna att bevisa att de vill ha bollen, med uppmaningen vill han motivera spelarna.

Den feedback som tränarna gav till spelarna var inte enbart positiv, feedbacken kunde också vara mer ifrågasättande med avsikt att aktivera spelarna. Följaktligen var ett annat drag som karaktäriserade tränarens ledarskap att ställa frågor. I det inspelade materialet märktes det att alla tränare använde sig av frågeställning för att stöda sitt ledarskap. Tränarna ställde främst frågor för att aktivera spelarna och få dem att se olika lösningar i spelsituationer. Moderna feedback (positiv och negativ) och frågor var starkt sammankopplade och ofta påtagliga i en och samma situation. I och med detta konstaterande presenteras nästa exempel, 7. "Miten tää ois helpottanut", som visar hur huvudtränaren för Venus stöder sig på öppna frågor i sitt ledarskap. Här är det även värt att notera att huvudtränaren för laget, Julius, nästan enbart använder sig av finska med undantag av en ansvarsfull kodväxling. Julius har nyss avslutat en övning där spelarna tränade på att bygga upp spelet, spelarna står samlade runt tränaren och väntar på feedback. Tränaren går igenom den utförda övningen, ger råd och vill dessutom diskutera spelarnas prestationer. Julius lyfter fram övningens mål och ger respons till ett par spelare. Spelarna Alex, Mikael och Niklas är med i exemplet.

7. "Miten tää ois helpottanut"

1.	Julius (t) :	Tää ois todellaki helpottunut, mä kysyn Mikaelilt,
2.		<u>miten tää ois</u> helpottunut Mikael jos tää ois ollu oikee peli?
3.	Mikael:	...
4.	Julius:	Jaja?(.)
5.	Alex:	Laitapelaajat?
6.	Julius (t):	Jess, <u>laitapelaajat</u> eiks vaan. Eli aina voidaan pelaa, täs puuttuuhan meil
7.		kokonaan <u>laitapelaajat</u> (visar med händerna på bredden av planen).
8.		Mut mitä mä yritin täs koko ajan hakee?
9.	Niklas:	Keskustaa? (.)
10.	Julius (t):	<u>Keskustaa</u> , koska keskustas meil on aina monta syöttösuuntaa? <u>MONta</u>
11.		syöttösuuntaa. Mut Jaska hiffasitsä sen, eli siks mä ei, sä et voi olla joka
12.		treeni vaan maalis, sun <u>pitää saada sun jalkatyöt tehtyy</u> koska se <u>vaatii</u>
13.		<u>sen</u> , että sä pystyt pelaa ykkösel siihen läpi siihen keskustaan
14.		(visar exempel samtidigt han pratar,
15.		leker att han passar bollen i mitten mellan två spelare)
16.		Koska niil on se aukko siinä. (1.0)
17.		Mutta tää ois tottakai helpottanut Robin, Robin vi
18.		spela, 2, 3, 2 (visar hur spelarna var utspridda på planen)
19.	Robin:	mm...
20.	Julius (t):	(.) joten siel ois ollu viel ne laitat tuolla (pekar åt båda ändorna av
21.		planen). Mut ei mitään, ihan ok. Anton, <u>tosi hyvä!</u>
22.		Anton ei saanu palloo kertaakaan, tos silti ei tylsistynyt
23.		vaan koko ajan <u>liikku tos</u> sen mukaa mitä Robin liikku

Exemplet inleds med att Julius frågar en spelare om hur situationen på planen skulle ha varit enklare att utföra. Mikael kan inte svara på frågan och därför svarar en annan spelare, Alex. Julius riktade frågan till en enskild spelare men kommunicerade den till hela gruppen och därför kan någon annan också svara på frågan. Varje individ har därmed möjlighet att fundera på vad lösningen kunde vara och tankearbetet stöder spelarnas speluppfattning. Julius framför innehållet i sitt meddelande entusiastiskt och verkar engagerad i det han framför åt spelarna. Spelarna tar del i diskussionen och det verkar som om spelarna förstått målet med övningen. Julius vill få spelarna att bearbeta det de lärt sig under träningen samtidigt som han vill få dem att aktivt delta i diskussionen genom att ställa dem öppna frågor.

Exemplet fortsätter och på rad elva fokuserar Julius på att ge feedback till en enskild spelare. Då tränaren ansvarar för att leda en hel grupp ligger det dubbla krav på honom. Dels måste tränaren se till att alla spelare fortsätter utvecklas på individnivå men likaså att gruppen utvecklas som ett lag. Julius avsätter tid till att gå igenom en

enskild spelares målsättningar framför hela gruppen. På rad sjutton och aderton växlar Julius till svenska då han tilltalar Robin enskilt. Julius väljer troligtvis att byta språk (ansvarsfull kodväxling) för att få en mer personlig kontakt med spelaren och för att försäkra sig om att Robin lyssnar. Utöver denna enstaka ansvarfulla kodväxling för Julius hela diskussionen på finska. I det inspelade materialet förekom det flera situationer där tränare höll sig till ett språk och inte använde sig av några språkstrategier. Detta var ett tecken på att tränarna varierade sin språkanvändning enligt behov och deras samt spelarnas språkkunskaper. Julius tränade en grupp där spelarna hade goda kunskaper i finska och det kan förklara hans språkanvändning i detta exempel.

På rad tjugoen fortsätter Julius med samma personliga tillvägagångssätt och fokuserar på en enskild individs prestation. Julius lyfter upp Antons prestation och berömmar honom för hans goda arbetsmoral på planen. Det som tränaren väljer att kommentera under träningarna beskriver hur han vill upplevas som ledare, men även vilka förväntningar och handlingsmönster som föds inom gruppen. De dialoger som uppstår inom laget är en del av vad som föder och formar lagandan samt spelarnas utveckling. Med förväntningar syftar jag på hur spelarna småningom lär sig tränarens sätt att fungera och till exempel ge feedback. Tränarens agerande utvecklas till förväntningar hos spelarna, de börjar förvänta sig ett visst sorts beteende av tränaren.

Tränarna använde sig av feedback och att ställa frågor för att utveckla spelarna. I följande utdrag ur intervjun med Mikko, beskriver han hur han själv ser på sitt ledande.

*"Jag strävar efter att vara en diskuterande tränare, som går igenom nya saker med hjälp av exempel och genom att ta spelarna i beaktande. Även om jag har en stark röst vill jag inte bli sedd och stämplad som en "skrikare". Under träningarna strävar jag efter att ge spelarna en chans att komma på lösningar själv utan att direkt säga till dem vad de ska göra i vilken situation. Jag vill lära dem att tänka själv och försöker stöda detta med att med jämna mellanrum fråga dem vad de själv skulle göra i situationen."*² (Mikko)

² "Pyrin olemaan niin sanotusti keskusteleva valmentaja, joka käy asioita läpi esimerkein ja pelaajat huomioiden. Vaikka minulla on kova ääni ja mitä tykkään myös käyttää, en halua leimautua miksikään huutajaksi. Harjoituksissa pyrin antamaan pelaajille mahdollisuuden miettiä itse paras ratkaisumalli ilman, että kerron heille suoraan mitä milloinkin pitää tehdä. Haluan opettaa heidät ajattelemaan itse ja tätä pyrin tukemaan kysymällä säännöllisin väliajoin pelaajilta mitä he milloinkin tekisivät." (Mikko)

I utdraget blir det synligt att Mikko ser sig som en öppen och diskuterande tränare som vill ge spelarna utrymme att växa och utvecklas. Mikko påpekar dock själv att han är försedd med en stark röst som han inte är rädd att använda. Men han vill inte att spelarna ska uppleva honom som en "skrikare". Mikko poängterar att han genom att ställa frågor vill aktivera spelarna att målmedvetet ta del av sin egen utveckling och komma på lösningar i olika spelsituationer. I analysen av citatet blir det klart att Mikko reflekterar över sitt egna sätt att leda och dess eventuella följder hos spelarna.

5.2.2 Att tillrättavisa på flera språk

En tredje aspekt förutom feedback och att ställa frågor som karaktäriserade tränarnas ledarskap var deras behov av att säga till och tillrättavisa spelarna. Under så gott som varje träning måste tränarna säga till på skarpa till någon av spelarna för att reglera deras beteende. Situationen och spelarnas karaktärsdrag var avgörande för hur ofta tränaren måste ingripa i spelarnas beteende. De visade sig även att tränarna måste ingripa fler gånger i de yngre spelarnas beteende än de äldre. Spelarnas beteende avspeglade sig i tränarnas ledarskap och i hur stränga de måste vara med spelarna. Dock påverkade dessutom tränarens personlighetsdrag och temperament hur mycket de sa till åt spelarna samt hurudant beteende de tolererade. Till exempel Julius krävde mer av spelarna än de andra tränarna. Detta kunde delvis bero på att Julius hade de äldsta spelarna och således kunde förvänta sig mera av dem spelmässigt. Spelarnas egen motivationsnivå och engagemang spelade dessutom en stor roll i hur tränarnas ledningsstil såg ut i förhållande till hur ofta tränarna måste tillrättavisa spelarna. Ifall spelarna var väldigt motiverade betedde de sig bättre än om de inte var så engagerade och intresserade av sporten. Många av spelarna tog del i hobbyn bara för att ha roligt och umgås med vänner. Jag kategoriserade spelarna som omotiverade ifall de ofta var okoncentrerade och ouppmärksamma under träningen.

Det kunde finnas märkbara skillnader beträffande spelares beteende och motivationsnivå inom ett lag. Lagen var dessutom ofta indelade enligt färdighetsnivå i tre olika grupper. Grupperna bestod av "red", "white" och "blue", "red" bestod av de bästa spelarna och "blue" av mellansiktet, medan "white" utgjordes av nybörjare och spelare som inte satsade lika mycket på fotbollen. Spelarna tränade oftast inom dessa grupper under träningarna och roterade mellan lagets tränare som höll olika övningar för dem. De grupper där de mest framgångsrika spelarna fanns var spelarna i snitt mer koncentrerade under träningarna. Då spelarna var koncentrerade kunde tränaren fokusera på det väsentliga istället för att hela tiden vara tvungen att tillrättavisa dem.

Följande exempel, 8. "Kuka muistaa meidän säännöt" illustrerar en situation där Mikko, hjälptränaren för laget Jupiter säger till på skarpen till en grupp spelare. Han tränar laget Jupiters nybörjargrupp i detta exempel. Diskussionen utspelar sig i en situation där tränaren måste avbryta en spelövning på grund av att spelarna inte utför övningen på allvar och underpresterar. Mikko försöker få spelarnas uppmärksamhet och kommunicerar på svenska, finska och engelska med spelarna. Mikko använder sig av transspråkande samt parallell språkanvändning i detta exempel. Transspråkandet anknyter i detta fall till ansvarsfull kodväxling och Mikko rör sig omgående mellan olika språk och kodväxlingarna sker i förhållande till vem tränaren pratar med. En språklig topikalisering (diskussion om språk) blir också aktuell i början på exemplet. Exemplet inleds med att Mikko säger till en av spelarna att han inte kommer att upprepa det han sagt på engelska som spelaren begär. Spelarens fråga hördes inte i det inspelade materialet och därför är frågan inte med i transskriptet. I det inspelade materialet är det dock synligt att spelaren som Mikko tillrättavisar inte följer Mikkos uppmaningar och att begäran om den engelskspråkiga översättningen är en protest. Detta resulterar i att Mikko tar avstånd från engelskan och menar att det instruktionen inte behövs repeteras på alla språk.

8. "Kuka muistaa meidän säännöt"

1.	Mikko (ht):	Sä ymmärrät kyllä suomea, että ruotsia niin ei tarvitse enää
2.		enlanniksi kysyä, että mitä. <u>Hyvä, hei, otetaan nyt ihan rauhassa,</u>
3.		<u>mut tosissaan,</u> nu måste vi spela <u>lugnt</u> men <u>påriktigt</u> .
4.		Me ollaan tultu <u>pelaamaan tänne futista</u> , niin se TARKOittaa
5.		sitä, että meidän pitää myös <u>noudattaa joukkueen sääntöjä</u> .
6.		HEI, <u>Wilhelm, Ron!</u> KNOCK it OFF! HEI, <u>nyt riittää, hei,</u>
7.		(håller upp ett finger mot Ron för att få honom tyst, signalerar att han inte ska prata).
8.		<u>Could you please keep your mouth shut for a second? Yeah?</u>
9.		Kun tullaan treeneihin (.)
10.		WILHELM! Jätä se siihen, oli se kenen tahansa,
11.		jätä se siihen ei oo sun tehtävä kerätä muiden palloja.
12.		<u>Hei, kun me tullaan treeneihin niin meillä on täällä</u>
13.		<u>joukkueen säännöt joita pitää noudattaa</u> . När vi kommer
14.		på träningen, <u>måste vi LYda lagets regler</u> . Eller hur? Joo.
15.		Kuka muistaa meidän säännöt, vem kan komma ihåg våra regler?
16.		Joo sanokaa vaan, ni kan säga bara. (.)
17.	Erik:	Tysta o lyssna...
18.	Mikko (ht):	Joo, tysta o lyssna. Joo ja yks mikä on tärkeä nii on myös se että
19.		<u>pitää totella valmentajaa</u> , en av de viktigaste e att man måste <u>lyda</u>
20.		<u>PÅ tränaren</u> . Eli, jos mä sanon et pelataan

21.		rauhassa, <u>otetaan rauhallisesti</u> mut pelataan <u>tosissaan</u> .
22.		Niin silloin se tarkoittaa sitä, että tääl <u>EI ALEta leikkimään</u> .
23.		Om jag säger att nu måste vi spela lugnt men <u>på riktigt</u> ,
24.		de betyder int att vi, att <u>NI kan börja leka här</u> , man kan leka hemma.
25.		Okei, <u>muutama minuutti vielä sit vaihdetaan...</u>

I det inspelade materialet låter Mikko irriterad när han säger att han inte vill upprepa meningen på engelska. Tränaren använder sig av transspråkande och parallell språkanvändning när han tillrättavisar spelarna. Han rör sig mellan tre olika språk omgående som vi kan se från raderna ett till elva. Med undantag av enstaka parallella meningar på rad två och tre, varefter Mikko fortsätter att kommunicera parallellt med gruppen. Tränaren använder sig av parallell språkanvändning då han riktar sitt budskap till hela gruppen och vill försäkra sig om att alla förstår att följa lagets regler. De stunder då Mikko inte kommunicerar parallellt tillrättavisar han en enskild individ och gör det genom att ansvarsfullt kodväxla. Diskussionen kan i sin helhet ses som en form av transspråkande, Mikko använder sig av tre olika språk omgående för att få sig förstådd av spelarna.

Denna form av språkanvändning var kännetecknande för tränaren. Det märktes att tränaren väljer språk utgående ifrån vem han riktar sitt meddelande till, enligt samma mönster som presenterats innan. Detta exempel har likaså ett samband med det resultat som presenterades i kapitel 5.1.1 *En mångsidig och flexibel kommunikationsstil*, då de kommer till den flexibla kommunikationsstilen som tränarna använde. Samma flexibilitet kunde synas i hur tränaren använde sig av flera språk då han utövade sitt ledarskap. Genom att använda sig av parallell språkanvändning tog tränaren hela gruppen i beaktande och såg till att både de finskspråkiga och svenskspråkiga spelarna kunde förstå innehållet.

De teman som Mikko berör då han tillrättavisar spelarna handlar om att följa gemensamma spelregler inom laget. I det inspelade materialet förekom det ett antal situationer då tränaren diskuterade teman som gemensamt ansvar, samarbete och respekt. Mikko vill att spelarna inser de förväntningar som finns på dem då de deltar i träningarna. Spelarna förbinder sig till lagets gemensamma spelregler då de deltar i verksamheten. Kommentaren om att träningarna inte är ett ställe för lek som syns på rad tjugotvå och tjugofyra kan tolkas väldigt olika av spelarna. En del av spelarna deltar i verksamheten enbart för skojs skull medan andra tar hobbyn mer på allvar. Då tränaren diskuterar lagets gemensamma spelregler försöker han samtidigt förstärka gemenskapen. Eftersom tränaren flera gånger betonade vikten av ansvar och

gemensamma spelregler för spelarna, blev det att även kännetecknande för ledarskapet.

Följande exempel, 9. ”Ymmärrättekste pojat” exemplifierar hur olika tränare tog upp liknande frågor då de tillrättavisade spelarna. Diskussion sker under laget Venus träningar och Julius har nyss fått veta att en övning som han tycker ha gått väldigt bra, de facto inte gjort det. Lagets spelare har inte betett sig och underpresterat i en övning som en annan tränare hållit för dem.

9. ”Ymmärrättekste pojat”

1.	Julius (t):	<u>Mun mielest</u> , koska mä en nää miten tääl käy, <u>ymmärrättekste pojat</u> ,
2.		mä en NÄä miten tääl käy joten mä <u>TOIVon</u> (.) ku ootte jonkun toisen
3.		valmentajan kans niin te ootte <u>SAMAnlailla</u> (.) <u>käyttäytyminen</u>
4.		on <u>samanlainen</u> , tääl on <u>pelaajii jotka halua keskittyy</u> ja silloin
5.		kun ne jotka ei keskity, te <u>vahingoitatte muita</u> pelaajia jotka halua
6.		keskittyy treeneihin. Se ei oo oikein niille (.) Te maksatte jalkapallosta,
7.		<u>te maksatte siitä</u> , että me tullaan vetää teille treenit niin käyttäkää se
8.		hyödyks, jos te päätätte tulla <u>PELLEileen</u> niin silloin älkää
9.		tulko treeneihin (.) Kuten näette mä en huomaa, jos Edvard ei ois
10.		sanonu mulle nyt niin mä luulen et treenit ois menny hyvin.
11.		Koittakaa keskittyy ihan sama kuka se
12.		valmentaja on siinä. Jatkos mä tuun välil kattoo, sivusilmäl kattoo
13.		teit täält näin, jos mä nään et tulee pelleilyy nii <u>ei tuu olee enää kivaa</u> .
14.		Onks selkee? (.)
15.	Flera spelare:	Joo (2.0)
16.	Julius (t):	<u>Hyvä</u> , huomen jatketaan, normaali treenit, lähetään
17.		taas pelin avaamisel, mikä oli <u>positiivista tänään</u> et
18.		se treeni minkä mä vedin tuolla se viime viikol aloitettiin
19.		täältä. (.) Joka pystyttiin siirtää peliin.

I exemplet uttrycker Julius sin besvikelse då han förklarar vad han förväntar sig av spelarna. Julius vill att individerna respekterar sina medspelare och tar hänsyn till varandra. Tränaren poängterar att det finns spelare som vill koncentrera sig under träningarna och det ska alla respektera. Huvudtränaren fortsätter med samma krävande stil och kommenterar skarpt att han i fortsättningen kommer att följa med situationen. Ifall det inte sker en förbättring kommer ingen av dem att ha roligt under träningarna. Julius kommenterar samma aspekter som Mikko i exempel, 8. ”Kuka muistaa meidän säännöt”. Skillnaden mellan tränarna syns dock i deras språkanvändning. Mikko använde sig av transspråkande samt parallell språkanvändning för att tillrättavisa spelarna medan Julius håller sig till finska. Julius

hade svaga kunskaper i svenska och det påverkade troligen hans språkanvändning. Dessutom verkade alla i gruppen ha tillräckliga kunskaper i finska så det fanns inte ett upplevt behov för språkbyten.

Gruppindelning och spelarnas språkkunskaper samt dessa faktors inverkan på tränarens språkanvändning diskuterades i kapitel 5.1.1. Diskussionen speglas nu i förhållande till tränarens flerspråkiga ledarskap och uppenbarligen påverkade samma faktorer både kommunikationen och ledarskapet.

5.2.3 Samhörighet och personlig utveckling

Från att ha diskuterat hur tränaren skapar gemensamma spelregler för spelarna är det lämpligt att styra in resultatdiskussionen till hur tränarna skapar gemenskap och utvecklar färdigheter som är användbara också utanför spelplanen.

Som resultaten hittills demonstrerat kan tränarna leda och kommunicera med spelare med olika språklig bakgrund genom att använda sig av flerspråkiga strategier. Miljön som spelarna och tränarna vistas i är speciell med tanke på den varierande språkanvändningen. I den flerspråkiga fotbollsmiljön fanns inte ett majoritets- eller minoritetsspråk, utan språkfördelningen varierar beroende på lag- och grupp sammansättning. Denna språkliga mångfald möjliggör att alla spelare har samma sociala utgångsläge, det vill säga ingen av spelarna behöver känna sig utanför i gruppen. Miljön är även gynnsam för att skapa en öppenhet och nyfikenhet för nya individer, oavsett språk och annan bakgrund. I detta sammanhang har tränaren utöver sin roll som fotbollstränare en viktig roll i att upprätthålla och bevara denna språkliga mångfald, samt acceptans för olika språkbakgrunder.

De lag som tränarna ledde bestod av cirka 20 till 30 spelare. Det handlar om stora grupper och tränaren har ett ansvar i att få spelarna att samarbeta och fungera som lag. I tränarintervjuerna kom det fram att tränarna såg sin roll som mer än bara en "tränare". Tränarna ansåg att de med sitt agerande ansvarade för att fostra och utveckla spelarna både på och utanför fotbollsplanen. Följande citat är från intervjun med Daniel.

"Ser mig själv som en ledare som inspireras av att använda en ledarskapsstil med drag från emotionell intelligens, hur jag jobbar ihop med mina hjälptränare för att tillsammans skapa träningar av hög kvalitet. Det viktigaste för mig är inte att bli prisad, utan när våra spelare de senaste åren fått stora priser

av föreningen och vårt spel ser bra ut så förstår man att våra tränarinsatser är bra och ger resultat. Jag vill leda med hjälp av emotionell intelligens och en ledarstil var jag leder med bra exempel. Jag vill skapa en kultur på träningarna var alla är välkomna vare sig spelaren spelar super seriöst eller bara vill vara med och spela för skojs skull. Ett jättebra sätt att lära är att få spelarna att tänka själv och reflektera över det man gjort rätt eller fel, samt genom att analysera bra saker hos sina motståndare som de kan själv lära sig av och inspireras” (Daniel)

Daniel vill utnyttja emotionell intelligens i sitt ledarskap. Daniel vill leda genom att visa ett gott exempel för spelarna och skapa en kultur med god sammanhållning, där alla är välkomna och kan lära sig från varandra. Med andra ord vill Daniel agera som en förebild för spelarna och få dem att trivas i laget. I citatet nämner Daniel dessutom att han vill få spelarna att reflektera över de beslut de gör på planen för att få dem att utvecklas och inspireras. Genom att analysera det som Daniel säger blir det påtagligt tränarens roll är väldigt omfattande och komplex. Liknande åsikter och förhållningssätt diskuterades med andra tränare och i följande citat berättar Tomi hur han ser på tränarens roll och vilka färdigheter han vill lära spelarna.

”Jag vill vara en bestämd och inspirerande tränare som också är lätt att närma sig. Jag vill att spelarna lär sig tekniska och taktiska saker som behövs i fotbollen på ett effektivt sätt, men också mångsidiga fysiska och psykiska färdigheter.”³ (Tomi)

Många psykiska färdigheter som spelarna lär sig på planen kan dessutom vara användbara i andra sammanhang. Samarbete och ett respektfullt agerande som diskuterades i exemplen åtta och nio i kapitel 5.2.2. *Att tillrättavisa på flera språk*, är aktuella och tränas i en sportkontext. Dessa färdigheter tränas då spelarna måste samarbeta och spela i grupp, till exempel lösa konflikter. Spelarna är även tvungna att tolerera motgångar inom sporten. Spelarna kan stöta på motgångar under träningarna och deras sätt att hantera motgångarna påverkas även av tränarens utövade ledarskap. Detta diskuterades till en viss del i resultatkapitel 5.1.2. I det nämnda kapitlet poängterade jag hur betydande tränarens feedback är och hur tränarens uttryckssätt påverkar spelaren. I följande exempel, 10. ”Vad om man missar” kan vi se hur Daniel, huvudtränaren för Mars försöker stödja spelarens självförtroende genom

³ Haluan olla jämäkkä, mutta helposti lähestyttävä ja innostava valmentaja. Haluan, että pelaajat oppivat jalkapalloon tarvittavia teknisiä ja taktisia asioita tehokkaasti, mutta myös monipuolisia fyysisiä sekä henkisiä ominaisuuksia.

att förklara hur motgångar hör fotbollen till och hur man lär sig genom misslyckanden. Situationen utspelar sig på sidan av planen, Fredrik står och passar med en lagkamrat och väntar på att få börja med en övning samtidigt som en annan grupp håller på och avslutar. Daniel ber Fredrik att se hur de andra spelarna och hjälptränaren gör i övningen.

10. "Vad om man missar"

1.	Daniel (t):	Så du alltså nu vad dom gjorde där? (1.0)
2.		De <u>viktiga</u> , för du kommer också upp som anfallare. Så de va
3.		ni ska gö e vad som Ville gjorde. (.) Så du vad Ville gjorde just?
4.		Så Ville tänkte alltid enligt principen (.) att om han e ensam där
5.		så han kan ju int springa breve backen. För om han springer
6.		breve backen då e han genast utspelad. Utan han måst löpa
7.		bort från backen. <u>Bort från backen, tom yta och spelbar.</u>
8.		Å sen måst han hoppas att dom vågar passa. Å sen e de bara
9.		å avsluta när du får läge (.) Så de bara, hela tiden rörelse å du
10.		måst försöka lura dom lite
11.	Fredrik:	Va om man missar?
12.	Daniel (t):	Om man <u>missar, så missar man.</u>
13.		Man måst misslyckas för att gö mål emellan.
14.	Fredrik:	Jag sköt förbi en pilkku förra gången.
15.	Daniel (t):	Haha sköt (.) gjorde du så. <u>Men hei man måst alltid VÅga, alltid</u>
16.		<u>VÅga, våga, våga.</u> Jag har ba skjuti en pilkku och jag missa.
17.		Jag våga int skjuta pånytt de va fel inställning.
18.		Man ska alltid våga misslyckas för man lär sig från misstag.

I exemplet förklarar Daniel till Fredrik hur man måste våga misslyckas. Samtidigt betonar Daniel att spelarna ska våga ta risker och att detta utvecklar dem som spelare. Daniel berättar dessutom hur han själv missat en straffspark (ordet pilkku används i exemplet) och hur han inte vågade skjuta straffar efter det. Genom att delge egna erfarenheter kan Daniel vinna spelarnas förtroende och intresse. Daniel använder enbart svenska i detta exempel, i videoklipppet syns det att Fredrik och Daniel står ensamma och pratar vid sidan av spelplanen som troligen påverkar Daniels språkval. I detta fall ger Daniel instruktioner till en enskild individ och kan därmed ta en mer personlig kontakt med spelaren.

Utöver denna aspekt så fungerade den flerspråkiga verksamheten som ett sätt för spelarna att lära känna människor från olika språkbakgrunder. Fotbollen fungerar som ett gemensamt intresse och kan därmed eventuellt få individer att enklare förbise olikheter och fungera tillsammans.

"4-5 pratar engelska hemma, som modersmål. När man pratar med föräldrar om varför det lönar sig att komma till HIFK är det just på grund av att de svenskspråkiga och engelskspråkiga är i samma sits då de alla vill lära sig finska. Fast de har olika modersmål så har det samma språkbadseffekt och de kan lära sig på samma sätt, vilket jag tycker gynnar dem. Det finns inte några "klickar" av människor i vår grupp utan alla kan fungera tillsammans ganska bra, vi har bra samhörighet." (Daniel)

Daniel förklarar hur många av spelarna i det flerspråkiga laget är i samma position då de vill lära sig ett nytt språk genom verksamheten. Verksamhetskulturen kan således stöda spelare som vill lära sig ett nytt språk. Daniel tar även upp en god samhörighet som en styrka i sitt lag. En god samhörighet och stämning är viktig i en flerspråkig miljö då den lägger grund för den flerspråkiga verksamheten. Med andra ord så är det viktigt att det råder en öppen och accepterande miljö i laget så att alla spelare vågar använda sig av sitt egna språk och fråga om de inte förstår. För att förtydliga hur spelarna kom i kontakt med samt utveckla nya kunskaper i språk presenteras härnäst ett citat från intervjun med Mikko. Mikko var hjälptränare i laget Venus och i citatet kommer det fram hur spelarna lärde sig olika språk genom verksamheten.

"Hälften kommer från en mer finskspråkig bakgrund och från finskspråkiga hem men det är svårt att säga exakt vem som har svenska som modersmål. Pojkarna kan kommunicera ganska bra sinsemellan även om de inte har ett gemensamt språk, de lär sig ganska snabbt ändå. Jag har märkt att en svenskspråkig pojke har lärt sig mycket finska på ett halvt år och att han redan kan kommunicera på finska på planen. Dessutom har många finskspråkiga lärt sig svenska ord, jag kan till exempel säga något på svenska till en svenskspråkig spelare och en finskspråkig spelare som står bredvid förstår."

⁴ (Mikko)

I citatet berättar Mikko att spelarna kunde kommunicera med varandra även om de saknade ett gemensamt språk. Detta illustrerar hur den flerspråkiga verksamheten får

⁴ Puolet on niinku enemmän suomenkielisistä taustoista jotka on suomenkielisistä perheistä et, tarkkaa, vaikee sanoo tarkasti tai vaikee tarkkaan määritellä mut kuka on äidinkieleltään ruotsinkielinen kun ei ihan tiedä itsekkään.. et totaa aika hyvin se niinku, pojatki pystyy toisinaan keskenään kommunikoimaan vaikka ei välttämättä yhteistä kieltä löydy.. jonkin verran kuiteski, öööh kyl ne aika nopeesti oppii, et vaikka on ruotsinkielinen poika niin mä oon huomannu et se on puolessa vuodessa oppinut jo aika paljon suomenkieltä ja pystyy muille kommunikoimaan kentällä suomen kielellä, tai sitte moni suomenkielinen on oppinu ruotsinkielisiä sanoja et sanon joka päivä jollekin ruotsinkieliselle pelaajalla jotain ruotsiksi ja suomenkielinen pelaaja joka on vieressä ymmärtää sen sitte itsekin et.

spelarna att kommunicera med varandra över språkgränser. I anknytning till detta utvecklas dessutom gemenskap och andra sociala färdigheter som tränarna diskuterade om i tidigare citat. I samband med dessa resultat presenteras ytterligare ett exempel som illustrerar hur uppbyggandet av samhörighet samspelar med flerspråkigheten. Exemplet, 11. "Koska se on maailman paras" utspelade sig under Jupiters träningar och både hjälptränaren Mikko samt huvudtränaren Tomi deltog i diskussionen tillsammans med några av lagets spelare. Diskussionen ägde rum då tränarna skulle avrunda och avsluta träningen. Diskussionen inleddes med att tränarna frågade spelarna hur träningen gått, vad de lärt sig och den gemensamma pratstunden avslutades i ett gemensamt rop.

11. "Koska se on maailman paras"

1.	Tomi (t):	Jakob, har du varit en kämpare?
2.	Jakob:	Nää...
3.	Flera spelare:	Haha...
4.	Tomi (t):	Nonni, Jakob? Varför spelar du fotboll?
5.	Jakob:	öööh... för det är roligt
6.	Tomi (t):	Jakob pelaa jalkapalloa koska se on <u>kivaa!</u>
7.		Varför spelar du i (.) hei (.)
8.	Mikko (ht):	HEI, tyst nu! <u>[hiljaa]</u>
9.	Tomi (t):	<u>[nyt kuunnellaan]</u>
10.		Varför spelar du i HIFK? (2.0)
11.	Jakob:	För att det är världens bästa lag
12.	Otto:	<u>Aai mitä se sano? (.)</u>
13.	Tomi (t):	<u>[maailman paras]</u>
14.	Mikko (ht):	<u>[maailman paras]</u>
15.	Linus:	<u>Pelaa Hifk:s koska se on maailman paras seura (.)</u>
16.	Tomi (t):	<u>Nonni, eiks joo!</u>

Diskussionen inleds med att huvudtränaren Tomi frågar ifall Jakob kämpat under dagens träning. De olika lagen valde oftast ut en "kämpare" bland alla spelare i slutet av varje träning. Under den avslutande avrundningen brukade tränarna utse vem som fick priset som dagens "kämpare" i laget. Tränarna frågar Jakob varför han spelar fotboll och mer specifikt varför han spelar i HIFK Soccer. Jakob svarar på svenska att han spelar i HIFK för att det är världens bästa lag. En spelare förstår inte Jakobs svar och därför översätter tränarna svaret till finska. Tomi låter nöjd och glad på videoklippet. Det råder en bra stämning i gruppen, även om spelarna hade en aning svårt att lyssna på varandra till en början. Detta utdrag är beskrivande för hur sammanhållningen byggs upp i de olika lagen och hur öppen stämning det råder. Likaså, hur flerspråkigheten är närvarande och påverkar tränarnas sätt att leda och kommunicera med spelarna.

5.3. Möjligheter och utmaningar gällande kommunikation och ledarskap i en flerspråkig miljö

De resultat som redovisats utgående ifrån de två första forskningsfrågorna har handlat om kommunikationen och ledarskap i den flerspråkiga miljön och vad som kännetecknar dem. Till följande kommer studiens tredje forskningsfråga att besvaras och problematiseras.

5.3.1 Möjligheter inom den flerspråkiga miljön

Den flerspråkiga verksamhetskulturen erbjuder möjligheter i form av tillgångar för tränarens kommunikation och ledarskap. Tränarna tog till vara på olika tillgångar som den mångsidiga språkmiljön erbjöd. Till exempel kunde tränaren visa hänsyn genom att byta till spelarens modersmål som väckte tillit till tränaren. Tränarna utnyttjade sig dessutom av språkstrategierna parallell språkanvändning eller ansvarsfull kodväxling när de upprepade information till spelarna. Upprepning är såklart även möjligt i en enspråkig miljö, men då begreppen sägs på båda språken kan spelarnas språkkunskaper stärkas samtidigt.

Den flerspråkiga kommunikationen möjliggjorde dessutom ett samarbete mellan spelarna och tränarna. Tränarna kunde till exempel be spelarna om hjälp då deras egna språkkunskaper inte räckte till. Tränare med olika språkbakgrund kunde också stöda sig på varandra då de tillsammans försökte bygga upp träningar på två eller tre olika språk. Den flerspråkiga miljön ger dessutom både spelarna och tränarna möjlighet att utveckla sina språkkunskaper. Denna språkinlärningsmiljö skiljer sig från skolmiljön där språkkunskaper vanligtvis utvecklas. I fotbollsmiljön är huvudmålet inte att spelarna eller tränarna ska lära sig ett nytt språk och därför utvecklas språkkunskaperna ofta omedvetet. I intervjuerna kom det fram att tränarna upplevde utvecklingen av språkkunskaper som det bästa med den flerspråkiga verksamheten. Möjligheten att lära sig ett nytt språk eller förstärka ett svagare språk, antingen svenska eller finska, ansågs värdefullt.

”Jag tycker personligen att det är bra för mig själv, då jag får öva på min finska regelbundet, vilket jag då gör.” (Daniel)

”Nu då man tänker så är det att man får använda svenska som har glömts bort en del, men jag vet inte vad spelarna själv

tänker att hur vi använder, men nu skulle jag säga att man kan kalla det för en rikedom.”⁵ (Mikko)

Daniel förklarar hur verksamheten är bra för honom då han får öva och upprätthålla sin finska genom den. Medan Mikko lyfter fram språkinläringen som en rikedom. De presenterade exemplen synliggör att den flerspråkiga verksamheten bidrar med språkutveckling för alla parter. Detta kom även fram i kapitel 5.2.3. *Samhörighet och personlig utveckling*, där det presenterades hur spelarna kan kommunicera med varandra över språkgränser. En annan tillgång som den flerspråkiga verksamheten erbjuder är en naturlig plattform för inklusion. Detta syntes till exempel genom gemenskap och acceptans gentemot olika bakgrunder.

5.3.2 Utmaningar inom den flerspråkiga miljön

Överlag var tränarnas respons övervägande positiv till den flerspråkiga arbetsmiljön. Under intervjuerna med tränarna diskuterades dock utmaningar som den flerspråkiga verksamheten kan medföra. I detta kapitel granskas den flerspråkiga arbetsmiljön kritiskt och likaså diskuteras de aspekter som ansågs försvåra tränarens kommunikation och ledarskap.

De främsta utmaningarna inom den flerspråkiga verksamheten utgjordes av tidspress, disciplinära utmaningar samt osäkerhet som kunde uppstå av bristfälliga språkkunskaper. I analysen av materialet blev det synligt att tränarna som hade svag svenska upplevde verksamheten mer utmanande än de som hade en starkare svenska. Tränarnas språkkunskaper påverkade i vilken utsträckning tränarna använde sig av de olika flerspråkiga strategierna.

Tidspress var en framträdande utmaning som tränarna tog upp. Flera av tränarna menade att det kunde kännas svårt att komma snabbt igång med en övning då de måste ge instruktionerna på två eller tre språk. Detta syntes även i det inspelade materialet. Tidspressen upplevdes inte alltid av tränarna, men om tränarna ville komma igång fort och hade mycket att behandla kunde upprepningen kännas arbetsdryg.

⁵ Nyt kun itse miettii nii saa käyttää ruotsii mikä on jäännyt vähän unholaan, mut en mä nyt tiä et miten pelaajat sen itse ajattelee miten niinku käytetään, mut kyllä mä jotenki näkisin sen sillee et sen vois kutsuu jollain tapaa rikkaudeksi.

*"Det är begränsande, speciellt om man har en match och vill säga ett specifikt råd till en spelare, då måste man tänka hur man ska få det snabbt sagt så att spelaren förstår. Om vi har en svår övning med flera spelare och man borde komma snabbt igång så märker man det också. Hemma brukar jag nog... när man alltid har vissa grupper, så brukar jag sätta dem, om man har en spelare som enbart pratar svenska så måste jag lite tänka hemma. För jag hatar om tränaren förklarar i tio minuter och man inte kommer igång och får träna, så jag försöker förklara på en minut så att vi sedan kan spela"*⁶
(Julius)

Att använda flera språk parallellt är tidskrävande och kan därför upplevas onödigt som exemplet ovan visar. Julius förklarar hur han kan vara tvungen att förbereda sig inför träningarna genom att tänka ut färdiga gruppindelningar som inte enbart styrs av spelmässiga färdigheter utan dessutom av språkkunskaper. I en analys av citatet blir det dessutom klart att Julius inte vill att tränaren ska prata och instruera för mycket utan istället optimera den aktiva speltiden. Därmed blir det tydligt att tidsanvändningen kan kännas utmanande för tränare som arbetar i en flerspråkig miljö. Julius kommentar tyder likaså på att hans kommunikation med spelarna ibland kan försvåras av att han måste använda flera språk. Det visade sig att även bristfälliga språkkunskaper i en flerspråkig miljö var utmanande. Mikko, hjälptränaren för Venus tog upp att spelarna ibland kommenterade grammatikfel som tränarna gjorde under träningarna.

*"Ibland märker jag att vissa svenskspråkiga spelare skrattar om jag böjer något ord fel på svenska, men det spelar inte någon roll. Jag ser det inte som ett problem, såklart jag gör fel då det inte är mitt modersmål."*⁷ (Mikko)

Mikko tar upp hur vissa svenskspråkiga spelare kan kommentera hans språkkunskaper under träningarna. Mikko hävdar att detta inte påverkar honom och att språkfelen han gör beror på att svenska inte är hans modersmål. I de tidigare resultatkapitlen var det synligt att Mikko i de flesta exempel fungerar parallellt på både

⁶ Kyllä se rajoittaa, varsinki jos on peli ja pitää antaa joku tietty ohje pelaajalle nii sit pitää oikeesti vähän miettii miten mä saan sen nyt nopeasti sanottuu et se ymmärtää ja sit jos esim. on joku vaikee harjoitus ja paljon pelaajii ja pitäis saada nopeasti käyntiin nii nii sit siin tulee niit... kyl mä himas ain... ku tulee ne tietyt ryhmät nii mä laitan ne pelaajat, nii jos on se pelaaja mikä vaan puhuu ruotsii nii mun pitää vähän miettii himas, ku mä vihaan sitä et valmentaja selittää jotain 10 minuuttii ja ei pääse pelaa, vaa yritän selittää 1 minuutis nii sit pääsee pelaan..

⁷ Välillä jotkut ruotsinkieliset pelaajat naureskelee jos mä sanon jonkun sananmuodon väärin mutta ei, ei siellä ole mitään väliä...mä en nyt koe sitä itelleni mitenkää peikoks tai ongelmaks mut tottakai mä teen virheitä ku en oo mitenkää natiivi puhuja.

svenska och finska eller använde sig av transspråkande. Med tanke på Mikkos språkbakgrund är hans användning av svenska språket väldigt mångsidig, trots att han gör enstaka grammatikfel.

Då en av utmaningarna i den flerspråkiga verksamheten kunde vara bristfälliga språkkunskaper hittade tränarna på olika sätt att förbereda sig inför träningarna, till exempel med egna ordlistor. Initiativet bevisar tränarnas motivation och förhållningssätt till den flerspråkiga miljön. I synnerhet de finskspråkiga tränarna var tvungna att förbereda sig och öva in nya begrepp på svenska då de gick igenom nya spelområden under träningarna. Således måste tränarna aktivt upprätthålla sina språkkunskaper för att kunna arbeta i denna träningsmiljö.

”Den flerspråkiga verksamheten är utmanande för mig då jag inte har en stark svenska. Jag kan ofta förbereda mig på förhand när vi går igenom nya teman med hjälp av ordböcker och med hjälp av andra tränare. Men ifall vi går igenom svårare saker är min språkkunskap bristfällig som sådan. Som tur händer det inte alltför ofta och pojkarna kan också fungera som tolkar när det behövs”⁸(Tomi)

”Tomi hade gjort en färdig ordlista så det hjälpte såklart lite. Men jag tittar bland annat själv på fotboll med svensk kommentator så många termer var bekanta för mig sedan innan, vilket gjorde att jag inte måste öva så mycket. Men okej, alltid när vi har en ny övning måste jag kolla upp ord, idag kom det nya ord och jag måste kolla i fotbollsordboken så att man är säker på att det går rätt.”⁹(Mikko)

I ovanstående citat berättar både Mikko och Tomi hur de har stött sig på ordlistor och studerat på egen tid för att klara av att genomföra träningar på flera språk. Mikko tillägger även att han brukar titta på fotboll med svensk kommentator för att upprätthålla och öva sin svenska. Tomi berättar att han dessutom får stöd av andra

⁸ Monikielinen toiminta asettaa minulle haasteita, koska en puhu hyvin ruotsia. Pystyn valmistautumaan monesti etukäteen, kun siirrymme uusiin teemoihin/asioihin sanakirjan ja muiden valmentajien tukemana, mutta jos tulee vaikeampia käsiteltäviä asioita niin kielitaito on heikko sellaiseen. Niitä ei onneksi tule usein, pojat osaavat myös toimia harvoin tarvittaessa tulkkeina.

⁹ Tomi oli tehnyt valmiiks sanakirja-paketin mulle et se vähän helpotti mut kuite...ite kuiteski tulee muunmuassa arkisin, tullu katottua muunmuassa ruotsin viasatilta futista ja ruotsinkielistä selostusta ja termit on tuttuja et tälle, et ei siin paljon opetettavaa edes ollut, et aina toki tulee, ku tulee uus harjote nii tulee uusia sanoja ja pitää kattoo, tänäänki tuli uusia sanoja ja piti kattoo fudissanakirjasta et varmistuu vähintään siitä et se on oikein.

tränare när det kommer till språk. Tränarnas samarbete är viktigt i för att möjliggöra kommunikationen i detta sammanhang. Mikko berättar till exempel hur Tomi gett honom en färdig ordlista när han började som tränare i HIFK Soccer som illustrerar det ömsesidiga samarbetet och hur tränarna hjälper varandra.

En annan aspekt som upplevdes som en utmaning hos tränarna var disciplinära åtgärder då tränarna var tvungna att använda sig av två eller tre språk. Utmaningen påverkade hur väl tränaren upplevde sig kunna upprätthålla disciplin i sitt lag. I följande citat berättar Tomi om den utmaning han möter när han försöker tillrättavisa en spelare i den flerspråkiga miljön.

"Ibland har jag upplevt (speciellt som en nybörjande tränare) att ens auktoritet har lidit på grund av ens språkkunskaper och emellanåt har det varit svårt att upprätthålla den disciplin som skulle behövas." ¹⁰(Tomi)

Tomi berättar hur flerspråkigheten och speciellt behovet av att använda svenska försvårar hans kommunikation med spelarna som i sin tur påverkar hans ledarskap. Tomi upplever att hans auktoritet har lidit av bristfälliga språkkunskaper. Med detta avser Tomi att han kan ha svårigheter med att få pojkarna att lyssna på honom samt styra gruppen. Det är utmanande för Tomi att vara bestämd och övertygande på svenska som resulterar i att spelarna inte alltid lyssnar på honom. Disciplinära utmaningar kan även upplevas som osäkerhet hos tränarna med bristfälliga språkkunskaper. I följande citat berättar Mikko då den flerspråkiga verksamheten känns svår för honom.

"Ibland känns det som att jag inte får mig helt förstådd om jag inte kan uttrycka mig tillräckligt tydligt på svenska. Som tur vågar många av spelarna fråga ifall de inte förstår. Ofta kan jag också fråga spelarna hur de skulle säga någonting på svenska. Knappast påverkar det min ledningsstil, men en liten osäkerhet kan kanske ibland synas om jag inte direkt hittar rätt ord eller fastnar på ett ord när jag pratar." ¹¹(Mikko)

¹⁰ Joskus olen kokenut (varsinkin aloittavana valmentajana), että auktoriteetti on kärsinyt kielitaidon takia ja on ollut vaikea saada otetta pojista tai pitää vaadittua kuria yllä.

¹¹ Välillä minusta saattaa tuntua, että en saa ajatustani menemään täysin perille, mikäli en pysty sitä täysin luontevasti sanomaan ruotsiksi. Onneksi monet uskaltavat kysyä, jos he eivät jotain ymmärrä. Monesti saatan myös kysyä joltakin, että kuinka sanoisit tämän ruotsiksi yms. Johtamistyyliin tällä on tuskin mitään merkitystä. Ehkä pieni epävarmuus saattaa näkyä siinä, jos en löydä heti oikeita sanoja ja takertelen puheessani.

Mikko menar att en viss osäkerhet kan synas i hans sätt att leda. Dock påpekar han att det råder en öppen och trygg stämning mellan tränarna och spelarna som gör att spelarna vågar fråga om de inte förstår vad tränaren menar. Trots de utmaningar som Mikko beskriver verkar det ändå som om han får tillräckligt med språkligt stöd från spelarna så att kommunikationen blir fungerande. Detta exempel tyder på att tränarnas språkkunskaper är avgörande när det kommer till tränarens självupplevda förmåga att leda och kommunicera på ett ändamålsenligt sätt i den flerspråkiga miljön.

För de mesta tyckte tränarna att spelarna verkade förstå budskapet i deras kommunikation. Överlag visade resultatgenomgången att kommunikationen är ett samarbete mellan spelarna och tränaren och kräver bägges insatser för att fungera.

6. Sammanfattande diskussion

I detta kapitel kommer de presenterade resultaten att sammanföras och diskuteras i förhållande till studiens teoretiska referensram. Utöver det kommer förslag på fortsatta studier att lyftas fram.

Syftet med studien var att undersöka hur tränare inom en flerspråkig fotbollsverksamhet kommunicerar och leder på flera språk. I resultatgenomgången framkommer det tydligt att tränarna hade utvecklat egna tillvägagångssätt i sitt sätt att leda och kommunicera på flera språk. Det blev dessutom tydligt att tränarens kommunikation och ledarskap påverkade varandra. De sätt som tränarna bytte, höll sig till ett, samt växlade mellan olika språk kan vi anta var mer eller mindre genomtänkt och går att jämföra med de strategier som García (2009) utarbetat för två- eller flerspråkiga praktiker. Varje tränare skapade sin egen mikropraktik för att hantera de flerspråkiga utmaningarna. Det uppstod således flera olika modeller för kommunikation och ledarskap i den flerspråkiga miljön. Villkoren för verksamheten var givna men varje tränares egna unika resurser och preferenser formade i slutändan praxisen.

Användningen av transspråkande, parallell språkanvändning samt ansvarsfull kodväxling gjorde tränarnas kommunikation flexibel och fick likaså tränarnas ledarskap att bli mer nyanserat. Det fanns ett mönster i tränarnas användning av flerspråkiga strategier och mönstret framträdde i relation till vem tränaren kommunicerade med. Då tränaren riktade sitt meddelande till hela gruppen använde han sig ofta av transspråkande eller parallell språkanvändning. Men när han tilltalade och uppmärksammade en enskild individ höll han sig till hens modersmål eller valde att kodväxla. Kodväxling kan användas för att visa grupptillhörighet och för att markera ens identitet (Sahlström, Forsman, Hummelstedt- Djedou, Pörn, Rusk & Slotte-Lüttge, 2012; Slotte-Lüttge, 2005). I detta sammanhang kan det diskuteras ifall tränaren valde att byta till spelarens modersmål för att få en mera personlig kontakt till spelaren genom ökat tillit. Tränarnas kodväxlingar kan dessutom jämföras med hur lärare i flerspråkiga miljöer väljer att kodväxla för att enklare upprätthålla ordning (García, 2009). Tränaren kunde även välja språk för att markera och stärka samhörigheten i laget. Det nämnda mönstret samt användningen av ansvarsfull kodväxling visar hur flerspråkighet blev en del av tränarnas kommunikation och ledarskap.

Att kommunicera på flera språk hade utvecklats till en norm hos tränarna i den flerspråkiga miljön. Det blev självklart att de tre olika språken ofta var närvarande i verksamheten och tränarnas arbete. Språkens roll problematiserades och ifrågasattes inte utan varje språk hade sin givna plats under träningarna. Det är likaså viktigt att förstå att den flerspråkiga verksamhetskulturen formats till en norm för fotbollsföreningen. Där stöd från föreningen samt förväntningar på språkanvändning gjorde tränarnas arbete enklare att genomföra. Utan stöd och intresse från föreningen, föräldrar och andra intressenter skulle tränarnas flerspråkiga språkanvändning varit svårare att genomföra och upprätthålla. Flerspråkigheten tillhörde föreningens identitet och kultur och därför var tränarna troligen mer motiverade att förverkliga och utveckla den flerspråkiga praktiken.

Tränarna kunde använda sig av flerspråkiga strategier som resurs i sin kommunikation med spelarna, till exempel genom att varva fritt mellan två eller till och med tre språk då de gav instruktioner. Då ledare i flerspråkiga sammanhang använder sig av transspråkande för att framhäva eller understryka det mest väsentliga i ett meddelande kan strategin ses som en resurs (Slotte & Ahlholm, 2017). De topikaliseringar som förekom i materialet bevisade att både spelarna och tränarna på olika nivåer reflekterade över de språk som användes i fotbollsmiljön. Detta kan ses som ett tecken på språklig medvetenhet och utveckling. Språklig topikalisering, det vill säga diskussion om språk är en möjlighet för individen att stärka sitt språk (Sahlström, et al., 2012). Både tränarna och spelarna verkade se den flerspråkiga miljön som en möjlighet för utveckling av språkkunskaper.

En betydande del av tränarnas kommunikation var icke-verbal i form av kroppsspråk. Studiens resultat illustrerar kroppsspråkets betydelse i mellanmänsklig kommunikation liksom resultaten i Elfatihis (2006) studie. Tränarna kunde få sig förstådda samt förtydliga sina instruktioner med hjälp av till exempel gester, och paraspråk (tonfall, volym, betoningar). Mård-Miettinen och Palviainen (2014) lyfter även fram icke-verbala verktyg för att skapa förståelse i en flerspråkig miljö. Användning av kroppsspråk är likaså nödvändig då det annars kan finnas en risk för missförstånd mellan tränarna och spelarna. I den studerade miljön förekom det inte betydande kommunikationsproblem, men de enstaka fall som framträdde berodde på tidsbrist och otillräckliga språkkunskaper. Detta resultat är i linje med Laios (2005) forskning om kommunikationsproblem inom professionell sport.

Den flerspråkiga kommunikationen som tränarna utnyttjade sig av var vardag för spelarna. I ett lag förekommer det alltid förväntningar på tränarens agerande som styrs av spelarnas förväntningar. Dessa förväntningar kan till en viss del även forma den flerspråkiga kommunikation som härskar i laget, till exempel feedback kulturen. Förväntningar som uppstår i förhållande till tränaren valde jag att granska genom Chelladurais (2017) utarbetade teori. Chelladurai (2017) menar att tränarens ledarskap formas av de förväntningar som ställs på hen. Även denna studie visade att förväntningarna är situations- och karaktärsbundna så som Chelladurai antyder. Spelarens ålder och motivation påverkade dessutom de uppställda förväntningarna. Spelarnas motivation kunde i sin tur korrelera med hur krävande tränaren var. I detta sammanhang är det även aktuellt att diskutera flerspråkighetens roll med tanke på uppställda förväntningar. Påverkas tränarens agerande som ledare av de förväntningar som ställdes från spelares, föreningens samt föräldrars håll? Denna aspekt kan vara nödvändig att diskutera då man undersöker hurudana uttryck flerspråkigt handlande kan ha i en till början enspråkig verksamhet. Förväntningar och attityder kan påverka hur ändamålsenlig och fungerande en flerspråkig verksamhet är. En positiv attityd stöder verksamheten och motiverar deltagarna att upprätthålla och vidareutveckla den flerspråkiga verksamhetskulturen. Samma gäller förväntningarna, om deltagarna önskar och kräver en flerspråkig dialog stöder det utvecklingen av verksamheten. (Palojärvi, Mård-Miettinen & Palviainen, 2016)

I resultatkapitlet beskrevs det hur tränarna stundvis agerade som förebilder för spelarna. Tränarna stödde spelarnas utveckling på flera plan, dels som fotbollsspelare, men även som individer och språkligt. Studiens resultat stöder argumentet att tränarens roll är komplex och inflytelserik för en spelares utveckling (Hämäläinen, 2013; Rydberg, 2005). Tränarens ledarskap karaktäriserades av följande faktorer, att ge feedback och ställa frågor, tillrättavisa, utveckla samhörighet och stöda personlig utveckling hos spelarna. I materialet syntes att tränarens personlighet, situationen samt spelarens karaktär i första hand formade tränararbetet. Resultatet och beståndsdelarna går att knyta till Chelladurais multidimensionella ledarskapsmodell (2017). Likaså betonar Hughes, Ginnet och Curphy (2018) att ledarskapet skapas i den brännpunkt som uppstår mellan ledaren, följarna och situationen. I denna studie utgörs brännpunkten av tränarens agerande och de val tränaren gjorde beträffande både ledarskapet, kommunikationen och språket.

Resultaten visar att tränarna dessutom hade drag av ett transformellt ledarskap, att lära genom exempel, tillrättavisa samt uppmuntra ansvarstagande och gemensamma

spelregler tyder på detta. De ovannämnda aspekterna klassas som beståndsdelar i ett transformellt ledarskap (Bass & Riggio, 2006). Studier visar även att tränare som fungerar som positiv förebild påverkar spelares personliga och spelmässiga utveckling (Vella, Oades & Crowes 2013). I detta sammanhang kan det diskuteras ifall användningen av flera språk bidrog till fler utvecklingsmöjligheter hos spelarna. Den flerspråkiga miljön kan stöda individens utveckling genom språkinläring samt tolerans och öppenhet mot andra (Teir-Siltanen & Andelin, 2017). Människors bakgrund avgör dessutom ofta vem de kommer i kontakt med samt utvecklar relationer till och verksamheten kan därmed möjliggöra att individer med olika språkkunskaper träffas och utvecklar vänskap. Denna möjlighet är värdefull med tanke på de unga spelarnas utveckling till accepterande och nyfikna medborgare.

Tränaren ansvarade för lagets utveckling på ett helhetsmässigt plan, samtidigt som han måste ta enskilda individer i beaktande. Tränaren valde att rikta feedbacken till en enskild individ eller hela gruppen utgående ifrån utvecklingssyfte. Med andra ord hade tränaren ett dubbeluppdrag, både individens och gruppens utveckling. Transformella ledare måste kunna uppmärksamma samt motivera individen (Bass & Riggio, 2016). Tränarnas sätt att leda spelaren genom feedback och frågor kan tolkas som ett sätt att uppmärksamma enskilda spelare. Tränarna kunde till exempel ge konkreta råd, diskutera målsättningar samt förklara hur de som lag kan skapa en god träningsmiljö. Samtliga former av feedback hänger ihop med de villkor som skapas för transformellt ledarskap. Ledaren kan genom sin kommunikation fungera som en drivande kraft och motivera deltagarna till att utvecklas. Till tränarens uppgifter hörde dessutom att skapa och upprätthålla sammanhållningen i gruppen som även anses vara kännetecknande för det transformella ledarskapet. (Bass & Riggio, 2006) Genom att skapa utrymme för interaktion lyckades tränarna dessutom stärka samhörigheten och stimulera språket. Tränarnas sätt att aktivera och skapa utrymme för de flerspråkiga diskussionerna påminner om hur lärare kan undervisa dialogiskt på flera språk (Sahlström, et al., 2012). Sahlström, et al. (2012) anser att lärare kan arbeta språkstödande genom ansvarsfull kodväxling.

Flera av tränarna lyfte fram att det inte förekom några grupperingar inom lagen utan att alla kom bra överens trots olika språkbakgrund. Denna studies resultat liknar Smith, Arthur, Hardy, Callow & Williams (2013) resultat som vidhåller att ett transformellt ledarskap samtidigt stöder en god sammanhållning inom laget. Sammanhållningen stöds också av en enkel och tydlig kommunikation som även förekom i de olika lagen. Det är dock svårt att uttala sig om spelarnas upplevelse av sammanhållningen i laget

eftersom de inte intervjuats. Men det inspelade materialet visade inte upp någonting som skulle ha talat emot en god gemenskap och sammanhållning.

Med tanke på framtidens möjliga behov av flerspråkiga verksamheter är det nödvändigt att ledare som arbetar på flera språk ges möjligheten att utveckla verktyg och strategier för ändamålet. Dels vore det viktigt att diskutera när och hur det lönar sig för tränarna att använda flerspråkiga strategier för att stöda deras trovärdighet, eftersom många av tränarna upplevde detta som utmanande. Samtidigt som ledaren borde vara medveten om ändamålsenliga strategier som stöder spelarnas utveckling. I de presenterade resultaten framträdde det att tränarna inte alltid hade klara mönster i hur och när de bytte språk med spelarna. En bredare handlingsrepertoar i form av förståelse för de flerspråkiga strategierna och dess möjligheter kunde i sin tur förstärka ledarskapet och kommunikationen i miljön. I sin enkelhet handlade utmaningarna ofta om otillräckliga språkkunskaper. Faktum är att språkkunskaperna enbart kan utvecklas genom träning. Ifall föreningar, instanser eller fritidsgrupper planerar att verkställa en flerspråkig verksamhet vore det skäl att parallellt stöda utvecklingen av goda språkkunskaper hos ledarna.

Mot bakgrund av resultaten i denna studie menar jag att det är viktigt att verksamhetsledarna investerar i planeringsskedet av verksamheten. Till exempel genom att lära sig nya ord, skapa egna ordlistor med mera. En positiv attityd samt ett intresse för flerspråkighet är nödvändigt hos ledare som vill arbeta flerspråkigt. Goda språkkunskaper är likaså en resurs för ledaren i ett flerspråkigt sammanhang. (Palojärvi, Mård-Miettinen & Palvinen, 2016) I studiens resultat var det påtagligt att de flesta av tränarna hade lärt sig att involvera flera språk i sitt arbete på ett flytande sätt. Det förekom dock skillnader mellan tränarna och deras användning av flera språk. Detta kan i sin tur ha berott på motivationsbrist och eller på otillräckliga strategier för ett flerspråkigt arbete. En ledare som arbetar på ett pedagogiskt och språkstimulerande sätt behöver även behandla alla språk jämnt (Palojärvi, Mård-Miettinen & Palvinen, 2016). Analysarbetet visade att en del av tränarna inte verkade värdesätta de olika språken lika mycket. Detta resulterade i en ensidig språkanvändning hos dem som inte direkt formade ledarskapet men nog språkanvändningen. Som en följd av språkvalen riskerade en del spelare att gå miste om en del av innehållet under träningarna. Detta kunde i sin tur ha påverkat spelarens uppfattning av tränaren som ledare.

Mitt val att studera flerspråkiga praktiker utifrån en ledarskaps-, och kommunikationssynvinkel har varit intressant men utmanande. Det insamlade materialet var mångsidigt och den flerspråkiga miljön kunde ha granskats utifrån ett mer avgränsat perspektiv. Jag hade svårt att välja bort kommunikationen som ett område då det påverkar både språkanvändning och ledarskap. Men i efterhand inser jag att en strängare avgränsning kunde ha förenklat analysprocessen och resultatdiskussionen. Dessutom kunde intervjuerna med tränarna varit mer djupgående och explicit diskuterat deras självuppfattning som ledare. Trots denna reflektion anser jag ändå att det inspelade videomaterialet var väldigt informativt och brett. Materialet gav en verklighetstrogen bild av den studerade flerspråkiga miljön och tränarnas arbetssätt. Från att ha diskuterat studiens metodologiska val flyttas fokus till fortsatt forskning. För att få en ökad förståelse för ledarskap och kommunikation i en flerspråkig miljö kunde aspekterna granskas i en tidigare enspråkig verksamhet. Hur skulle de flerspråkiga strategierna förverkligas och implementeras i miljön samt hur skulle ledarskapet formas eller påverkas av detta? Därutöver kunde ledarna intervjuas utgående ifrån deras egna erfarenheter gällande användningen av olika flerspråkiga strategier samt hur det påverkat deras självuppfattning. En intressant infallsvinkel som skulle ge en inblick i förhållandet mellan användningen av språk och den upplevda ledarrollen.

Studiens resultat tyder på att ett flerspråkigt agerande går att förverkliga genom relativt små medel i fritidsverksamheter. En allmän fördom eller attityd gentemot flerspråkiga verksamheter är att de kan vara svåra att förverkliga och upprätthålla. Denna studies resultat visar hur individer med olika bakgrunder klarar av att skapa och upprätthålla en flerspråkig verksamhet utan tidigare erfarenhet eller utbildning inom området. Ett resultat som tyder på att liknande verksamhetsmodeller kunde implementeras i andra liknande sammanhang i större utsträckning. Flerspråkighet skapar utmaningar och möjligheter för tränare eller andra verksamhetsledares kommunikation och ledarskap. Utmaningar som kan utvecklas till tillgångar och möjligheter som kan skapa resurser.

7. Referenser

- Ahlholm, M. (2018). *Saako monikielisessä koulussa puhua ruotsia? Får man prata finska i den flerspråkiga skolan?* Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 9(3).
Tillgänglig: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2018/saako-monikielisessa-koulussa-puhua-ruotsia-far-man-prata-finska-i-den-flersprakiga-skolan> (Hämtad 16.12.2018)
- Autio, T., & Kaski, S. (2005). *Ohjaamisen taito: Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua*. Helsinki: Edita.
- Axelsson, M., Hyltenstam, K., & Lindberg, I. (2012). *Flerspråkighet: En forskningsöversikt*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Bass, B., & Riggio, R. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.
- British Council Spain [British Council Spain]. (2017, 27 september). *The Multilingual Turn in Language Education: An Essential Skill for the 21st Century* [Video fil]
Tillgänglig: https://www.youtube.com/watch?v=8Z5Cvef_lkQ (Hämtad 1.2.2019)
- Cenoz, J. (2013). Defining Multilingualism. *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 3–18. Cambridge University Press. doi: 10.1017/S026719051300007X
- Chelladurai, P. (2017). *Human Resource Management in Sport and Recreation* (3rd ed.) Human Kinetics Publishers.
- Chelladurai, P. (1993). Leadership. I R. N. Singer, M. Murphy, & K. Tennant (Eds.), *The handbook on research in sport psychology* (s. 647–671). New York: Macmillan.
- Dimbleby, R., & Burton, G. (1998). *More than words: An introduction to communication* (3rd ed.). London; New York: Routledge.
- Elfatihi, M. (2006). *The role of nonverbal communication in beginners' EFL classrooms. Morocco*: Faculty of Letters and Humanities. Tillgänglig: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED491813.pdf> (Hämtad 10.9.2018)
- Fahlström, P-G. (2004). Ledarskap – en introduktion. I Broberg, I (Red.). *Perspektiv på Sport Management*. s. 72-95. Stockholm: SISU Idrottsböcker.
- Fejes, A., & Thornberg, R. (2016). *Handbok i kvalitativ analys* (Andra upplagan.). Stockholm: Liber.
- Finlands Grundlag (731/1999) Finlex: <http://www.finlex.fi/sv/laki/smur/1999/19990731>
- Fiske, J. (1997). *Kommunikationsteorier: En introduktion* (Ny rev. uppl.). Stockholm: Wahlström & Widstrand.

- Ganuza, N., & Sayehli, S. (2018). Skolverket. se. *Forskning om Flerspråkighet*. Tillgängligt: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/forskning-om-flersprakighet> (Hämtad, 3.11.2018)
- García, O. (2009). *Bilingual Education in the 21st Century: A Global Perspective*. Wiley-Blackwell, Oxford.
- García, O., & Wei, L. (2014). *Translanguaging. Language, bilingualism and education*. New York: Palgrave Macmillan.
- Google. (u.å.). *Google Forms About*. (Elektronisk). Tillgängligt: <https://www.google.com/forms/about/> (Hämtad: 21.10.2018)
- Guillemin, M., & Gillam, L. (2004). Ethics, Reflexivity, and "Ethically Important Moments" in Research. *Qualitative Inquiry*, 10(2), 261–280. doi.org/10.1177/1077800403262360
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2007). *Ethnography: Principles in practice* (3rd ed.). London: Taylor & Francis.
- Hedin, A., & Martin, C. (2011). *En liten lathund om kvalitativ metod*. Tillgänglig: https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwi24vXiuafgAhWFCCwKHUdgC4YQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fstudentportalen.uu.se%2Fuusp-filearea-tool%2Fdownload.action%3FnodeId%3D459535%26toolAttachmentId%3D108197&usg=AOvVaw2yDelaH-c6IKFIVVw_YXAC (Hämtad, 20.11.2017)
- Hertting, K. (2007). *Den sköra föreningen mellan tävling och medmänsklighet, om ledarskap och läroprocesser i barnfotbollen*. Luleå tekniska universitet. Institutionen för pedagogik och lärande. (Doktorsavhandling). Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:991284/FULLTEXT01.pdf>
- Hughes, R., Ginnett, R., & Curphy, G. (2018). *Leadership: enhancing the lessons of experience*. 9th.ed. Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Hämäläinen, K. (2008). *Urheilija ja valmentaja urheilun maailmassa, Eetokset, ihanteet ja kasvatus urheilijoiden tarinoissa*. Jyväskylän Yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. (Doktorsavhandling). Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18557/9789513930981.pdf?sequence>
- Hämäläinen, K. (2013). *Valmennusosaamisen käsikirja 2013*. Suomen Olympiakomitea. Tillgänglig: https://www.suunnistusliitto.fi/system/wp-content/uploads/2016/01/2013_ValmennusosaamisenKasikirja_SuomenOlympiakomitea.pdf (Hämtad 27.11.2017)
- Johansson, T. (2009). *Etnografi som teori, metod och livsstil*. EDUCARE 2009. Malmö Högskola. Tillgänglig:

http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/10527/Educare_2010_1_1.pdf (Hämtad 24.11.2017)

Karvinen, J., Hiltunen, P., & Jääskeläinen, L. (1991). *Lapsi ja urheilu: Perustietoa liikunnasta ja urheilusta ohjaajille, opettajille ja lasten vanhemmille*. Helsingfors: Otava.

Knapp, M., & Hall, J. (2010). *Nonverbal communication in human interaction* (7th ed.). Boston (Mass.); South Melbourne: Wadsworth/Cengage Learning.

Laios, A. (2005). Communication problems in professional sports: the case of Greece. *Corporate Communications: An International Journal*, Vol. 10 Issue: 3, s.252-256. doi: 10.1108/13563280510614500

Lüdi, G. (u.å.). *Multilingual repertoires and the consequences for linguistic theory*. Tillgänglig: <https://www.albany.edu/~zg929648/PDFs/Georges.pdf> (Hämtad 4.12.2018)

McKay, M., Davis, M., & Fanning, P. (2009). *Messages: The communication skills book* (3rd ed.). Oakland, Calif.: New Harbinger Publications.

Munir, M. (2017). *World Economic Forum, These countries have the most official languages*. Tillgänglig: <https://www.weforum.org/agenda/2017/08/these-countries-have-the-most-official-languages/> (Hämtad 15.8.2018)

Mård-Miettinen, K., & Palviainen, Å. (2014). "Pedagogik på två språk": En beskrivning av användningen av svenska och finska hos en tvåspråkig pedagog på en finsk daghemsavdelning. I J. Lindström, S. Henricson, A. Huhtala, P. Kukkonen, H. Lehti-Eklund, & C. Lindholm (Red.), *Svenskans beskrivning* 33 (s. 321-332). Nordica Helsingiensia (37). Finska, finskugriska och nordiska institutionen, Helsingfors universitet. Tillgänglig: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/144498>

Mäntymaa, J. (20.1.2017). *Opetusministeri vahvistaa: Pakollisen ruotsin kielen poistavan kokeilun määrä alkaa syksyllä*. Yle Uutiset; Poliitikka. Tillgänglig: <https://yle.fi/uutiset/3-9412782> (Hämtad 25.11.2017)

Nilsson, B., & Waldemarson, A-K. (2016). *Kommunikation: Samspel mellan människor* (Upplaga 4:1.). Lund: Studentlitteratur.

Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice* (Seventh edition, International student edition.). Thousand Oaks, CA: SAGE.

Nuolijärvi, P. (2013). Suomen ja ruotsin kielen asema ja kieliolojen seuranta Suomessa. I L. Tainio, H. Harju-Luukkanen (Red.), *Kaksikielinen koulu – tulevaisuuden monikielinen Suomi/Tvåspråkig skola – ett flerspråkigt Finland i framtiden*. FERA/Suomen Kasvatustieteellinen Seura RY. Kasvatusalan tutkimuksia 62. Jyväskylä

Otterup, T. (u.å.). *Flerspråkighet som resurs*. Statens skolverk. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/download/18.189c87ae1623366ff3718a5/1524039100811/Flersprakighet-som-resurs-tore-otterup-20180418.pdf> (Hämtad 12.2.2019)

Palloliitto. (u.å.). *8-11 Ikävaihekoulutuksen tavoitteet*. (Elektronisk) Tillgänglig: https://www.palloliitto.fi/sites/default/files/8-11_-ikavaihekoulutuksen_kuvaus.pdf (Hämtad 15.10.2018)

Palloliitto. (u.å.). *Valmentajakoulutus*. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.palloliitto.fi/jalkapalloperhe/palvelut-valmentajille/valmentajakoulutus> (Hämtad 15.10.2018)

Palojärvi, A., Palviainen, Å., & Mård-Miettinen, K. (Red.) (2016). *På finska och svenska – tvåspråkig pedagogik i daghem och förskola*. Jyväskylän Yliopisto: Jyväskylän yliopistopaino.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks (Calif.): Sage.

Rosén, J., & Wedin, Å. (2015). *Klassrumsinteraktion och flerspråkighet – ett kritiskt perspektiv*. Stockholm: Liber.

Rydberg, L. (2005). *Att vara tränare – om empati och vardagsetik*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Sahlström, F., Forsman, L., Hummelstedt- Djedou, I., Pörn, M., Rusk, F., & Slotte-Lüttge, A. (2012). *Språk och identitet i undervisning – inga konstigheter*. Liber AB.

Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (4th ed.). San Francisco: Jossey-Bass.

Sjöberg, S., Mård-Miettinen, K., Peltoniemi, A., & Skinnari, K. (2017). *Språkbåd i Finlands kommuner 2017: utredning om språkbåd i de inhemska språken i småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning*. Jyväskylä Universitet. Tillgänglig, <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/57571> (Hämtad 19.2.2019)

Slotte, A., & Ahlholm, M. (2017). Negotiating concepts and the role of translanguaging. In B. Paulsrud, J. Rosén, B. Straszer & Å. Wedin (Ed.), *New Perspectives on Translanguaging and Education*. (p. 170–188). Clevedon: Multilingual Matters.

Slotte, A., & Forsman, L. (2016). Språkinriktat arbete och bekräftande mångfald stöder alla elevers lärande. I G. Oker-Blom, A. Westerholm (Red.). *Språk i rörelse - skolspråk, flerspråkighet och lärande* (s. 102–125). Helsingfors: Utbildningsstyrelsen. Guider och handböcker 2016:4.

Slotte-Lüttge, A. (2005). *Ja vet int va de heter på svenska: Interaktion mellan tvåspråkiga elever och deras lärare i en enspråkig klassrumsdiskurs*. Åbo Akademis förlag (Doktorsavhandling)

Slotte, A., Maury, O., Lehtonen, N. (2017). *Stärk och utmana, Idéer för flerspråkig verksamhet*. Natur och Miljö rf. Tillgänglig:
<https://naturochmiljo.fi/Site/Data/812/Files/Publikationer/Stark%20och%20utmana%20netti.pdf> (Hämtad 19.11.2017)

Smith, M., Arthur, C., Hardy, J., Callow, N., & Williams, D. (2013). Transformational leadership and task cohesion in sport: The mediating role of intrateam communication. *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 14 issue 2. 249-257. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.10.002>

Språklag (423/2003) Finlex: <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2003/20030423>

Sundman, M. (2013). Kaksikielisiä kouluja kaksikieliseen Suomeen? I L. Tainio, H. Harju-Luukkanen (Red.), *Kaksikielinen koulu – tulevaisuuden monikielinen Suomi/Tvåspråkig skola – ett flerspråkigt Finland i framtiden*. FERA/Suomen Kasvatustieteellinen Seura RY. Kasvatusalan tutkimuksia 62. Jyväskylä

Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv* (2. uppl.). Stockholm: Norstedts.

Tanner, M., & Roos, C. (2017). *Video – ett forskningsfält i utveckling, videografiska utgångspunkter i forskning om social interaktion*. Nordicom-information 29 (2017) 2: s. 8-14. Tillgänglig: http://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/tanner_roos.pdf (Hämtad 31.10.2018)

Teir-Siltanen, A., & Andelin, C. (26.11.2017). *Flerspråkighet ökar förståelse och bygger broar*. Svenska Yle. Tillgänglig:
<https://svenska.yle.fi/artikel/2017/11/26/flersprakighet-okar-forstaelse-och-bygger-broar> (Hämtad 4.1.2019)

Vella, S., Oades, L., & Crowe, T. (2013). The relationship between coach leadership, the coach–athlete relationship, team success, and the positive developmental experiences of adolescent soccer players. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18:5, 549-561.doi: 10.1080/17408989.2012.726976

Wang, G., Oh, I.-S., Courtright, S., & Colbert, A. (2011). Transformational leadership and performance across criteria and levels: A meta-analytic review of 25 years of research, *Group & Organization Management*, 36(2), 223–270. doi: 10.1177/1059601111401017

Wilson, S., & Sabee, C. (2003). Explicating communicative competence as a theoretical term. I Burleson, B. R. & Greene, J. O. (Ed.), *Handbook of communication*

and social interaction skills. (p.3-50) Mahwah (N.J.); New York; London: L. Erlbaum Associates; Routledge.

8. Bilagor

Bilaga 1. Transkriptionsnyckel

Utarbetats utifrån Rosén & Wedins (2015) transkriptionsprinciper.

Högt tal markerade med VERSALER.

Betoningar markerade med understreckning.

Pauser markerade med (.)

Längre pauser markerade i sekunder, ex. (2.0) = 2 s.

Samtidigt tal markerade med []

Kroppsspråk förklaras med text inom parenteser, ex. (tränaren pekar på målet).

Bilaga 2. Intervjuguide

(20-60 min - intervju på det språk som är mest naturligt för informanten)

BAKGRUND

- Egen språkmiljö; bakgrund, användning i det dagliga livet
- Hur gick rekryteringen till att bli tränare till? Fanns det någon diskussion om språkets roll?

OM TRÄNINGARNA

- Beskriv ditt lag (barnen) ur ett språkligt perspektiv
- Beskriv din språkanvändning under träningarna.
- I vilken mån tänker du på språket under träningarna? / som en del av dina uppgifter som tränare?
- Vad styr dina språkliga val under träningarna?
- Upplever du två/flerspråkigheten som utmanande? (Skulle det vara lättare att träna ifall du inte behövde tänka på flera språk? fokus bort från fotbollen?)
- Finns det någon fördel med att flera språk används under träningarna? /med flerspråkiga fotbollslag?
- Har ni haft några diskussioner om språkanvändningen med barnen? T.ex. när ett nytt barn börjar spela?

SPRÅKANVÄNDNING UTÅT

- Vilken typ av kontakt har ni inom föreningen, utanför själva träningarna? (Med vem? Hur mycket? Muntligt /skriftligt?)
- Hur ser språkanvändningen ut?
- Diskuteras språkanvändningen?
- Kommunikation med familjerna – beskriv den
- Vilken typ av kontakt har ni med familjerna (med vem? hur mycket? muntligt/skriftligt?)
- Vilka språk används?
- Diskuteras språkanvändningen?

Bilaga 3. Uppföljande intervjufrågor till tränarna

Skickades via epost till tränarna den 20.2.2018.

Hei,

toivottavasti teidän alkuvuosi on sujunut mukavasti! Kirjoitan tällä hetkellä pro-graduani ja käytän UPS-HIFK projektin aikana kerättyä materiaalia siihen tarkoitukseen. Tulen siis käyttämään kuvaamaani videomateriaalia sekä teidän kanssa suoritettuja haastatteluja lopputyöhön. Huomasin kuitenkin, että tarvitsisin vähän lisätietoa teiltä valmentajilta ja tämän takia haluaisin kysyä teiltä muutamaa kysymystä. Olen itse tällä hetkellä Singaporessa opiskelijavaihdossa, ja tämän takia en pysty haastattelemaan teitä henkilökohtaisesti.

Olisin todella kiitollinen, jos voisitte vastata seuraaviin kysymyksiin.

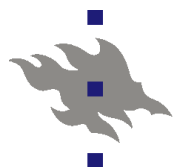
- Oletko suorittanut jonkin tason valmentajakoulutuksen? Jos olet, niin minkälaisesta koulutuksesta/koulutuksista on ollut kyse?
- Minkälaisena valmentajana/johtajana näet itsesi? millä tavalla haluat opettaa ja valmentaa pelaajia?
- Millä tavalla monikielinen toiminta vaikuttaa sinun kommunikaatioon pelaajien kanssa, ja onko tällä vaikutusta johtamistyyliisi?

Iso kiitos jo etukäteen, toivottavasti teillä on aikaa vastata kysymyksiin.

Mukavaa alkuviikkoa!

Ystävällisin terveisin,

Ronja Schüller

Bilaga 4. Förfrågan om forskningslov till barn, tränare och föräldrar

12.12.2016

UPS – HIFK
FÖRFRÅGAN OM FORSKNINGSLOV

Till familjer med barn i HIFK Soccers juniorlag

HIFK Soccer har startat ett projekt om tvåspråkighet inom idrottsverksamhet för barn och unga, tillsammans med Helsingfors universitet och Finlands svenska idrott. UPS-HIFK pågår fram till slutet av 2017 och finansieras av Svenska kulturfonden.

Målet med UPS-HIFK är att uppmärksamma tvåspråkig idrottsverksamhet i syfte att stöda barns och ungas tvåspråkiga/flerspråkiga språkutveckling. Flerspråkighet ses som en rikedom och inom projektet strävar vi efter att barn ska få positiva erfarenhet av språkmöten. Under projektets verksamhetsår kommer vi att arbeta fram modeller för hur ledare inom idrott kan använda och förhålla sig till flerspråkighet på ett språkutvecklande sätt.

För att vi ska få en bild av språkmiljön inom juniorverksamheten görs videoinspelningar. Cirka fyra juniorlag kommer att följas under några träningar. Två inspelningsomgångar kommer att göras: den första i januari – februari, den andra senare i maj – juni. Därtill kommer tränare och lagledare att intervjuas. I slutet av mars ordnas en workshop för samtliga funktionärer inom HIFK Soccer, där vi utgående från den inledande materialinsamlingen tillsammans funderar på frågor om språkanvändning i relation till träningarna. På basis av resultaten av det arbete som görs i samarbete med lagen kommer vi under projektets slutfas att skriva en handbok om språkmedveten idrottsverksamhet. Handboken riktar sig verksamma inom olika idrottsgrenar. Även ett slutseminarium för alla intresserade kommer att ordnas.

Videoinspelningarna görs av forskningsassistent Ronja Schüller. För att vi ska få en så bra bild av träningarna som möjligt kommer vi att använda två kameror. Den ena kameran riktar mot tränaren, som bär en trådlös mikrofon, den andra följer barngruppen. Under varje träning kommer ett av barnen kommer att bära en trådlös mikrofon som fångar upp ljudet i barngruppen.

Projektet omfattas av gällande forskningsetiska regler. Allt material som samlas in behandlas konfidentiellt, vilket i praktiken innebär att namnen på deltagande barnen och vuxna kommer att fingeras i material som publiceras. Materialet används för att analysera situationer relevanta för projektet, inte för att peka ut enskilda barn eller för någon som helst utvärdering.

Materialet som samlas in är av avgörande betydelse för att vi ska kunna genomföra projektet UPS-HIFK. För att till fullo kunna utnyttja materialet till att utveckla förståelsen av tvåspråkig fritidsverksamhet är det också av stort värde för oss inom projektet, att kunna visa delar av det insamlade materialet i forsknings- och undervisningssammanhang.

Vi ber er att tillsammans med ert barn ta ställning till deltagande i inspelningarna genom att fylla i den elektroniska svarsblanketten.

Vi hoppas få era svar senast måndag 19.12.2016.

Deltagande i inspelningar

- [] Ja, jag ger mitt samtycke till att mitt barn blir inspelat under träningarna.
- [] Nej, jag ger inte mitt samtycke till att mitt barn blir inspelat under träningarna.

Användning av inspelat material

(om du svarat nej ovan behöver du inte ta ställning till detta)

- [] Ja, inspelningarna får användas i projektet samt i forsknings- och undervisningssammanhang.
(Det betyder att enstaka kortare klipp kan visas t.ex. under konferenser, i universitetsutbildningen och i utvecklingsarbetet inom projektet UPS-HIFK. Urvalet av klipp görs alltid etiskt välövertvägt.)
- [] Ja, inspelningarna får endast användas inom projektet.
(Det betyder att endast projektmedlemmarna ges tillstånd att använda inspelningarna för analys.)

Barnets namn: _____

Barnets lag: _____

Barnets hemspråk (ett eller flera språk som barnet är i kontakt med hemma):

Barnets skolspråk /språk i dagvården:

Ytterligare kommentarer om barnets språkmiljö (frivilligt):

Datum _____

Vårdnadshavarens namn: _____

Kontakta oss gärna om du har frågor om projektet.

Anna Slotte

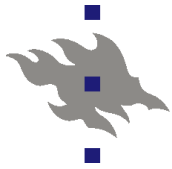
Helsingfors universitet /Pedagogiska fakulteten
Docent, universitetslektor i pedagogik
anna.slotte@helsinki.fi
+358 29 4140972 (+358 50 3185498)

Ronja Schüller

Helsingfors universitet /Pedagogiska fakulteten
Forskningsassistent
ronja.schuller@helsinki.fi
+ 358 40 7471609

Anna Tynkkynen
Projektsekreterare
HIFK Soccer rf
+358 50 325 7110, anna.tynkkynen@hifkfotboll.fi

Projektet leds från HIFK:s sida av HIFK Soccer rf:s styrelsemedlem Jan-Erik Eklöf och genomförs av projektsekreterare Anna Tynkkynen, tillsammans med HIFK Soccer rf:s verksamhetsledare och juniorchef. Från Helsingfors universitets sida medverkar docent Anna Slotte och forskningsassistent Ronja Schüller. Projektet samarbetar även med ett mer övergripande Ung på svenska-uppföljningsprojekt som leds av professor Fritjof Sahlström vid Åbo Akademi och med Svenska språket vid Åbo Akademi, genom professor Saara Haapamäki. UPS-HIFK har en rådgivande styr-/referensgrupp.

12.12.2016

UPS-HIFK TIEDUSTELU TUTKIMUSLUVASTA

HIFK:n jalkapallojunioreiden perheille

HIFK Soccer on aloittanut yhdessä Helsingin yliopiston ja Finlands svenska idrott – järjestön kanssa projektin urheilutoiminnan kaksikielisyydestä lasten ja nuorten parissa. Projekti UPS-HIFK jatkuu vuoden 2017 loppuun asti Svenska kulturfondenin rahoittamana.

UPS-HIFK:n tavoitteena on huomioida kaksikielinen urheilutoiminta ja tukea lasten ja nuorten kaksi- tai monikielistä kielen kehitystä. Monikielisyys on rikkaus ja projektissa pyrimme siihen, että lapsi saa positiivisia kokemuksia kielten kohtaamisesta. Projektin aikana kehitämme urheilutoiminnan vetäjille malleja useamman kielen käytöstä harrastetoiminnassa lasten kielitaitoa kehittävällä tavalla.

Saadaksemme käsityksen kaksikielisyyden käytännöistä junioritoiminnassa videoimme noin neljän joukkueen treenejä. Nauhoituskertoja on kaksi: ensimmäinen tammi-helmikuussa, toinen touko-kesäkuussa. Nauhoituskerran yhteydessä haastattelemme valmentajia ja joukkueenjohtajia. Maaliskuun lopussa järjestetään workshop joukkueiden toimitsijoille, valmentajille ja joukkueenjohtajille. Workshopissa pohditaan kerätyn videomateriaalin pohjalta kaksikielisyyden mahdollisuuksia treeneissä. Joukkueiden kanssa tehtävän yhteistyön pohjalta laadimme projektin loppuvaiheessa käsikirjan kaksikielisyyden huomioon ottavasta urheilutoiminnasta. Käsikirja on suunniteltu eri urheilulajeille sopivaksi, ei siis ainoastaan jalkapalloharrastuksiin. Järjestämme myös loppuseminaarin jonne kaikki aiheesta kiinnostuneet ovat tervetulleita.

Tutkimusassistentti Ronja Schüller on vastuussa videonauhoituksista. Käytämme kahta kameraa saadaksemme parhaan mahdollisen käsityksen treeneistä. Yksi kameroista on suunnattu valmentajaan, jolla on langaton mikrofoni. Toinen kamera seuraa treenaavia lapsia. Jokaisen kuvattavan treenin aikana yksi lapsista saa langattoman mikrofoniin joka äänittää joukkuetta treenien aikana.

Hankkeessa noudatetaan tutkimustoiminnan eettisiä sääntöjä. Kaikki kerätty materiaali käsitellään luottamuksellisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, etteivät osallistuvat lapset tai aikuiset esiinny omalla nimellään tuotetuissa julkaisuissa. Materiaalin avulla analysoimme projektin kysymyksiä ja niitä ei käytetä arvosteluun tai yksittäisten lasten esilletuomiseen joukosta.

Kerättävällä materiaalilla on tärkeä merkitys UPS-HIFK projektin ja sen tavoitteiden toteutuksessa. Myös meille projektin parissa työskenteleville on suuri hyöty siitä, että voimme jatkossa tutkimustilanteissa ja opetuksen yhteydessä näyttää joitakin osia keräämästämme materiaalista.

Pyydämme teitä yhdessä harrastavan lapsenne kanssa ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin koskien videonauhoituksia täyttämällä sähköisen vastauslomakkeen:

Vastausta pyydetään maanantaihin 19.12.2016 mennessä.

Nauhoituksiin osallistuminen

- [] Kyllä, hyväksyn sen että lastani videokuvataan sekä äänitetään treenien aikana.
- [] Ei, en hyväksy että lastani videokuvataan sekä äänitetään treenien aikana.

Nauhoitetun materiaalin käyttö

(jos vastasit yllä olevaan ei, sinun ei tarvitse huomioida tätä kohtaa)

- [] Kyllä, nauhoitteita saa käyttää projektissa sekä tutkimuksen ja opetuksen yhteydessä.
(Tarkoittaa sitä, että yksittäisiä lyhyitä videopätkiä voidaan näyttää esimerkiksi konferensseissa, yliopisto-opetuksessa ja kehitystyössä UPS-HIFK projektissa. Videopätkien valinta toteutetaan aina harkitusti eettisyyden puitteissa.)
- [] Kyllä, nauhoitteita saa käyttää ainoastaan projektissa.
(Tarkoittaa sitä, että ainoastaan projektin jäsenille annetaan lupa käyttää nauhoitteita analyysin toteutukseen)

Lapsen nimi _____

Lapsen joukkue _____

Lapsen kotona käytettävä kieli/kielet (yksi tai useampi kieli joilla lapsen kotona kommunikoidaan):

Lapsen koulunkäyntikieli/päiväkodin kieli:

Muita huomioita lapsen kieliympäristöstä (vapaaehtoinen):

Päiväys: _____

Huoltajan nimi: _____

Otathan yhteyttä meihin projektiin liittyvissä kysymyksissä.

Anna Slotte

Helsingin yliopisto/Käyttäytymistieteiden laitos
Dosentti, pedagogiikan lehtori
anna.slotte@helsinki.fi
+358 29 4140972 (+358 50 3185498)

Ronja Schüller

Helsingin yliopisto/ Käyttäytymistieteiden laitos
Tutkimusassistentti
ronja.schuller@helsinki.fi
+ 358 40 7471609

Anna Tynkkynen

Projektisihteeri

HIFK Soccer ry

+358 50 325 7110, anna.tynkkynen@hifkfotboll.fi

HIFK:n puolesta projektia vetää HIFK Soccer ry:n hallituksen jäsen Jan-Erik Eklöf. Projektin toteutuksessa on mukana myös projektisihteeri Anna Tynkkynen yhdessä HIFK Soccer ry:n junioripäällikön kanssa. Helsingin yliopiston puolesta mukana on dosentti Anna Slotte ja tutkimusassistentti Ronja Schüller. Projekti on yhteistyössä laajemman Ung på svenska-seurantaprojektin kanssa jota vetää professori Fritjof Sahlström Åbo Akademista sekä Åbo Akademian ruotsin kielen projektista professori Saara Haapamäki. UPS-HIFK projektilla on neuvoja antava johto-/referenssiryhmä.

**Svenska
kulturfonden**

Bilaga 5. UPS-HIFK elektroniska tillståndsblankett

(bild 1 av 3)

UPS-HIFK

Tillståndsblankett/lupalomake

Vi ber er att tillsammans med ert barn ta ställning till deltagande i inspelningarna till projektet genom att fylla i den korta elektroniska svarsblanketten.

Pyydämme teitä yhdessä harrastavan lapsenne kanssa ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin koskien videonauhoituksia täyttämällä tämän lyhyen sähköisen vastauslomakkeen.

Vi hoppas få era svar senast måndag 19.12.2016. Vastausta pyydetään maanantaihin 19.12.2016 mennessä.

***Obligatorisk**

Barnets namn/Lapsen nimi: *

Ditt svar

Barnets lag/Lapsen joukkue: *

☐ P02

☐ P04

☐ P05

☐ P06

☐ P07

☐ P08

☐ P09

☐ P10

☐ T0809

☐ T1011

Deltagande i inspelningar / Nauhoituksiin osallistuminen *

☐ Ja, jag ger mitt samtycke till att mitt barn blir inspelat under träningarna. /Kyllä, hyväksyn sen että lastani videokuvataan sekä äänitetään treenien aikana.

☐ Nej, jag ger inte mitt samtycke till att mitt barn blir inspelat under träningarna. / Ei, en hyväksy että lastani videokuvataan sekä äänitetään treenien aikana.

NÄSTA Sidan 1 av 3

Skicka aldrig lösenord med Google Formulär

(Bild 2 av 3)

UPS-HIFK

Tillståndsblankett/lupalomake

***Obligatorisk**

Användning av inspelat material/ Nauhoitetun materiaalin käyttö *

☐ *Ja, inspelningarna får användas i projektet samt i forsknings- och undervisningssammanhang./ Kyllä, nauhoitteita saa käyttää projektissa sekä tutkimuksen ja opetuksen yhteydessä.

☐ **Ja, inspelningarna får endast användas inom projektet. /Kyllä, nauhoitteita saa käyttää ainoastaan projektissa.

*Det betyder att enstaka kortare klipp kan visas t.ex. under konferenser, i universitetsutbildningen och i utvecklingsarbetet inom projektet UPS-HIFK. Urvalet av klipp görs alltid etiskt välöversvägt./ Tarkoittaa sitä, että yksittäisiä lyhyitä videopätkiä voidaan näyttää esimerkiksi konferensseissa, yliopisto-opetuksessa ja kehitystyössä UPS-HIFK projektissa. Videopätkien valinta toteutetaan aina harkitusti eettisyyden puitteissa.

**Det betyder att endast projektmedlemmarna ges tillstånd att använda inspelningarna för analys./ Tarkoittaa sitä, että ainoastaan projektin jäsenille annetaan lupa käyttää nauhoitteita analyysin toteutukseen.

Barnets hemspråk (välj ett eller flera språk som barnet är i kontakt med hemma) / Lapsen kotona käytettävä kieli/kielet (yksi tai useampi kieli joilla lapsen kotona kommunikoidaan): *

☐ Svenska

☐ Suomi

☐ Muu

Barnets skolspråk eller språk i dagvården (välj alla som används)/ Lapsen koulunkäyntikieli/päiväkodin kieli (voit valita useita): *

☐ Svenska

☐ Suomi

☐ Muu

Ytterligare kommentarer om barnets språkmiljö (frivilligt) / Muita huomioita lapsen kieliympäristöstä (vapaaehtoinen):

Ditt svar

(Bild 3 av 3)

UPS-HIFK

Tillståndsblankett/lupalomake

*Obligatorisk

Tack för ditt svar! Kiitos vastauksestasi!

Datum / Päiväys *

MM DD ÅÅÅÅ

/ / 2018

Vårdnadshavarens namn / Huoltajan nimi *

Ditt svar

BAKÅT

SKICKA

Sidan 3 av 3

Skicka aldrig lösenord med Google Formulär

Formuläret skapades på HIFK Fotboll. Anmäl otillåten användning - Användarvillkor

Google Formulär